ביאור הגר"א על תלמוד ירושלמי דמאי

רבנו אליהו [הגר"א] ב"ר שלמה זלמן מווילנה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ביאור הגר"א על תלמוד ירושלמי דמאי

רבנו אליהו [הגר"א] ב"ר שלמה זלמן מווילנה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ביאור-הגרא-על-תלמוד-ירושלמי-דמאי/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 9
הלכה ג 12
הלכה ד 17
פרק ב 21
הלכה א 21
הלכה ב 28
הלכה ג 29
הלכה ד 31
הלכה ה 34
פרק ג 35
הלכה א 35
הלכה ב 38
הלכה ג 41
הלכה ד 42
הלכה ה 46
הלכה ו 46
פרק ד 47
הלכה א 47
הלכה ב 51
הלכה ג 52
הלכה ד 55
הלכה ה 56
פרק ה 58
הלכה א 58
הלכה ב 62
הלכה ג 65
הלכה ד 67
הלכה ה 68
הלכה ו 69
הלכה ז 69
הלכה ח 69
פרק ו 73
הלכה א 73
הלכה ב 79
הלכה ג 84
הלכה ד 85
הלכה ה 86
הלכה ו 88
הלכה ז 89
הלכה ח 89
פרק ז 92
הלכה א 92
הלכה ב 93
הלכה ג 94
הלכה ד 94
הלכה ה 96
הלכה ו 97
הלכה ז 99
הלכה ח 101

פרק א

הלכה א

כתב יד א

א"ר יוחנן מפרש טעם דמתני' דפטור מן הדמאי שסתמא מן ההפקר באין ורשב"ל אומר דדוקא נקנו מתני' דמאי אבל בודאי אף במינים הללו לא הקילו ורבי יוחנן לטעמיה דמשום הפקר ופטור אף בודאי:

כתב יד א

וקשיא. ומקשה על רבי יוחנן הא במתניתין תנן הקלין שבדמאי משמע בודאי חייבין:

ומשני ר' לא לפי שכל המסכת איירי בדמאי לכן גם כאן תנן דמאי ובאמת לאו דוקא תנן דמאי:

כתב יד א

וע"ז מביא סייעתא לר"י ממתני' דלקמן מכזיב ולהלן פטור מן הדמאי דשם דינו כסוריא והלכה כדברי המיקל בסוריא דיש קנין לנכרי להפקיע ממעשרות נמצא מצינן אף בודאי פטור ואעפ"כ תני פטור מן הדמאי:

ושנייא היא כלומר בתמיה וכי לעולם יש חילוק בין דמאי לודאי הא בנכרי אין שום חילוק ע"כ משום דכל המסכת מיירי בדמאי וכן מתניתין דהכא תנן דמאי אמנם אף בודאי פטורים:

כתב יד א

אם וכו'. ברייתא בתוספתא וקאי אמתניתין ולר"ל צריך לפרש כך הא דתנן דפטור מדמאי אם היו נשמרים חייבים בדמאי:

וקשיא להש"ס עקרן לאו מן ההפקר בא. והיכא תמצא שנדע אם הן מנשמרים אם לא כשקונה מע"ה בתלוש דאי כשלוקט מאילן כנשמר זהו ודאי גמור ומתני' בדמאי מיירי וכיון שצ"ל שקונה בתלוש אזי עיקרן הפקר ואיך אנו יודעים אם הן מנשמרים אם לאו בשלמא לר"י דסבר דמתני' גם בודאי מיירי שפיר שייך לומר דקאי על פטור דודאי כשלוקט מאילן וע"ז אמר אם הם נשמרים חייבים בוודאי אלא לריש לקיש קשיא:

פתר האי אם הם נשמרים לא קאי על אותן הפירות שלוקח תלושים דאיך יודע כו' אך קאי אם רוב העיר משמרים אזי אף מה שלוקח בסתם גם כן חייבים לעשר:

אתי חמי. בא וראה כלומר מקשה מברייתא אחרת דתני אם הרוב נשמרים כו' והשתא קשה לר"ל איך מוקי מתני' דמחלק בין דמאי לודאי אם ברוב משמרים אף דמאי חייב ואי אין הרוב משמרים תני בברייתא אף ודאי פטור ואי מוקמת למתני' מחצה על מחצה

ג"כ אי אפשר דתני מע"מ דמאי כלומר מע"מ נידון כרוב משמרים וחייב בדמאי וקשה איך מוקמי מתני' לחלק:

ומשני ר"ז. לעולם מתני' דמחלק בין ודאי לדמאי מיירי במע"מ וא"כ קשיא הא תני בברייתא מע"מ דמאי:

לא סוף דבר הקלין שבדמאי. כלומר לא קאי אקלין שבדמאי אלא דמאי עצמו שאינן מהקלין דמתני' אז הדין כשהעיר מחצה משמרים ומחצה אין משמרים אעפ"כ אזלינן לחומרא כרוב משמרים וחייב בדמאי אבל מחצה על מחצה בפירות הקלין בדמאי פלוגתא לר"ל מחלק בין ודאי לדמאי ולר' יוחנן אף ודאן פטורין:

כתב יד ב

פתר לה אחר רוב נשמרים. האי אם הן נשמרים דקתני בתוספתא לא קאי על הפירות תלושות שלוקח דאיך יודע אם הם מהנשמרים [כמ"ש המפרש מהרא"פ באריכות] אלא קאי אם רוב העיר משמרים אזי אף מה שלקח בסתם חייבין:

אתי חמי. מקשה מברייתא דקתני אם הרוב נשמרים ד"ה חייבין בין דמאי בין וודאי וקשיא לר"ל דמוקי מתניתין דמחלק בין דמאי לודאי היאך מיירי אם ברוב נשמרים אף דמאי חייב ואי דאין הרוב משמרים תני בברייתא אף ודאי פטור:

מחצה על מחצה דמאי. כלומר נידון כרוב. משמרים וחייב בדמאי:

ומשני ר"ז לר"ל דמחלק במתני' בין דמאי לודאי מיירי במע"מ ולא קשיא מברייתא דקתני מע"מ דמאי:

לא סוף דבר הקלין שבדמאי. כלומר האי ברייתא לא קאי אקלין שבדמאי אלא בדמאי עצמו ובמע"מ נידון כרוב משמרים אבל הקלין שבדמאי פלוגתא דר"י ור"ל אם מחלקין בין דמאי לודאי:

כתב יד א

והשתא מסיים הש"ס כל הדינין לר' יוחנן ולריש לקיש ששוו בדין וגם באיזה מקום יבוא המחלוקת:

ומפרש דאם העיר רובה גוים אזי חזקתו דפטור ממעשרות:

ואם מצורף לזה יש ספק אפי' באותן [של] ישראל:

ספק רוב משמרים ספק אין רוב משמרים ד"ה אפי' ודאן פטור:

אבל אם נכנס לעיר שרוב ישראל. נמצא חזקתו חייב במעשרות ואף אם ספק רוב משמרים ספק אין הרוב משמרים:

ד"ה אפילו דמאי חייב. אך אם ספק רוב ישראל ספק רוב גוים ספק רוב משמרים ספק אין הרוב משמרים הוי דינו כמו מחצה על מחצה וכמו דפליגי שם במחצה על מחצה כמו כן פליגי כאן דבמחצה על מחצה בהקלין שבדמאי הוי תרתי לקולא חזקה ומחצה אין משמרין וכן כאן תרתי לקולא אף דאינן מהקלין אך יש כאן תרי ספיקא לקולא:

כתב יד ב

נכנס לעיר כו'. מבאר באיזו מודין ר"ל ור"י ובאיזו קמפלגי. ומפרש דאם העיר רובה עכו"ם חזקתו דפטור ומצורף לזה הספק אם רוב הישראל משמרין או אין משמרין ד"ה אפי' וודאן פטורין אבל בעיר רוב ישראל חזקתו דחייב ואינו אלא ספק אם הרוב משמרין אפי' דמאי חייב אבל אם ספק רוב ישראל וגם ספק אם רוב משמרין דינו כמו מחצה על מחצה ובקלין שבדמאי דהוי תרתי לקולא חזקה ומחצה אין משמרין ה"נ בדמאי גמור תרי ספיקא לקולא:

כתב יד א

והא מתני' כו'. דבמסוייפות דמן הסתם הן הפקר אמרן אם בעה"ב משמרן חייב ובמתניתין דלקמן תנן הסיאה והאיזוב וכל אלו גם כן מן הסתם הפקרן אך בחצר יש חילוק למשמרן ואין משמרן אבל בגינה אין שום חילוק ובמסוייפות מחלק סתם אף שבגינה:

ומשני דאינו דומה להדדי דכל אלו דמתניתין הפקר הן מתמת שכל העולם מלא מהן אף ביערות אך פירות המאחרים להתבשל לא בכ"מ גדלים רק הפקרן מחמת שאין בעה"ב מושיב שומר אך במקום שבעה"ב משמרן בודאי אינם הפקר אף בגינה וזהו שאומר **ברם הכא** בפירות מסוייפות:

כלכלה אחת היא. שאינה גדילה בכל מקום רק אינו משמרן אך כאן:

ואני משמרה לבעל מלאכתי:

כתב יד ב

והא מתניתא פליגא. על מאי דקתני לעיל במסוייפות אף אם סתמן הפקר אבל באם משתמרות (פטורין) [חייבין]. והכא קתני סיאה ואיזוב וכו' דכל אלו סתמן הפקר ואין חילוק במשתמר אלא בחצר אבל בגינה אפי' משתמר פטורין. ומשני שאני אלו דמתניתין הפקרן מחמת שגדלין בכל המקומות ואף ביערות מקום הפקר משא"כ המסוייפות אינן גדלים בכל מקום כ"א שבעה"ב מפקירן ואינו מושיב שומר עליהן. אבל במקום שבעה"ב משמרן ודאי אינם הפקר אף בגינה:

ברם הכא כלכלה אחת היא. כלומר באינם גדלים בכל המקומות רק כשבעה"ב אינם משמרן נעשו הפקר אבל אני משמרן לבעל מלאכתי:

כתב יד א

תני. דמתניתין תנן נובלות שהפילן הרוח קודם גמרו בישולם פטורין דאינן חשובין ואמר כאן אם מוכרן עם התמרים בודאי חשובים הן אצל וחייבין:

ושואל אם שתי קופות זו בצד זו או זו על גב זו. ג"כ חייב:

ומשיב אינו חייב אלא אם כן מערבן בקופה אחת:

כשהטילו. דעונת מעשרות בתמרים תנן משהטילו שאור:

והשתא פליגי ר' מנא. סבר אף אם מערב עם התמרים צריכה שיטילו הנובלות בעצמן שאור:

ור' חנינא סבר כיון דמעורבות אפי' לא הטילו הנובלות חייבות:

וחכמים מחלקין וסברי אף במעורבות אלו שהטילו שאור חייבות ושלא הטילו שאור פטירות נמצא חכמים פליגי אתרוייהו:

לא כדברי זה. על ר' חנינא בודאי פליגי דסבר אף כשלא הטילו שאור חייבין ועל ר' מנא אינם מחולקין בדין אך ר' מנא סבר דכן הוא כוונת ר' יוסי בר' יהודה לחלק בין הטילו ללא הטילו ומלשון חכמים מוכח דבזה הדין הן חולקין דחכמים סברי לחלק ובזה פליגי ארבי יוסי ברבי יהודה שמע מינה דרבי יוסי ברבי יהודה אינו מחלק נמצא מן דברי חכמים מוכיח הש"ס שלא כדברי זה ולא כדברי זה:

כתב יד ב

ר"י בר"י הנובלות הנמכרות עם התמרים. היא תוספתא וקאי על מתניתין דקתני נובלות התמרה פטורין וא"ר יוסי דאם מוכרן עם התמרים ה"ה חשובים אצלו וחייבים:

לא כדברי זה ולא כדברי זה. א"ר חנינא וודאי פליגי דסבר אף כשלא הטילו שאור חייבין וא"ר מנא אינם מחולקין בדין אם ר' מנא סבר דכן הוא כוונת ר' יוסי ב"ר יהודא לחלק בין הטילו שאור ללא הטילו שאור ומלשון חכמים מוכח דבזה הדין חולקין דחכמים ס"ל לחלק ובזה פליגי על ר"י בר"י ש"מ דר"י בר"י אינו מחלק נמצא מן דברי חכמים מוכיח הש"ס שלא כדברי זה ולא כדברי זה:

כתב יד א

והגופנין. מפרש מאי גופנין זהו שמירה מין תבלין:

ומיבעיא להש"ס מאי דינן של שמירה ביהודה אם דוקא בגליל הוי הפקר אם לאו:

ומשני מן המשל שאומרים בגליל דוקא ש"מ דוקא בגליל פטור:

ומיבעיא להש"ס דתנן וביהודה הכוסבר אם דוקא ביהודה תנן או אפי' בגליל הן הפקר:

ומשני מן המשל שאומרים ביהודה דוקא ש"מ דרק ביהודה הן הפקר ופטורים מדמאי אבל בגליל חשובין הן וחייבין [משום] דמאי:

כתב יד ב

והגופנין שומירה. מפרש מאי גופנין מין תבלין הנקרא שומירה:

מן מה דמתלין לה מתל בגלילא. ואין אומרים כן המשל ביהודא ש"מ דוקא בגליל היא דלא חשיבי ופטורין משא"כ ביהודא . **א"ר יהודא בראשונה**. קאי על מתני' דקתני והחומץ פטור ומשמע מיני' אבל תמד פטור לעולם:

כתב יד א

התמד. שהיו עושין חומץ מתמד מחרצנים והפקר הן לכן פטור מדמאי דתנן במתניתין ולכאורה משמע לר' יהודה תמד לעולם פטור לכן מקשי אהדדי דתנן המתמד כו' ור"י מחייב:

ומשני באמת בתמד גופא קודם החורבן לא היו החרצנים חשובין לכן פטורים מדמאי אבל אחר החורבן אף התמד חשוב לכן חייב:

כתב יד א

לית הדא כו'. דר' יהודה מפרש מתני' ואמר בראשונה היה חומץ שביהודה פטור ממעשרות משמע דאין עליהם שום חיוב מעשרות אף בודאי ול"ד נקט במתני' הקלין שבדמאי אלא ה"ה לודאי וקשיא על רשב"ל דמוקי מתני' דוקא בדמאי פטור אבל בודאי חייבין. וקאי בקושיא:

וירבו כו' על רימי שקמה. ס"ד הא דתנן חוץ מרימי שקמה דחייבין היינו בכ"מ שנמצא רימון משקמה ומקשי ותיבטל רימון שקמה תוך שארי רמונים:

ומשני הא דתנן חוץ מרימי שקמה היינו בעיר שקמה לבד דשם הוי רוב משמרים:

ומקשי ר"י ב"ר אף בעיר שקמה יבוטל ברוב רמונים שמביאים לשם מכל העולם וקאי בקושיא:

כתב יד ב

לית הדא פליגי. הדא דאר"י בראשונה הי' חומץ שביהודא פטור ממעשרות משמע אף בודאי פטור וא"כ הא דתנינן הקלין שבדמאי ה"ה בוודאי וקשיא לרשב"ל דאמר דמאי אבל ודאי לא. וקאי בקושיא:

וירבו כל הרמונים. ס"ד דבכ"מ שנמצא רמון משקמה חייבין ומקשה תבטל רמון שקמה בתוך שארי רמונים:

תפתר במקום שרוב משמרין. כלומר בעיר שקמה דשם הוי רוב משמרים:

וירבו כל הרמון שבעולם. אף בעיר שקמה התבטל ברוב הרמונים שמביאים מכל העולם לשם. וקאי בקושיא:

הלכה ב

כתב יד א

ונכנס לירושלים ויוצא. כוונת מתני' דמעשר שני של דמאי אף שהיתה בירושלים מותר להוציאה ולכאורה קשה אהדדי דתנן במעשר שני פרק ג' ה"ה והדמאי נכנס ויוצא ונפדה ואמר עלה בגמרא א"ר זעירא פירות שהן טבולין לדמאי אבל דמאי עצמו היינו מעשר שני של דמאי תופסתן מחיצה ואינו רשאי להוציאן. אך הענין דיש שני חילוקים מעשר שני של ודאי אין יוצא כלל אך מעשר שני של דמאי יוצא חוץ ואין נפדה שם רק מחזירו לירושלים והנה טבל מעשר שני ודאי יוצא לחוץ לכולי עלמא אך אם נפדה שם פליגי בית שמאי ובית הלל דבית שמאי סבר אינו נפדה שם אבל בטבל מעשר שני של דמאי מודים בית שמאי דיוצא ונפדה שם וכן לתנא קמא איצטריך לבית הלל בדמאי אף נגמר מלאכתו יוצא ונפדה וזהו דנקט והדמאי יוצא ונפדה לכולי עלמא והיינו בטבל מעשר שני של דמאי אבל מעשר שני בעין של דמאי תופסתן מחיצות היינו שלא לפדות וזהו מאמר הש"ס שם לפרש הא דתנן ונפדה דוקא בטבל מעשר שני דמאי אזי לכולי עלמא נפדה אך מתני' דדמאי דתנן נכנס ויוצא ולא תנן ונפדה היינו דוקא במעשר שני דמאי בעונה:

כתב יד ב

לא יוחנן כ"ג העביר הודיית מעשר. קס"ד שהעביר היודוי והביעור. ואין לומר דמתניתין נשנה קודם תקנת יוחנן הא עיקר דמאי יוחנן כ"ג תיקן:

כתב יד ב

בספק טבל לא עשו אותו. אם בעה"ב מסופק אם הפריש מ"ש או לא הרי הוא ספק טבול למ"ש ואסור לאונן ומ"ש עצמו של דמאי מותר לאונן:

כתב יד א

תמן תנינן. קאי אמתני' דקתני **הדמאי אין לו חומש**. ורצה הגמ' לפרש דקאי גם אאוכלי זרים תרומת מעשר של דמאי בשוגג דאינו נותן חומש ומקשי אהדדי דתנן במס' ב"מ דף נ"ה חמשה חומשין הן האוכל תרומה ות"מ של דמאי:

ומשני ר' זירא הא דתנן הדמאי אין לו חומש לאו אתרומת מעשר קאי אלא אמעשר שני כשפודה א"נ להוסיף חומש:

ור' אימי מתרץ לעולם דקאי גם אתרומת מעשר שני של דמאי:

תמן רבי מאיר. כלומר הא דמחמרינן שם דזר נותן חומש אתי כרבי מאיר דהוא המחמיר תמיד ועשה חיזוק לדבריהם כשל תורה ומתני' דהכא דפוטר מחומש אתי כרבנן דהן מקילין תמיד:

רבי זירא אמר מפרש טעם על עצמו הא דמחלק בין תרומת מעשר למעשר שני של דמאי ואמר בתרומת מעשר של דמאי כשאוכל בשוגג אש נקל לפוטרו מחומש אזי יבוא לאכול לכתחלה אך במעשר שני של דמאי אם תחמיר עליו שיוסיף חומש אתי למימנע ולא יפרוש כלל מעשר שני משא"כ בתרומה לא שייך רק שמא לא יפריש כדי שלא יאכל בשוגג וזה דבר זר:

לא יוחנן. ס"ד דהעביר גם שלא לבער וקשה אמתניתין דתנן אין לו ביעור משמע דוקא דמאי וזה ליכא למימר דמתניתין קודם תקנות יוחנן כהן גדול נשנית דהא יוחנן כהן גדול בעצמו תיקן דין דמאי ומשני דהעביר רק הוידוי שלא לאמר ובודאי אבל בדמאי א"צ ביעור:

כתב יד ב

תמן תנינן. בב"מ נ"ה תנינן חמשה חומשין הן האוכל תרומה ותרומת מעשר של דמאי הרי זר האוכל תרומת מעשר של דמאי חייב חומש והכא קתני הדמאי אין לו חומש:

ברם הכא מ"ש של דמאי. מתני' לא איירי באוכל זר תרומת מעשר אלא בפודה מ"ש של דמאי:

תמן ר"מ. ר' אימי מתרץ מתניתין מיירי גם בזר האוכל מ"מ של דמאי אלא ממניתין דתמן אתי כר"מ דמחמיר תמיד ועשה חיזוק לדבריהם כשל תורה ומתניתין אתיא כדרבנן דמקילין תמיד:

ר"ז אמר. בא ליתן טעם דמחלק בין תרומת מעשר למ"ש דבתרומת מעשר האסור לזרים ואם נקיל עליו לפוטרו מחומש האכלו בשוגג אזי יקיל לעצמו לאכול לכתחילה אבל במ"ש דמותר לאכול לזרים יש לחשוש שאם תחמיר עליו בפדיונו להוסיף חומש אתי להימנע ולא יפריש כלל מ"ש משא"כ בתרומה לא שייך ליחוש דילמא אתי למימנע מלהפריש ת"מ כדי שאם יאכל זר בשוגג לא יצטרך להוסיף חומש:

כתב יד א

א"ר יוסי. מפרש דבדמאי קל יותר מספק טבל כגון אם בעה"ב בספק אם הפריש מעשר שני אם לאו. **שמא אינו אסור לאונן**. בתמי' אבל במ"ש של דמאי מותר לאונן:

רבי בון. קאי אמתניתין דתנן בדמאי מאבדין מיעוטו בדרכים כלומר אין צריך להביא ליד כהן רק מניחו במקום שהפריש ואפי' יואבד ופריך דמשמע דוקא דמאי ורק מיעוט הא

מאבדין אפי' מרובה ובודאי כדתנן אין מביאין תרומה מן הגורן כו' שאין צריך להעמיד ליד כהן רק אם היתה במקום שחיות יגררו היינו מקום בזיון אזי מביאה משום בזיון אבל בלאו הכי מותר לאבדו אפי' בודאי ובמרובה. והשיב הגע עצמך בפירוש הברייתא דתני אין מביאין תרומה כו' והרי מצוה להשיב אבידה והאיך יניח התרומה שיואבד אלא מפרש רבי יוסי פירושו באמת:

מצוה להשיב אבידה בדבר מועט. כלומר בהוצאה מועטת אפילו התרומה ג"כ מועט והא דתנא אין מביאין כו' היינו שאין צריך להוציא הוצאה מרובה על תרומה מועטת וזהו הדין בודאי אבל בדמאי אפילו ההוצאה יהיה דבר מועט אין צריך להוציא על מעט תרומה אך על תרומה מרובה מוציא הוצאה מועטת:

ומאבדין. ושואל אם דוקא כשאין לו מעות לפדות אז מאבדו:

והשיב רבי ניחומי אפי' יש לו מעות בכיס שלו אין צריך לחללו:

אתיא. ר' חייא בר רבא דמפרש מאבדין את מיעוטו דמתני' במעשר שני של דמאי סבר כרבי זירא דמתרץ לעיל דמתני' דחמשה חומשין בתרומת מעשר ומתניתין דהכא במעשר שני:

ודרבי (**לאי**) [**אילא**]. דמתרץ קושית ר' בון בר חייא דמקשי ולא כן תני אין מביאין תרומה ע"כ מפרש מאבדין קאי אתרומות מעשר שני של דמאי סבירא ליה כר' אמי דמתרץ לעיל דמתני' דחמשה חומשין מיירי בתרומת מעשר:

כתב יד ב

ואם היתה במקום שחיה גוררתה מביאה. משום בזיון אבל בלא"ה מותר לאבדו אפי' בודאי ובמרובה:

א"ל ואינו מצוה להשיב אבידה. בתמיה ואיך תפרש הא דתני אין מביאין תרומה כו':

מצוה הוא להשיב אבידה בדבר מועט. כלומר בודאי השבת אבידה מצוה ה"מ כי תהי' דבר מועט היינו ההוצאה מועטת אפי' תרומה מועטת והא דתני אין מביאין היינו בהוצאה מרובה על תרומה מועטת אבל אם הוצאה מועטת ותרומה מועט בודאי מביאין ובדמאי אין מביאין:

מאבדין את מיעוטו בדרכים. מבעי לי' האי מאבדין דוקא כשאין לו מעות לפדות או אפי' אם יש לו מעות:

כתב יד א

דבי ר' ינאי כו'. פחות מביצה בפרוסה מותר לאבד ובשלם אינו מאבד רק כגרוגרות:

ור"י בשם ר"ש. פליג דאפילו כמה מותר לאבד בפרוסה ופליג לקולא:

ור' מנא. תני דר' יוחנן פליג לחומרא דר' ינאי סבר בפרוסה כביצה ור"י סבר אף בפרוסה אינו מאבד אלא כגרוגרת:

כתב יד א

ר' הושעיא בעא. אם מתני' דוקא דיעבד אם הפריש מאבדן או אפילו לכתחילה מותר להפריש ואף שיודע שיאבד וקאי בתיקו:

מהו. מתניתין דפוטר כשלקח לזרע אם דוקא בדבר שזרעו כלה והשיב דלא שנא:

הלכה ג

כתב יד א

א"ר יוחנן כו'. אם לאכילה נמצא נתחייב במעשר תו לא מהני מחשבה שמחשב אחר כך לזרע לפוטרו:

כתב יד א

תני אין זורעין טבל ואין מחפין. אפי' לחפות אחר שזרע ג"כ אסור ואם זרע בדיעבד בשכחה פטור שנאבד בארץ ומחלק בין שאפשר ללקטם אזי אע"ג שזרע חייב ללקט מהקרקע ודוקא בלא צמח בארץ אבל אם כבר נשרש בארץ וצמח א"צ ללקט:

כתב יד א

א"ל תלמידיו כו' תבואת זרעך. דס"ד דסבר בשר וביעה חייבים:

דחושש. כלומר הא דנתן מעשר דמאי משום היין שמעורב בו:

כתב יד א

רבי ירמי' שלח כו' א"ל כו'. כוונתו אם הפרשתם דמאי:

כתב יד ב

מתקנין אינון א"ל הן. ר' פנחס שאל אם תקנו משום דמאי והם סברו ששואל אם תקנו מן עפר ואבנים לכן השיבו הן משו"ה פירש וא"ל **וארימתון דמיין**:

כתב יד א

רבי בעי כו'. שהיתה שנת רעב ורצה להתיר שמיטה בעבודות:

סליק ר' פנחס כו' דרבי רצה שיסכים רבי פנחס בן יאיר עמו להתיר ואמר ליה רבי **מה עיבוריה עבידין** כלומר מה לעשות בתבואה שיהיה לאכול בזו השנה והשיב לו רבי פנחס בן יאיר **עולשין יפות**. שעשב הארץ טובים וסבר רבי אולי לא הבין מה בקשתו ואמר עוד הפעם מה עיבורייא עבדין והשיב לו עוד הפעם עולשין יפות:

מישגה. אם רצונך:

כתב יד ב

רבי בעי משרי שמיטתא. להתיר עבודה בשביעית שהיתה שנת רעב:

א"ל מה עבורי עבידין. שאל רבי לרפב"י מה לעשות שיהי' התבואה מצוי:

בשנת הרעב א"ל עולשין יפות. כלומר גם עשב השדה טובה לאכילה:

אמרה ליה. אשתו תבלין שאלתי כו':

כתב יד א

פחת פתורא קומי. שנפחת השלחן ונפל:

כתב יד ב

והזכיר תניין. נזכר התנאי שהתנה מע"ש בדמאי כל שאני עתיד להפריש כו' והמתנה כן מותר להפריש גם בשבת מפני שאין צריך לקרות שם:

כתב יד א

אמרה לו אשתו והזכיר. שזכרו התנאי שהתנו מערב שבת בדמאי כל מה שאני עתיד להפריש למחר כו' ונמצא כשמתנה כך אז מותר בשבת להפריש שא"צ לקרות שם וכן עשו כאן שזכרו התנאי והפרישו מעשר ועלה השלחן:

כתב יד א

יין למורייס. ברייתא היא כשקונה יין לעשות מורייס או אלונטית שיתערב היין ולא יהיה בעינה אך היאיל וקונה בעינה אעפ"כ מפריש אפי' דמאי ואין צריך לומר ודאי אך כשקונה מורייס מתוקנים פטורים מן הדמאי:

אין כרבי. דבגמרא ירושלמי פ"ח דתרומות פליגא רבי ורבי אלעזר בר"ש רבי סבר נותנין יין של תרומות ודאי לתוך המורייס דאין זה איבוד והוי כמו בעינא ואשורה לזרים ורבי אלעזר בר"ש סבר אין נותנים למורייס דהוי איבוד ונעשית היתר לזרים. והשתא מקשי דתניא הכא הן עצמן פטורים מדמאי משמע ודאין צריך לעשר קשה ממ"נ אי סבר כרבי דבמורייס לא הוי איבוד אפי' בדמאי וחייב דהוי כמו שקונה בעינה אי סבר כראב"ש דבמורייס הוה איבוד ומותר אפי' לזרים א"כ אף כשקונה מורייס ודאים יהון פטורים.

הכא. קשיא אהדדי דיין לקילור תנן פטור מדמאי ויין ושמן לחטטין חייב בדמאי:

ומשני דאינו דומה דכשנותן יין ושמן ע"ג חטט נמצא כשבא על גופו בא בעינא ואח"ז בטל לכן חייב בדמאי אבל יין לקילור בטל כשנותן בקילור קודם שבא על גופו בטל לכן פטור מדמאי:

ופריך א"כ כשנותן בקילור בטל אמאי קילור של ע"ז שנתערב תוכו [יין] נסך אסור בהנאה הא היי"נ בקילור:

ומשני דלגבי ע"ז לא מקרי בטל דכתיב מאומה:
ומביא ראיה משמרים של ע"ז **שמא אינן אסורים בהנייה**. בתמיה ואע"ג דאינם יין ראוי לנסך אעפ"כ אסורים בהנאה:

כתב יד ב

הכא את אמר פטור. ביין לקילור תנן פטור מדמאי ויין ושמן לחטטין תנן חייב בדמאי:
כאן ע"ג גופו. גבי יין ושמן ע"ג חטט באים על גופו בעינו לכן חייב משא"כ יין לקילור נפל בקילור קודם שבא על גופו:

כתב יד א

תנא שמרים שיבשו מותרים:

כתב יד ב

מאומה מן החרם. לכן ע"ז אינה מתבטלת לעולם ומביא ראי' משמרים של ע"ז אע"ג דאינן ראוין לנסך שמא אינן אסורין בהנייה בתמיה:

כתב יד א

הלוקח. תנא קמא סבר הכלל דרך החמרים להביא תבואה מארץ לצור לכן כשקונה מהחמרים חייב אבל סתם מגורתם מן תבואה של שדותיהם הוא ופטורה ובצידן להפך ור"י בר"י סבר בצור אפילו מן האוצר ג"כ של ארץ ישראל ומכ"ש מהתמרים ואפי' מחמר אחד שהביא תבואה לצור ג"כ אמרינן שמארץ הביא:
ר' יהודה אומר. דהקונה מהחמרות בכזיב חייב דחזקתו מגליל ארץ ישראל בא ורבנן סברי בכזיב הוא בחזקת פטורה:
ופריך על דברי חכמים בוא וראה איך סלקא דעתך לומר כן דהנה כשהחמר הולך לצור אזי הולך דרך כזיב והשתא אלו עמדה ופרקה בכזיב היה פטור לרבנן ועכשיו שניסע להלן מארץ לחוץ לארץ שבא לצור חייב בתמיה וקאי בקושיא:

כתב יד ב

מן המגורות בצור חייב. דהוא סבר אפי' מן האוצר הוא ג"כ מא"י ואפי' מחמר א' אמרינן מא"י הביאו:
את חמי. מקשה על חכמים דאמרי כזיב ה"ה בחזקת פטורה בתמי' הא כשהחמר הולך לצוד הוא בא דרך כזיב בא וראה אלו עמד בכזיב ופרקה שם פטורה. וכשהולך מכזיב להלך לתו"ל עד צור חייב בתמיה:

כתב יד א

אמר רבי יוחנן. אומר הטעם אבל הני דמתניתין דפטורים מדמאי דלא גזרו על אלו:

ור' הושעיא אומר הטעם דאימת קדשים על ע"ה ובודאי האמת אתו:
ומפרש הש"ס מה נ"מ בפלוגתייהו וחשיב כסדר ששנויין במשנתינו חלת ע"ה לר' הושעיא אם חבר קנה מע"ה עיסה והפריש חלתה חייב הכהן להפריש דמאי מן החלה דלית כאן אימת קדשים על ע"ה ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן דהא אין עם הארץ נותנה וכשיצאו מיד עם הארץ חולין יצאו:
אבל לר"י דסבר דהכלל דלא גזרו על דברים הללו בכל מקום שהן פטורים מדמאי והכל שוה:
וכן אידך דמתניתין **והמדומע** לר' הושעיא אם חבר קנה פירות מע"ה ונדמעו אצלו כנ"ל:

כתב יד ב

וחלת ע"ה ע"ד דר' הושעיא. מפרש מאי נ"מ בפלוגתייהו ומפרש בכל א' השנויה במשנתינו:
ועוד נפק מביניהון. עוד יש נ"מ בדין מדומע אם נפלה סאה תרומה בתוך מאה בטלה ונעשה חולין והא דצריך להרים ממנו סאה אינה אלא מפני גזל השבט ולר"י דלא גזרו על דבר שיש בו קדושה אבל הך סאה דמעלה חולין הוא וחייבת בדמאי אבל לר"ה דמפרש מפני שאימת קדשים על ע"ה. וע"ה סובר דהאי סאה שנותן לכהן תרומה גמורה היא ואימת קדשים עליו. ואינו נותן לכהן דבר שאינו מעושר:

כתב יד א

ועוד יש נפקא מינה **שקרא**. כל הני דתנן במתני' דפטורים אבל אם קראו שם לתרומת מעשר ולמעשר שני אזי קדושתן עליהם:
ופריך בשלמא לר"י דסבר דכל הני ג"כ בספק אם ע"ה אומר אמת אם לאו אך לא גזרו עליהן לכן אם קרא. שם חלה קדושה עליהן אלא לר' הושעיא דסבר מפני אימת קדשים בודאי אומר אמת ומתוקנין הן א"כ אמאי יחול עליהן קדושה כלל:
ומשני דטעמא דאימת קדשים דאמרינן רוב ע"ה אימת קדשים עליהם ומתקנין ואף דנשאר אחד שאין אימת קדשים עליו ואינו מתקן אזלינן בתר רובא לכן אם קרא שם כאן תפס קדושה דחיישי' לעם הארץ אחד שאין אימת קדשים עליו:

כתב יד ב

ע"ד דר"י ניחא. דסבר גם בכל הני מסופק אם ע"ה אומר אמת שהפריש או לא אלא דבהכי לא גזרו עליהן אבל אם קרא שם חלה הקדושה עליהן. אבל לר"ה דמפני אימת קדשים בוודאי אומר אמת ומתקנין הם ואיך יחיל עליהם קדושה כו'. ומשני הא דאמרינן

אימת קדשים היינו רוב ע"ה אימת קדשים עליהם לכן אם קרא שם חוששין מפני ע"ה א' שאין אימת קדשים עליו:

כתב יד א

עד כדון. הא דקתני והניקח. בכסף מעשר לאו דוקא בכסף מעשר של ודאי [אלא] אפי' אם לקח פירות מע"ה בכסף מעשר של דמאי ג"כ פטורה:

כתב יד ב

צ"ל בכ"מ של ודאי אפי' בדמאי. פי' אפי' לקח פירות מע"ה בכ"מ של דמאי ג"כ פטורה:

כתב יד א

תנא כמו אמר מר:

וכולן שקרא שם כו'. אהא דתנן במתני פטורים אך אם הפרישו תרומת מעשר ומעשר שני מה שעשו עשוי ובקדושה קיימין:

וע"ז פליגי ר' אליעזר סבר חוץ משירי מנחות שהוא ממון גבוה ואין בקריאתו ממש אבל כל הני דתנן במתני' מה שעשה כו' ור' ירמיה סבר השאר במחלוקת כוונתו הא דתנן בסמוך לפני שירי מנחות והיינו והלקוח בכסף מעשר שני:

וע"ז בעי ר' יוסי כר' ירמיה דסבר בלקוח בכסף מעשר [שני] מחלוקת משמע בשירי מנחות מודה דד"ה אין בקריאתו כלום היכא תמצא מחלוקת:

אי כר"מ כו'. דפליג [וס"ל] מ"ש ממון גבוה הוא מעשר היא שירי מנחות לא עשה וכו' וכדמפרש ר' מנא דשמע מר"ת דר"א אמר רישא דמתני' במס' קדושין (דף נ"ב) המקדש בחלקו כו' אינה מקודשת במ"ש רמ"א אמר אינה מקודשת ור"י אומר מקודשת:

וע"ז אמר ר"א. דרישא ד"ה דאף ר"י מודה דיש חילוק בין ק"ק וק"ק למ"ש:

ור"י אמר דגם רישא מחלוקת:

ושאל ר' מנא לר' חזקיה ממי שמע זאת:

והשיב מר' ירמיה:

והשתא מפרש ואזיל ר' מנא כוונת ר' ירמי' דלעיל דשמע מר"א שבק"ק וקלים מודה ר"י דשאני ממעשר שני לכן א"ר ירמיה דבמעשר שני מחלוקת לר"מ דסבר מ"ש ממון גבוה אין בקריאתו ממש ולר' יהודא דסבר ממון בעלים קראתו ממש אבל בשירי מנחות ד"ה דאף ר' יהודה מודה דאין יכול לקדש אשה וה"ה דאין בידו לקרוא שם לתרומת מעשר ולמע"ש אבל ר' יוסי דלא שמע דר"א וסבר דר' יהודא פליג בקידושין גם אק"ק וכו' דיכול לקדש וכן בשירי מנחות אם קרא שם הדין נותן דמה שעשה כו' לכן מקשה ר' יוסי היידא מחלוקת:

כתב יד ב

השאר במחלוקת. היינו בדין הלקוח בכסף מעשר השנויה במתניתין לפני שירי מנחות:

ר' יוסי בעי. לר' ירמיה דאמר בלקוח בכ"מ מחלוקת ובשירי מנחות מודה דד"ה היא היידא מחלוקת היכא תמצא מחלוקת:

כתב יד א

פלייטין. דלריחא עבידא:

כתב יד ב

שמן של פלייטין. משום דלריחא עבידא:

הלכה ד

כתב יד א

פירות. הרמב"ם ז"ל פירש אם היה דבר על מה שרוצה לחלל פירות והיינו פירות מעשר שני על פירות ולכן פסק דחוק לירושלים מחללין פירות על פירות אבל אין הדין והפירוש כן והעיקר אם היו פירות היינו אם המ"ש פירות ורוצה לחלל על מעות כדינו אזי מברך על פדיון מע"ש ואם היו מעות היינו שכבר חילל הפירות על מעות נחושת ועתה רוצה לחלל נחושת על כסף כדין אזי מברך על חילול מעשר שני:

כתב יד ב

אם היו פירות. הרמב"ם דפסק פ"ד ה"ב מהלכות מע"ש ונ"ר דמותר לחלל פירות על פירות. הוא דמפרש כאן אם היו פירות שחילל פירות מ"ש על פירות חולין. אבל אין ההלכה כמותו אלא הפירוש כאן אם היו המ"ש פירות ופודהו במעות פדיונו מברך על פדיון ואם היו מעות אחר שחילל הפירות על מעות ונתפס המעות בקדושת מ"ש אלא שחיללו על מעות נחושת ובא לחלל נחושת על כסף פדיונו מברך על חילולי מ"ש:

כתב יד א

ר' בא פליגא בפירושא דתנן במתניתין ואם הקדים מע"ש כו' ר' בא סבר דאפי' לכתחילה מותר להקדים ור' יעקב סבר דוקא דיעבד:

כתב יד א

מהו ומבעיא אם מותר לעשות מעשר ראשון מאותה סאה עצמה שעשאה קודם מעשר שני עדיין הוא טבל לראשון וכשפודה חוזרת לטבלה ומותר לעשותה מעשר ראשון:

ופשט דמצינו שצוה ר' יוסי לאריסו שיפריש קודם מעשר שני ויפדה ויקבע ממנו ראשון מוכח דבדמאי קובע שני במקום ראשון:

כתב יד ב

מהו לקבוע שני במקום ראשון. אם מותר לקבוע מעשר ראשון מאותה סאה עצמה שעשאה מקודם מ"ש קודם לראשון וה"ה בטבלה למ"ר וכשפודאה חוזרת לטיבולה הראשון ועושה אותה ראשון או לא:

וחזר ואמר לו צא קבע ראשון . היינו נמי צווהו ר"י לפרוש תחלה מ"ש ולפדותו ולקבוע אותה ראשון תפשוט מזה דבדמאי קובע שני במקום ראשון:

כתב יד א

עולא כו' ג"כ בא לומר שמותר לעשות משני כשפודה (עשהו) ראשון ומוסיף דאפי' עשה תרומת מעשר וזה אמרו פוטר טבלו בסאה אחת דא"צ לפרוש מעשר ראשון בפ"ע ומעשר שני בפ"ע:

כיצד עושה נוטל סאה למעשר שני ופודהו ועושהו מעשר ראשון ואם אין רוצה לתת המעשר ראשון ללוי והוא צריך להפריש על מקום אחר תרומת מעשר עושה כל הסאה חלק אחד על הך מעשר עצמו והמותר תרומת מעשר למקום אחר:

וכשירד עולא להתם [לבבל] נאספו עליו להקשות והקשה רב ששת עליו דאמר דמותר לעשות משני ראשון ממתניתא דתנא על מתני' דפרק אחרון היו לפניו ב' כלכלות של טבל ואמר מעשרותיהן של זו בזו ושל זו בזו הראשונה מעושרת דקבע המעשרות בכלכלה שניה. ודרך משל אם היו של ק' סאה נוטל מן השניה לתקן ק' סאה מעשר ראשון וידוע דמעשר הוא חלק עשירית מלבר אך מלגאו הוא חלק תשיעית נמצא על צ' סאה נותן עשרה ונשאר עשרה סאה טבל על ט' סאה נותן אחת נשאר סאה טבל נותן עליה חלק תשיעית מלגיו אך הירושלמי קורא זאת חלק עשירית סך הכל אחד עשר סאה וחלק עשירית סאה וזה למע"ר וכן סך כזה מ"ש לתקן המאה סאה מכלכלה ראשונה נמצא נחסר מהשניה כ"ב סאה ויותר ולכאורה לא היה צריך לתקן כלכלה שניה רק מה שנשאר אחר הנכוי מעשרות שנתן על הראשונה אך כיון שאמר של זו בזו ושל זו בזו נמצא היתה כוונתו שגם כלכלה שניה יתן המעשרות כעל מאה שלמים שהיה קודם הוצאת המעשרות לכן חייב ליתן כל השיעור שנתן על כלכלה ראשונה:

וז"ה כוונת הש"ס ע"פ חשבון שני המעשרות משני הכלכלות שוה באמרם **ותנא עלה נוטל מן השניה ב"פ ב' עישורין** פי' ב' מעשרות לכלכלה ראשונה וב"פ לכלכלה שניה ועולה לסך מ' סאה:

ועישורן פי' חלק עשירית מן הארבעים ד' סאה **ועישורו של עישור** פי' מן הד' סאה ד' עשירית וזהו כל הסך שנותן מן הכלכלה מכוון כאשר כתבתי לעיל:

והשתא מסיים ומוכיח ע"כ דאין עושין משני ראשון דאל"כ קשה ויטול **שני עישורין** כלומר יקח רק שני מעשרות היינו ראשון ושני על כלכלה ראשונה כפי השיעור כנ"ל **ויעשה אותם שני** ויפדם ויחזור ויעשה אותם מעשר ראשון וכו' כלומר ומעשר השני יפדה ויחזור ויעשה מע"ר ממנו על כלכלה שניה ע"כ דאין עושין ומשני **ר' חנניא** דאינו דומה כשמקדים שני לראשון אזי ראוי שיפדה ויעשה ראשון:

תמן כרי שהוא טובל לראשון ולשני כשמפריש קודם שני הוא טבל לראשון ולשני וכשעשה שני קודם נשאר עכ"פ טבל לראשון הך מעשר שני עצמו דכל הקודם את חבירו מתחייב בו ונמצא צריך להפריש מן המע"ש מע"ר לכן כשפודהו הוה ליה טבל ויכול לעשות ממנו מעשר ראשון:

ברם הכא שני שנתקן מחמת ראשון כלומר כאן שנתן כסדר תחלה מע"ר ואח"כ מע"ש: **את חוזר ועושה אותו מע"ר**. כלומר בתמיה דכיון דבהך מ"ש אין שום טבל בתוכה איך יעשה ממנה מע"ר:

וע"ז בא ר' מנא ודחה הסברא דאי סלקא דעתך דמותר לעשות משני ראשון גם כאן יעשה וא"ת דכאן כשנתן כסדר נמצא אין השני טבול לראשון זה אינו באמת כשמפריש מאותו מקום עצמו. למשל כשנתקן ממאה סאה עשרה למע"ר ונשאר תשעים ואח"ז כשנוטל עוד תשעה ממנו למע"ש אותן התשעה כבר מעושרים הן מ"ר אבל כאן דפריש מכלכלה זו על אחרת כשנוטל סך אחד עשר סאה וחלק עשירית מ"ש על מאה דכלכלה ראשונה הך מע"ש טבולים למע"ר דמע"ר שנתן אין עולה למ"ש והא דבאמת לא מפריש מן המ"ש זו מע"ר משום דסומך עצמו כאן כשנוטל אח"ז לתקן כלכלה שניה ואמרינן דנותן מע"ר כמו מן מאה סאה שלמים כו" ובאמת אין מהצורך ליתן כשיעור זה רק כפי הנשאר אחר נכוי המעשר כו' לכן אמרי' דזאת המע"ר עולה גם מה שצריך ליתן מע"ר מן המ"ש עכ"פ קודם שמפריש ראשון לכלכלה שניה הוי המעשר שני דכלכלה ראשונה טבולים לראשון והדרא קושיא לדוכתא ויפדה ויחזור ויעשה מע"ר לכלכלה השניה ע"כ דאין עושין. וז"ה מאמר ר' מנא ואין שני שבראשון היינו מע"ש שנותן על כלכלה ראשונה טבול לראשון שבשני. כלומר דמה שצריך להוציא ממנה מע"ר סומך על מע"ר שנותן אחר זה מכלכלה שניה ונמצא הוי ג"כ הך מ"ש טבל ויפדה ויחזור ויעשה ראשון. ואף דלפום ריהטא אין הוכחה ממתני' דמעשר כלכלה של זו בזו כו' משום דמיירי בודאי כדמוכח לקמן בירושלמי אך באמת אין שום נפקותא בין דמאי בין ודאי כשנותן כסדר מע"ר ואח"כ מע"ש והך מ"ש טבולין לראשון כו' מהיכא תיתי לא יחזור משני ראשון

ע"כ דאין עושין וה"ה לעיל בדמאי ג"כ כשמקדים השני לראשון אין עושה מהשני ראשון דהיינו הך:

כתב יד ב

פוטר אדם את טבלו בסאה א'. אלא ג"כ בא לומר העושה שני קודם לראשון ופודהו מותר לעשותו ראשון אלא דמוסיף ואומר שעושהו ג"כ תרומת מעשר אם אינו רוצה לתת המ"ר ללוי והוא צריך להפריש ת"מ על מקום אחר עושה האי סאה חלק ממנו ת"מ על עצמו והשאר ת"מ למקום אחר. ז"ש פוטר טבלו בסאה א':

בביאורו גרס **ונוטל מן השניה שתי פעמים שני עישורין ועישורין ועישורו של עישור ויטול שני עישורין ויעשה אותן שני ויפדה ויחזור ויעשה מ"ר**. ומפרש שתי פעמים שני עישורין. היינו שני עישורין לכל כלכלה מ"ר ומ"ש והוא שתי פעמים שני עישורין לכלכלה ראשונה ולכלכלה שניה ולפי שהמעשר הוא עשירית מלבר שהוא חלק תשיעית מלגו ועל צ' מבעי לי' למיסב עשר ועל המותר יו"ד לתשלום מאה הנשארים טבל על ט' מהן ניתן א' ועוד על א' הנשאר טבל נותן חלק עשירית שהוא תשיעית מלגו וכ"ה למעשר שני. זה שאשר שני עישורין ועישורן של עשר הנשארים ועישורו של עישור מן א' הנשאר היינו י"א וחלק עישור למעשר א' ולשני המעשרות כ"ב וב' עשיריות. ולשני הכלכלות נותן מ"ד וד' עשיריות ולא היה צריך לתת מכלכלה השניה אלא לפי חשבון ממה שנשאר אחר ניכוי המעשרות שהפריש על הראשונה אלא כיון שאמר של זו בוו ושל זו בזו כוונתו גם מכלכלה השניה יתן מעשרותיה בשלימות כמו שהיה קודם הוצאות המעשרות על הכלכלה ראשונה:

ויטול שני שעורין. זהו שמשיב רב ששת דאם יוכל לעשות משני ראשון ל"ל שתי פעמים שני עישורין. אלא יטול ב' עישורין היינו מ"ר ומ"ש על כלכלה ראשונה לבד ויפדה המ"ש ויחזור ויעשה מ"ר על כלכלה השניה אלא ע"כ דאין עושין משני ראשון:

ואין שני שבראשונה טבול לראשון שבשניה. לא דמיא ההיא למפריש מעשרותיה מכלכלה עצמה דהמפריש מעצמה ניטל ממנו עשרה למאה מ"ר ועוד נוטל תשעה ממנו למ"ש נמצא אותן התשעה מעושרים מן מ"ר משא"כ כאן דאמר מעשרותיה של זו בזו. נוטל מכלכלה שניה אחד עשר וחלק עשירי למ"ר על מאה דכלכלה ראשונה ועוד י"א וחלק עשירי למ"ש על המאה דכלכלה ראשונה הרי הם מ"ש טבול למ"ר דהמ"ר שנתן אינו עולה כ"א על המאה דכלכלה ראשונה ולא על אלו במ"ש. ולא תתקן הך מ"ש אלא במעשרות שמפריש אח"כ על כלכלה השניה וא"כ הדרא קושין לדוכתא נ"ל להפריש מ"ר מכלכלה שניה יפדה הך מ"ש של ראשונה ויעשה ראשון. אלא ע"כ דאין עושין שני

ראשון ואף דמתניתין דשני כלכלות מיירי בודאי כדמוכח בירושלמי לקמן. אבל בכה"ג שנותן כסדרן מ"ר ואח"כ מ"ש ליכא נפקותא בין ודאי לדמאי:

כתב יד א

גופו דזה השמן שנותן על גופו הוי כסיכה וחייב אבל מה שנותן ע"ג הצמר הוי כשמן לסוך בהן כלים פטור:

סליק

כתב יד ב

וזה ע"ג צמר הוא בטל. דהוי כשמן לסוך בהן כלים דפטור:

פרק ב

הלכה א

כתב יד א

אלו דברים כו' בכל מקום. כלומר כל מקום שהם נמצאים אמרינן שמא"י הן לפי שאין כמותן בחו"ל ואזיל וחשיב הדבילה כו' אך באורז הקילו לפי שיש מעט דוגמתן בחו"ל אעפ"כ לענין אכילת אורז חייב לעשר דמאי אך כל המשתמש ממנו איזו תשמיש שלא לאכילה דבשארי המנויים שהן בודאי מארץ אף תשמיש אדם דמאי אבל באורז פטרו מדמאי בתשמיש אדם בחו"ל:

כתב יד ב

כל המשתמש ממנו פטור. היינו תשמיש שלא לאכילה דבשארי מינים המנוים במשנתינו שאינן אלא בא"י החמיר לחייבו בדמאי אף תשמיש אדם משא"כ אורז שיש מעט דוגמתן בחו"ל הקילו בתשמיש אדם בחו"ל:

כתב יד א

גמ'. תמן תנינן. הא דנקט כל המינים בשם לווי שום בעל בכי כו' משום דמין שם פירות האלו יש כיוצא בארץ במשומר לכן נקט שם לוי לסימן דאלו אין כיוצא בהן [בארץ] ולכן פטורים ממעשרות דמהפקר באים היוצא מזה דבמתני' דמעשרות חשיב כל הפירות דאין כיוצא בא"י ופטורים:

וע"ז אמר ר' אבין. דמתני' דהכא אשמעינן חילופא ממתני' דמעשרות דכאן חשיב כל המינים שאינן רק בא"י ולכן חייבין לעשר דמאי בכ"מ:

כתב יד ב

צרכו חכמים ליתן להם סימן. היינו השמות לווי לסימן דאלו אין כיוצא בהן בא"י ופטורים ממעשר:

הדא מתניתא חלופא. דחשיב מינים שאין כיוצא בהם בחו"ל וחייבין דמאי בכ"מ:

כתב יד א

לא שנו. דוקא כשקונה מישראל לכן הו"ל דמאי דשמא המוכר הפריש מעשרותיו אבל כשקונה מגוי חייב להפריש ודאי וחייב בתרומה גדולה ול"א דילמא גוי הזה קנה בא"י מישראל והו"ל דמאי:

וע"ז מפרש ר' אלעזר הטעם דאמרינן רוב א"י נתון ביד גוי לכן בודאי הגוי הזה קנה בודאי ג"כ מגוים וחייבין ודאי:

ור"י פליג וסבר רוב א"י נתון ביד ישראל לכן אפי' קנה כאן מגוי חיישי' שמא גוי הזה קנה בארץ מישראל והו"ל דמאי:

ופריך ואפי' יסבור ר"א רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל והוי גוים המיעוט אעפ"כ שמא ר"א חייש למיעוט והו"ל ספק ודאי:

ומביא ראיה מסירקייא יום אחד בשנה יש חגא לישמעאלים ומוכרים מע"ז שלהם ואומר ר"א כל השנה כו':

ודחה הגמרא ומסקנא כסברא ראשונה דר"א סבר הטעם דאין נתונה רובה ביד גוים:

כתב יד ב

לא שנו. דמתעשרין דמאי. אלא הלוקח מן ישראל אבל הלוקח מן הגוי מתעשר וודאי דהא אין להסתפק שמא עישר הגוי:

ר' לעזר חש למיעוטא. פריך דלמא ר"א סובר נ"כ רוב א"י נתונה ביד ישראל אלא בהא פליג דחייש למיעוטא ומביא ראי' מסירקייא דחייש למיעוט:

כתב יד א

ועוד ראיה וכ"צ לגרוס **התגר**. שהוא קונה ממקומות רתוקים לכן אפי' קונים ממנו בחו"ל ויש כמותן כאן חייב דמאי דמסתמא הביא מא"י:

ומפרש אימתי דידועה לנו שרובה קונה מישראלים לכן אינו חייב רק דמאי:

אבל אם היה לוקח מן הגוי. כלומר דאינו ידוע לנו אם רוב קנייתו מישראל ואף לא ידוע לנו אם רוב קנייתו מגוים אעפ"כ ודאי דתלינן בודאי שקנה מגוים והטעם ע"כ דרוב ארץ שראל נתונה ביד גוים והו"ל גוים רובה נמצא סייעתא לר"א:

אחת מישראל כו'. סיומא דברייתא וה"פ אם דרכו של זה התגר לקנות מישראל ומגוים הוה פירותיו דמאי:

כתב יד ב

(ע"ב) **לרבי אליעזר** (**לצדוקא**) [**דצדוקא**]. שם מקום:

אם היה לוקח מן הגוי ודאי. כיון שהיא ספק אם רוב קנייתו מישראל. או רובו מגוים תלינן שודאי קנה מגוים ע"כ דגוים רוב היינו שרוב א"י נתונה ביד גוים. וכר"א:

האיש הזה ממי לקח. נשאל להתגר ממי הוא לוקח ואם מן הנוי ה"ה ודאי ולמה אמר התגר בכ"מ דמאי. ומשני שהתגר גוי ולא נעמיד על שאלתו וגוי וישראל מטיילין לפניו:

שהוא לוקח אחת מן הגוי א' מישראל דמאי. אפי' כשקונה מן הגוי הוא דמאי וע"כ כר' יוחנן דרוב א"י נתונה ביד ישראל ותלינן שזה הגוי קנהו מרוב ישראל:

כתב יד א

וע"ז מקשה ר' חייא בר רבא. ונשאל להתגר ממי לקח פירות הללו:

ומשני בתגר גוי עסקינן וראינו שגוים וישראלים מטיילים עמו:

ר' נחמיה. מבואר בדבריו דאפי' כשקונה מגוי דמאי:

אמר ר' יודן לא הוזכרו רימוני בדן כו'. פליג שם אתנא קמא דסבר דהוון דבר חשוב ואינן בטלין ור' יודן סבר דלכן נקראים על שם מקומן דניכרים וחייבים ודאי והשתא היכי דמי אם בלוקח מישראל בתמיה וכי ס"ד שחייב ודאי על כרחך כשלוקח מגוי אעפ"כ מתעשרין ודאי בכל מקום אפילו בחוצה לארץ משמע דוקא בשני מקומות הללו רובן גוים לכן פירותיהן ודאי ולא בכל ארץ ישראל ומשני לעולם מיירי שקונה מישראל ואעפ"כ חייבים ודאי כגון שהיה יושב שומר המלך ודוחק שימכרו אלו המינים בזול ומותר למכור טבל:

כתב יד ב

א"ר יודן לא הוזכרו כו'. פליג את"ק דאמר דלכן הוזכרו משום דהוון חשיב ואינן בטילים. ור' יודן אמר דלכן הוזכרו ע"ש מקומם דניכרין הם לכן מתעשרין ודאי בכ"מ:

בלוקח מן הגוי. הא שאר כל הדברים דמאי. והיינו כר' יוחנן דלוקח מן הגוי דמאי:

בודאי אנן קיימין ובלוקח מישראל. לעולם דר' יודן מיירי בלוקח מישראל ואעפ"ה מעשרן ודאי תפתר שהיה אגרונימוס כו' ואז ישראל מוכר טבל לכתחלה:

כתב יד א

ה"ג ר' יונה בעי הביא שלשה משואין זה אחר זה הרי זה תגר כאתת אין זה תגר כצ"ל וצ"ל למטה קודם ר' מנא בעי. למפרע הוא נעשה תגר או מכאן ולהבא. פי' דבתגר

פעמים להקל ופעמים להחמיר דהא כשהוא לוקח מן הגוי שאינו תגר אז יש חילוק אם היא מאותן המינין דחשיב במתני' הוי ודאי לר"א ובשאר מינין פטור לגמרי כשלוקח בחוץ לארץ ובתגר לעולם דמאי ואף שאפשר אם היה לוקח מן התגר בארץ ישראל נמי הוי דמאי לפי שמביאין לו הרבה בני אדם מהרבה מקומות ולפיכך מבעיא ליה הכי דהיינו כשלוקח ממנו בארץ ישראל או אותן המינין דחשיב במתני' דקודם שנעשה תגר היה מעשר ודאי והשתא כשנעשה תגר היה מעשר דמאי. וע"ז מבעיא לי' אם למפרע הוא נעשה תגר כו':

ה"ג בא לתקן. פי' שעכשיו אחר שנעשה תגר רוצה לתקן אותן שלקח ממנו קודם שנעשה תגר אם נותנים לו החומר שבדמאי או לא אבל ודאי צריך להפריש ממנו ודאי אפילו אי תימר למפרע הוא נעשה תגר היינו לחומרא:

לשלש משאות כאחת. תיבת כאחת מיותר:

כתב יד ב

בעי למפרע הוא נעשה תגר. דבתגר אלו מינים דחשיב במתניתין לר"א הוי ודאי אפי' בחו"ל ושארי מינין פטור לגמרי בחו"ל והקונה מן התגר בא"י הוו דמאי ומבעי לי' בתנר בא"י על כל המינים דהוו דמאי או על אלו דחשיב במתניתין דהוו ודאי אם למפרע הוא נעשה תגר או מכאן ולהבא:

בא לתקן אחר שנעשה תגר. בא לתקן התבואה שהנה קודם שנעשה תגר אם נותנין החומר של דמאי או לא אבל ודאי צריך להפריש ודאי דהא דאמרינן למפרע הוא נעשה תגר אינו אלא לחומרא:

כתב יד א

הפירות לא הילכו. פי' להבחין בהן אם הן מא"י או מחו"ל לא סמכינן אטעמא:

כתב יד א

מליהון דרבנן דאמרין כן. פי' דדבילה מותר בקסרין כדמפרש:

ולא פרשתינון דבילה. פי' דלא תני דבילה בהדי אותן המינין האסורין:

ומשני בגין דתניתא. פי' במתני' ולכך לא צריך למתני הכא. **ומקשי והא תנינן אורז וכמון**. פי' במתני' ואפ"ה תני הכא בהדי מינין האסורין וא"כ קשה אמאי לא תני דבילה נמי אלא ודאי שהיא מותרת וה"ג **הוי שריא היא**:

ישראל משמטין. פי' ומסתמא עשו בפירותיהן כדין ואין בהן איסור שביעית:

בשאר שני שבוע דמאי דישראל דמאי. פי' חייב דמאי ופירות כותים נמי חייבים במעשר וישראל וכותים רבו על גוים דאין פטורין אלא פירות גוים אע"ג דפירות כותים הן ודאי לענין שלא יהא מפריש עצמו ודאי אמרינן להיפך ישראל וגוים רבו על כותים:

וה"ג דישראל דמאי וכותים חייבין וגוים פטורים וישראל וכותים רבו על גוים:

עד היכן. פי' יהא אותן המינין אסורין:

ומפרש פונדקא כו'. כולן שם מקומות הן:

וצירין כקסרין כצ"ל:

כתב יד ב

הוי שריה היא. מדלא תני דבילה נמי בהדי ההיא ש"מ דס"ל דדבילה מותר:

בשאר שני שבוע דמאי. מפרש אמאי חייב דמאי משום דישראל מתקנין דמאי כלומר מחויבין לתקן עכ"פ דמאי. וכותים נמי חייבים אפי' בודאי וישראל וכותים רבים על גוים ה"ה דחייבין להפריש ולא בעינן להפריש ודאי משום כותים דהא ישראל וגוים ששניהם לא בעי להפריש ודאי הם רבים על הכותים לכן לא בעינן להפריש אלא דמאי:

כתב יד א

אני אומר אותה הגינה היתה מיוחדת לו . פי' שהיה יודע שעישר עליה:

והתיר את כולה. פי' אפ"ה התיר את כולה ואמאי אלא ודאי אלו לא היה ר"מ מחזיק אותו להיתר לא היה אוכל משום דאסור למיעבד בצבורא דשמא יראה אחד ויסמוך עליו ויאכל סתם:

כתב יד א

לא תזבון לי ירק אלא מן גינתא דסיסרא. פי' שהיה מחמיר ע"ע שלא ליקח משאר גוים לפי שבסוריא של ישראל חייב והיה מתיירא שמא גזל הגוי זה הקרקע מישראל ואין קרקע נגזלת ואף שקרקע נקנית ג"כ כשנשתקע שם הבעלים ממנה מחמיר ע"ע היה וגינתה דסיסרא היה ידוע לו שירש משל אבותיו:

הזכור לטוב. פי' זה אליהו:

ואי בעית מחמרא על נפשך אשתווי לחברוהי כצ"ל. פי' דבאמת מדינא מותר ליקח מכל הגוים אלא כיון שאתה רוצה להחמיר על עצמך כדפרי' לא תקח גם מזו הגינה ויהי' לך זו הגינה כמו שאר גינות של כותים:

כתב יד ב

מן גנתא דסיסרא. שירשה מאבותיו אבל משארי גינות גוים היה חושש שמא גזל זה משל ישראל אע"פ שנשתקע שם בעלה וגם בסוריא היה ר"מ מחמיר לעצמו:

מחמרא על נפשיך אשתווי לתברוהי. אם מפני החומרא גינת סיסרא שוה לחברוהי להחמיר עליו ג"כ:

כתב יד א

ובצלים הכופרים ובני המדינה כו' כצ"ל:

והאיסטפניני לעולם פי' אלו המינין לעולם אסורין:

ה"ג ולענין ספיחין מן ר"ה עד חנוכה אסור ספיחין. פי' שודאי משביעית הן:

מן עצרת עד ר"ה היתר ספיחין פי' שכבר יש ג"כ מאותו השנה:

מן החנוכה עד עצרת צריכה. פי' מבעי ליה: והשתא מפרש מיני נטיעות ואף שהקשואין נמי מין ירק מ"מ נקראת נטיעה כאילן:

כתב יד ב

והאספטני לעולם. אלו המינים אסורין לעולם:

מר"ה עד חנוכה אסור ספיחין. שהן ודאי של שביעית:

מעצרת עד ר"ה הותר ספיחין. לפי שנמצא ג"כ מאותו השנה אלא מן חנוכה עד עצרת צריכה מבעי ליה:

הקשואין כו'. השתא מפרש מיני נטיעות ואף שהקשואין נמי מין ירק מ"מ נקראת נטיעה כאילן:

כתב יד א

ירק מותר ואורז אסור. פי' כיון שידוע ששניהם נטעו כאן ושני מינים חייבין במעשרות:

מפני מה אורז מותר וירק אסור אורז מלמעלה דירק מלמטה. פי' שמסתמא הביא שניהם ממקום אחד ואמאי אורז אסור וירק מותר:

ה"ג א"ל רוב השדות הללו עושות המינין הללו. פי' ולכך גזרו באותן המינין טפי מבשאר:

אפי' תימא כו' רוב המינין הללו אינן באין אלא מן האיסור. פי' שרוב אותן המינין באין מן הארץ:

כתב יד ב

ר"י בעי היתה שדהו זרועה ירק ובא ומצאה אורז כו'. מקשה אמתנתין דקתני מינן הללו חיובין דמאי בכ"מ ואפי' בחו"ל וחדא מינייהו אורז הרי אם זרע בשדהו בחו"ל ירק ואורז תימא שהירק מותר מפני שהוא מחו"ל והאורז אסור:

אורו מלמעלן וירק מלמטן. כלומר הלא שניהם באים ממקום אחד וממאי ירק מותר ואורז אסור:

ה"ג א"ל רוב השדות הללו אינן עושות מינים הללו. ולכך גזרו במינין הללו יותר מבשאר מינין:

ואפי' תימר כו' אלא מן האיסור. היינו מן ארץ ישראל:

כתב יד א

אין מקום בא"י עושה משאוי אחד של צמוקין. פי' ומסתמא בחד מקום לקחן לכך תלינן שמחו"ל הביאן:

כתב יד א

ה"ג מתני' לא תני לי שמיעה א"ל דא"ר ייסא כו'. פי' דפליגי אם הולכין אחר אותו המקום שהביאן משם ושם היה אותו המין אסור לפי ששם רוב אותו המין הוא מן האיסור או שלא גזרו אלא כשהוא במקום איסור אבל אם הוא עומד במקום היתר לא גזרו דאמרינן שמא לקח אותן הפירות כאן ולא הביאן ממקומן:

הדא דתימא באילין אשפלתא. פי' הוא דבר מועט ולכך איכא למימר שלקח כאן:

אבל באילין טוענייא. פי' הוא משאוי גדול אמרינן מסתמא הביאן ממקומו ולכך הולכין אחר מקומו:

היה מקומו ומעמדו היתר ועבר דרך האיסור אותו האיסור כמו שלא עבד. פי' שלא חיישינן שמא לקח במקום האיסור:

רבי וחבירו הלכה כרבי. פי' ואמאי הורי ליה כראב"ש:

ה"ג קל הקילו בשביעית שהוא מדבריהם נצטרפה דעתו של ר"י עם ראב"ש. דהכא ראב"ש לקולא דהא דפליגי היינו כשמעמדו היתר ומקומו אסור דאי מעמדו אסור הוי אסור לכ"ע דהא אפי' ידוע שנזרע בודאי כאן אסור ולכך פסק כראב"ש:

כתב יד ב

חד אמר אחר מקומו. המקום ששם גדל רוב אותן המינים. **חרנא אמר אחר מעמדו** אם הוא עומד כעת במקום היתר לא חיישינן שמא הביאן ממקומן ושם הוא מקום חיוב דמאי:

באילין אשפלתא. שהוא דבר מועט איכא למימר כאן לקח אבל באילון טועניא שהוא משא נמלים אמרינן מסתמא ממקומן הביאן והולכין אחר מקומו:

אותו מקום האיסור כמי שלא העבירו. ולא חיישינן שמא לקח במקום האיסור:

נצטרפה דעתו של ר' יוחנן עם ראב"ש. כי היכי דאר"י שהקילו בשביעית שהוא מדבריהם ה"נ קאמר ראב"ש אחר מעמדו להקל כשמעמדו היתר דאי כשמעמדו איסור אפי' בידוע שלא נזרע כאן אסור לכ"ע אלא במעמדו היתר ולקולא:

הלכה ב

כתב יד א

א"ר יונה חברין חשודין לאכול ולהאכיל כצ"ל. פי' הא דא"ר יהודה שאפילו הם רגילין לאכול אצל חבריהן אפ"ה נוהגין בפירותיהן מתוקנין לתוך בתיהן היינו אפילו אם אוכלין אפי' אצל אותן החשודין להאכיל דאיכא למיחש שמא יאכיל אותם דבר איסור ואינן חוששין אפ"ה הם נאמנין על פירותיהם:

א"ר יוסי חברין כו'. פי' אבל אם אוכלין אצל החשודין להאכיל אפי' רבי יהודא מודה שאינו נאמן על פירותיו:

מתניתא פליגא כו' על עצמו אינו נאמן כו'. אלמא מדקרי ליה אינו נאמן איירי שאוכל אצל החשודין להאכיל דאי אינן חשודין להאכיל לא הוה קרי ליה על עצמו אינו נאמן מדלא חייש שמא יאכילו אותו דבר איסור כיון שאינן חשודין:

אלא בסוף. פי' אחר שקבל עליו להיות נאמן שלא אבד נאמנותו בכך:

אבל בתחלה. פי' בשעה שהוא מקבל אף ר"י מודה שצריך שיקבל עליו שלא יאכל אצל אותן החברין:

אין תימר חברין חשודין לאכול ולהאכיל כצ"ל. פי' שכשאוכל אצלן ודאי הוא אוכל דבר שאינו מתוקן ואינו נאמן על עצמו אפ"ה הוא נאמן על אחרים:

מה בין בתחלה כו'. פי' א"כ אפי' בתחלה לא יהא צריך לקבל עליו כלום כיון שמה שאינו אוכל דבר מתוקן אינו מזיק לאחרים כלל דמ"מ הוא נאמן על אחרים אלא ודאי שאם אינו נאמן ע"ע אינו נאמן על אחרים והכא לא אבד נאמנותו מחמת שאותן החברים אינן חשודין להאכיל אבל מ"מ בתחלה צריך לקבל עליו שלא לאכול אצלן דחיישינן שמא יאכילו אותו דבר איסור כיון שהן חשודין לאכול:

ומשני דתני המקבל עליו כו'. פי' אפי' תימא חברין חשודין לאכול ולהאכיל ואינו מזיק לנאמנותו מה שאינו נאמן ע"ע אפ"ה יש חילוק בין בתחלה לבסוף דהוי כדבר אחד ותני המקבל עליו להיות נאמן כו':

כתב יד ב

אמר ר' יונה חברין חשודין לאכול ולהאכיל. הבעלי בתים חבירין חשודים לאכול וגם להאכיל והמקבל מתארח אצלו ואינו חושש שמא יאכילוהו חבירין דמאי אעפ"כ נוהגין בפירותיהן מתוקנין לתוך בתיהם:

אמר ר' יוסי חשודין לאכול ולא להאכיל. אם שאוכלין אצל חבירין החשודין להאכיל ס"ל לר' יוסי דמודה ר' יודה שאינו נאמן אלא שאינן חשודין כ"א לאכול אבל לא להאכיל:

פליגא על ר' יוסי אמרו לו על עצמן אינן נאמנין. ע"כ דר' יונה מיירי כשאוכל אצל ע"ה החשודין להאכיל שפיר קאמרי רבנן על עצמו אינו נאמן דאינו חושש שמא יאכילנו האיסור:

לא אמר ר' יודה אלא בסוף שכבר קיבל להיות נאמן ולבסוף התארח אצל ע"ה קאמר ר' יודה דאעפ"כ נאמן:

אבל בתחלה. בשעה שמקבל עליו להיות נאמן מודה ר' יודה דמבעי ליה לקבל שלא יתארח אצל אותן חבירין:

אין תימר חבירין חשודין לאכול ולהאכיל. והאוכל אצלו אינו חושש שמא יאכילנו האיסור הרי דאינו נאמן על עצמו אעפ"כ קאמר ר' יהודא דנאמן א"כ מה בין בהחלה או בסוף דהא מה שאוכל אצל אחרים אינו מפסיד אמונתו למה לו לקבל בתחלה שלא יתארח אצל ע"ה. אלא ודאי מי שאינו נאמן על עצמו גם על אחרים אינו נאמן ור' יודה דקאמר נאמן ע"כ מיירי בחבירין שאינן חשודין להאכיל אבל בתחלה מ"מ צריך לקבל שלא לאכול אצלן מפני הספק שמא יאכילוהו דבר האסור כיון שהן חשודין לאכול:

המקבל עליו להיות נאמן חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו. משני לעולם מיירי בחבירין חשודין לאכול ולהאכיל והמתארח אצלו אינו נאמן על עצמו אעפ"כ נאמן על אחרים מ"מ דוקא בסוף שנתארח אצל ע"ה אבל בתחלה מחייב לקבל שלא לאכול אצלן דאם לא יקבל הדבר הזה הוי חוץ מדבר אחד:

כתב יד א

תניתא ר ינאי בי דבי ישמעאל הדא דתימר במתארח אצלו כו' כצ"ל. ותי' ואמר טעמא מיותר:

כתב יד א

ואפי' מניקה של יין. פי' שלא יהיה אפי' מניקה אחת של יין אינו מתוקן:

הלכה ג

כתב יד א

הא מכלל זו מודו בקדמיתא. פי' מדאמר ר' יהודה במתני' אף לא יגדל בהמה דקה משמע בהא דקתני לעיל מניה דהיינו ואינו מתארח אצל ע"ה:

לית הדא פליגי על דר' יונה דא"ר יונה חברין חשודין לאכול ולהאכיל לפיכך אפי' כשמתארח אצל אותן חברים החשודין לאכול ולהאכיל שאינו נאמן ע"ע אפ"ה לא אבד נאמנותו אצל אחרים והכא קתני ואינו מתארח אצל ע"ה משמע אבל אם מתארח אינו נאמן:

ומשני שלא לילך ויטמא גופו כו'. פי' הכא גבי מעשר איכא למימר שאפי' אינו נאמן ע"ע אינו מפסיד נאמנותו על אחרים כדמפ' שאפ"ה נוהג בפירותיהן מתוקנין לתוך בתיהן אבל גבי טהרות כיון שאינו נזהר מלטמא גופו חיישינן שמא יטמא טהרות שבביתו:

ואפי' על דר' יוסי. פי' דמוקי לעיל דאיירי בחברין שאינן חשודין להאכיל וא"כ לא יטמא גופו כלל ואמאי קתני הכא אינו נאמן כשמתארח אצלו:

תמן למעשרות ברם הכא לטהרות. פי' דבטהרות חשו טפי כיון שהוא חשוד על עצמו שמא יאכילנו דבר אסר וילך ויטמא גופו ויטמא הטהרות. ומייתי עליה ראיה שבטהרות החמירו טפי **דתני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות הנאמן על המעשרות אינו נאמן על הטהרות** כצ"ל:

כתב יד ב

מודי בקמייתא. דקאמר ת"ק ואינו מתארח אצל ע"ה לית הדא פליגי על ר"י דאמר חבירין חשודין לאכול ולהאכיל והמתארח אצלן אינו נאמן על עצמו מ"מ נאמן הוא על אתרים והכא קתני ואינו מתארח משמע אם מתארח אינו נאמן:

שלא ילך ויטמא על גופו. משני שאני הכא גבי טהרות אפילו אם הוא נאמן שלא יטמא את של אחרים בכוונה אבל כיון שילך ויטמא גופו ממילא יביא ויטמא טהרות בלא כוונה משא"כ גבי מעשר אפי' אינו נאמן על עצמו איכא למימר דאינו מפסיד אמונתו על אחרים:

ואפי' על דר' יוסי. דאמר בשאינן חשודין להאכיל וה"נ בשאינן חשודין לטמאו:

מכל מקום הכא מודי ר' יהודא דאינו נאמן כשמתארח אצלו:

תמן למעשרות הכא לטהרות. ובטהרות חשו טפי כיון שמתארח אצל החשוד להאכילו דבר איסור יטמא גופו ויטמא טהרות:

הנאמן על המעשרות אינו נאמן על הטהרות. מכאן ראיה. דבטהרות חשו טפי:

כתב יד א

תני הכל צריכים. לקבל עליו אפי' חבר ת"ח כצ"ל:

אתייא דלא כריש לקיש . פירוש דריש לקיש סבר כן. שאינו צריך לקבל עליו כלל דכיון שישב בישיבה הוי קבלה ולפיכך לא קבל עליו כלל:

והויא נשיא חזיין ליה וערקין מן קמוי. פי' שהן סבורין שצריך לקבל עליו משעה שישב אלא שמסתמא אמרינן שכבר קיבל אבל אם יודע בודאי שלא קיבל אינו נאמן על הטהרות ולפיכך שלא יטמא הטהרות ששם **מקריבין אותן לכנפים**. פי' שיהא נאמן על הטומאות קלות:

כתב יד ב

וערקין מן קמוי. שלא יטמא הטהרות שבידו דידעו שלא קיבל עליו לטהרות:

כתב יד א

ואחר כך מלמדין אותו לטהרות. פי' כיצד יהא נזהר בטהרות שלא לטמאן:

ומכרש כנפים היינו מדפות. פי' שהן טומאה דרבנן:

וטהרות ידים . פי' שהן נמי דרבנן:

כתב יד ב

מקריבין לכנפיים. שיהא נאמן על טומאות קלות:

ואח"כ מלמדין. לטהרות. האיך צריך לזהר בטהרות מלטמאן:

כנפיים מדפות כו'. מפרש מאי כנפים היינו מדפות שהן טומאה דרבנן וטהרת ידים נמי דרבנן:

כתב יד א

ה"ג דוחין אותו מחבירתו. פי' דוחין משמע שדוחין אותו לגמרי ואפי' חזר אח"כ צריך לקבל עליו כבתחילה:

חזרו לומר יצא מגבייתו הרי הוא כחבר. פי' שא"צ לקבל עליו שלא אבד קבלתו שקיבל תחלה אלא כל זמן שהוא גבוי:

כתב יד ב

דוחין אותו מחבורתו. דוחין משמע לגמרי ואם חזר מגבייתו צריך לקבל עליו כבתחלה:

חזרו לומר יצא מגבייתו ה"ה כחבר על סמך קבלתו מתחלה וא"צ לקבל עליו מעתה עוד:

כתב יד א

ה"ג בא קמן א"צ קירוב. פי' מדקתני אין דוחין משמע שלא אבד קבלתו אלא כל זמן שהוא בחו"ל אבל כשחזר לארץ הרי הוא כבתחילה:

כתב יד ב

בא קמן א"צ קירוב. כדקתני אין דוחין היינו שלא הפסיד קבלתו מתחלה רק כל עוד היותו בח"ל אבל כשבא לקמן הרי הוא כבתחלה:

הלכה ד

כתב יד א

כאן בעושה בטהרה כו'. פי' בעושה בטהרה הנתתום מפריש שאינו רשאי למסור טהרות לע"ה דהכא איירי כשהלוקח נאמן על המעשרות ואינו נאמן על הטהרות אבל כשעושה בטומאה רשאי למסור לו והלוקח מפריש:

אם בעושה בטהרה. פי' הדין שיפריש המכר:
יפריש הכל פי' אפי' מעשר שני:
ומשני בדין היה שלא יפריש כלום אלא שאין מוסרין טהרות לע"ה. פי' ולפיכך הקילי במעשר שני:
והדר מקשי על דר"א אם במדה דקה יפריש הכל. פי' אפילו מעשר שני ולא חש לתרץ דה"נ אפשר לתרץ בדין הוא שלא יפריש כלום אלא מפני התינוקות או מפני שהוא משתכר לפיכך הקילו במעשר שני:

כתב יד ב

בעושה בטהרה. הנחתום מפריש דמיירי בלוקח הנאמן על המעשרות ולא על הטהרות ולכן הנתתום מפריש דאינו רשאי למסור טהרות למי שאינו נאמן על הטהרות . וכאן בעושה בטומאה. רשאי למסור לע"ה והלוקח מפריש:
יפריש הכל. אפי' מעשר שני יפריש המוכר:
אלא שאין מוסרין טהרות לע"ה. לכן הקילו במ"ש:
יפריש הכל. גם לר"א פריך כנ"ל ומתורץ בתירוץ הנ"ל בדין הוא שלא יפריש כלום ואינו מפריש אלא מפני התינוקות או מפני שהוא משתכר לכן הקילו במ"ש:

כתב יד א

הוי איש חורנין. פי' מדנקט כגון משמע שיש עוד. ועוד הוי מצי להקשות מדנקט מוכרי תבואה ג"כ ולר"מ אינו אלא סיטון בלבד:
ה"ג לא על הדא ר"א אמר הדא מילתא אלא כו':
ה"ג או בחנות שסמוך לפלטר. פי' דהוה מדה דקה:
מפריש הכל . פי' אפי' מעשר שני:
עליה חבריא בשם ר"א (**דר"א**) **דר"מ הוא היידן ר"מ** כו' כצ"ל. ומה שביניהם מיותר:
ומפרש הדא דתנינן בתרה כו' טפילה גסה לדקה כצ"ל. **ותני ר' חייא כן כו' טפילה גסה לדקה**. פי' דאזלינן בתר המדה שמוכר השתא ולא על מה שדרכו למכור:
וכן. פי' דהכא נמי תני כן:
פלטר מדה דקה וחנות מדה גסה טפילה היא גסה לדקה. פי' דסתם נחתום דרכו למכור תמיד במדה גסה כמו בחנות ואפ"ה אמר שצריך שיהיה מוכר אף עכשיו בחנות שהיא מדה גסה אבל אם מוכר עכשו בפלטר שהוא מדה דקה צריך להפריש הכל ולא אזלינן בתר מה שדרכו למכור בגסה:

כתב יד ב

הוי איש חורנין. מדקתני כגון הסיטונות כו' משמע דיש עוד מדה גסה וגם הא נקט מוכרי תבואה:

או בחנות שהוא סמוך לפלטרין. הוי מדה דקה מעשר הכל אפי' מ"ש:

טפילה היא גסה לדקה. דאזלינן בתר המדה שהוא מוכר השתא ולא על מה שדרכו למכור וכן ה"נ פוטר מדה דקה וחנות מדה גסה טפילה גסה לדקה דסתם נחתום מוכר במדה גסה כמו בחנות ואפ"ה אמר צריך שיהי' מוכר אף עכשיו בחנות שהיא מדה גסה אבל אם מוכר עכשיו בפלטר שהיא מדה דקה מפריש הכל ולא אזלינן בתר מה שדרכו למכור בגסה:

כתב יד א

מפני התינוקות כו'. פי' הא דמדה דקה צריך להפריש המוכר היינו מפני התינוקות שכשמוכר במדה דקה רגילין התינוקות ליקח ממנו:

ר' לא בשם ר' יוחנן כו': **אמר ר"ז חשבון שכר ביניהון**. פי' בין חברייא לר' לאי בשם ר"י:

מדד לו סאה לענין רבעים. פי' שאינו מוכר מעט מעט אלא סאה ביחד על המקח של רבעין שהמוכר משתכר ולפיכך לר' לא צריך המוכר להפריש אבל מפני התינוקות אינו צריך המוכר להפריש שהרי כשמוכר סאה ביחד לא חיישינן לתינוקות וכן להיפך דהיינו כשמוכר רבעין פי' מעט מעט על המקח שמוכרין סאה ביחד שאין המוכר משתכר וחיישינן מפני התינוקות כיון שהוא מוכר מעט מעט:

את שהוא טפילה לדקה כדקה. פי' שהוא מוכר תמיד בדקה ומדד לו כמה רבעין בדקה אלא שאותו שנשאר מכר לו הכל ביחד וזו היא מדה גסה שמוכר אותו מעט הנשאר בלא שיעור ומדה וזו היא אכסרה כמו שפירש הרמב"ם אפ"ה היא טפלה לדקה וצריך להפריש אף עליה הכל אלמא דטעמא מפני התינוקות דמסתמא באותו המעט אינו משתכר כמו המוכר במדה גסה כיון שמוכרן באומד אבל מפני התינוקות חיישינן כיון שהוא רגיל למכור תמיד לתינוקות חיישינן שמא אף אותו המעט ימכור לתינוקות:

אפי' לא מכר לו אלא סאה ורובע צריך לעשר כו' פי' שאין דרכו למכור רבעין אלא הוא מוכר הכל ביחד אלא אחר שמדד לו כמה סאין נשאר מעט ומדד לו אותו המעט ברבעין צריך לעשר אותן הרבעין אף דהכא ודאי לא חיישינן מפני התינוקות כיון שאינו מוכר מעט אפ"ה צריך לעשר אותו הרובע אלמא דטעמא מפני שהמוכר משתכר דמסתמא מוכר אותו הרובע כדרך שאר מוכרין רבעין ולא לענין הסאה:

כתב יד ב

מפני התינוקות. הרגילין ליקח מהמוכר במדה דקה:

חשבון שכר ביניהן. בין חברייא בשם ר"י ובין ר' לא בשם ר"י:

מדד לו סאה רביעין. שאינו מוכר מעט מעט אלא סאה כאחד על מקח של רביעין והמוכר משתכר לר' לא המוכר מפריש. אבל לחברייא אין המוכר מפריש דליכא למיחש מפני התינוקות שאינן קונין סאה כאחד:

מכר לו רביעין סאה. שמוכר רביעין היינו מעט מעט על מקח שמוכרין סאה ביחד לר' לא המוכר מפריש מפני התינוקות שדרכם ליקח רביעין ולחברייא אן המוכר מפריש שאינו משתכר הרבה:

את שהוא טפל לדקה. שהוא מוכר תמיד במדה דקה אלא שמכר כעת הנשאר בגסה ובלא שיעור ומדה כמ"ש אכסרה דינו כדקה דמפריש הכל הרי באותו המכר אינו משתכר הרבה כיון שמכר באומד אלא ע"כ טעמא מפני התינוקות שדרכו למכור תמיד לתינוקות חיישינן שמא אותו הנשאר ימכור ג"כ לתינוקות:

אפי' סאה ורובע. שדרכו למכור רק שאין אלא אחר שמדד לו סאין נשאר אצלו רובע ומדד לו ברובע צריך לעשר הרביעית אע"פ שאין התינוקות קונים אצלו מפריש הכל ע"כ טעמא דמסתמא מוכר הרביעין כדרך שארי מוכרי רביעין ומשתכר:

הלכה ה

כתב יד א

נותנו שיעור ליבש. פי' דהיינו ג' קבים:

נתנו דמים ללח. פי' דהיינו דינר:

הין מדה גסה. פי' היא מדת הלח:

לימון מדה דקה מן הלימון ולמעלה מדה גסה כצ"ל ולימונן הוא מטבע והיינו נתנו דמים ליבש דקאמר בסמוך:

כתב יד ב

שיעור ליבש. היינו ג' קבין דמים ללח היינו דינר:

הין מדה גסה הרי שיעור ללח:

כתב יד א

ר' יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק כו'. פי' היא מילתא באפי נפשא ולא קאי על מתני' ומפרש:

מה אנן קיימין כו' הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש כצ"ל:

תיפתר במכנסו. פי' שמוכר לו פירות ודאי ואירי במדה גסה ולפיכך תנאי ב"ד שיהא מפריש תרומת מעשר וא"צ להפריש מע"ש והא דאינו מזכיר כאן תרומה גדולה כיון שאירי בודאי היינו לפי שא"א לגורן שתעקר אא"כ כבר נתרמה תרומה גדולה:

אפי' תימר שלא מהכניסו. פי' אלא שלקח ואירי ביודע שלא נתקן דהוי ודאי ואירי ג"כ מחבר לחבר ושניהם יודעין שהוא ודאי וצריך לתקן אלא דתנאי בית דין על מי מוטל לתקן. ומפרש **תרומת מעשר משל מוכר ומ"ש משל לוקח**:

כתב יד ב

לימון. הוא מטבע הרי דמים ליבש כמ"ש בסמוך:

הפתר במכנסו. ומוכר לו פירות ודאי ומיירי במדה גסה ולפיכך תניי ב"ד דאינו מפריש אלא תרומת מעשר והא דאינו מזכיר כאן תרומה גדולה הא איירי בודאי והוא לפי הכלל דאי אפשר לגורן שתעקר אא"כ נתרמה תרומה גדולה:

אפי' תימר שלא מהכנסו. אלא דיודע שלא נתקן ומחבר לחבר ושניהם יודעין שהוא ודאי מ"מ תניי ב"ד ת"מ משל מוכר ומ"ש משל לוקח:

כתב יד א

בגין דיהוון מדכאין טבאות כצ"ל:

פרק ג

הלכה א

כתב יד א

מאכילין כו':

כתב יד א

מתני' בעניים חברים. פי' אז מותר ליתן להם דמאי דבודאי יתקנו הם ואפ"ה אי לא היו עניים היה אסור דכ"מ שאסור למכור דמאי אסור לשלוח לחבירו דמאי ואפי' חבר לחבר והכא בעניים התירו:

ובאכסניא כר' יהושע. פי' שהוא חבר:

ומייתי תני מעשה. פי' שהיה ר' יהושע פעם אחת אכסניא:

מה מקיים ר' יוסי לאכסניא. פי' דהא אכסניא ע"ה ודאי אסור ליתן דבר שאינו מתוקן:

ומשני כהדא דתני. פי' דאירי באכסניא של גוי:

כתב יד ב

מתני' בעניים חברים. דהם יתקנו בודאי מ"מ אם לא היו עניים אין ליתן להם דמאי כי היכי דאסור למכור דמאי אפי' מחבר לחבר כמו כן אסור לשלוח לחבירו דמאי:

ובאכסניא כר' יהושע. דהוא חבר ואכלו באכסניא:

מה מקיים ר' יוסי באכסניא. דהא אכסניא ע"ה ודאי אסור ליתן לו דבר שאינו מתוקן:

כתב יד א

אפי' מודיעו מה מועיל. פי' כיון שהוא ע"ה:

ומשני מפני אחד שהוא מתקן כצ"ל. כי' דשמא יש בהן אחד שמתקן הצריכו תמיד להודיע:

כתב יד ב

מפני א' שהוא מתקן. שיש בין ע"ה אחד שהוא מתקן לכן חייבו להודיע לכל:

כתב יד א

ה"ג תמן תנינן פועל שאינו מאמין לבע"ה חושך גרוגרת כו' תמן אמרת הבעה"ב מפריש וכאן את אמר הפועל מפריש. פי' מדאמר התם שאינו מאמין לבעה"ב משמע שהדין על בעה"ב להפריש והכא תני ר"ג היה מאכיל את פועליו דמאי אלמא על הפועל להפריש:

ומשני תמן במאכילו מן האיבוס. פי' כדרך הפועלין שהוא צריך ליתן להן מזונות לפיכך על בעה"ב להפריש כדמפרש לקמן דהוי כפורע חוב מדמאי:

וכאן אייריי במאכילו מן המנויין. פי' דהיינו שאינו מאכיל אותן כדרך הפועלים אלא כמו שאר בנ"א שנותן להם דרך מתנה לפיכך הוי הן כשאר עניים ועלייהו להפריש:

ועליה אמר ר' מנא הדא אמרת אלין דעבדין (**בכיתן**) [**בביתן**] **אסור ליתן** כו'. פי' כמו שאוסר כאן להאכילן דמאי כשמאכילן מן האיבוס:

כתב יד ב

תמן את אמר בעה"ב מפריש. דתני התם הפועל שאינו מאמין לבעה"ב משמע דהבעה"ב מחויב להפריש והכא קתני מאכיל את הפועלין דמאי משמע דהפועל הי' צריך להפריש:

תמן במאכילו מן האבוס. הם המזונות המוטל על בעה"ב לכן על בעה"ב להפריש שלא לפרוע חובו ממעשר של דמאי ברם הכא מן המנויין כמו מנות שנותן לשאר ב"א במתנה עלייהו להפריש:

כתב יד ב

הדא אמרה. מדאמר במאכילו מן האיבוס אסור מפני שהמזונות מוטל על בעה"ב אילין דעבדין בכיתין אסור ליתן מדמי שביעית:

כתב יד א

מ"ט דב"ש. פי' דאמרי נותנין את המעושר לשאינו מעשר משמע שאסור ליתן לשאינו מעשר דבר שאינו מתוקן והא תני רישא מאכילין את העניים דמאי ומוקי אפילו בעני ע"ה:

ומשני אפי' תגדרנו כו'. פי' דרישא איירי בעניים העוברים ממקום למקום ולפיכך אין אתה מצווה לראות שלא יאכלו דבר שאינו מתוקן כיון שאינן חוששין בעצמם לכך כדמפרש דעכשיו יכול אתה לגודרו כו' והכא איירי בגבאי צדקה שמפרנס עניי עירו שאוכלין תמיד מידו צריך לראות שלא יאכלו דבר שאינו מתוקן:

אם מדקדק את אחריו. פי' לראות אם הוא מן המעשרין או לא לא יתן צדקה כלל:

כתב יד ב

מ"ט דב"ש. דקאמר מעושר לשאינו מעשר משמע דאסור ליתן לשאינו מעושר דבר שאינו מתוקן וברישא תני מאכילין כו' ומוקי אפי' בעני ע"ה:

ומשני אפי' תגרדנו עכשיו כו'. ר"ל דרישא איירי בעניים העוברים ממקום למקום ואין הבעה"ב מצווה להיות נשמר שלא יאכלו דבר שאינו מתוקן כיון שאינם חוששין בעצמם ע"ז דהא אינו יכול לגודרו לאחר זמן כשילך העני למקום אחר משא"כ בסיפא הגבאי צדקה המפרנס עניי עירו מחויב להזהר שלא יאכלו דבר שאינו מתוקן:

כתב יד א

או מעות או ביצים. פי' ולא פירות שביעית עצמן:

כתב יד א

כהנים המגבלין בטהרה. פי' כדי ליטול מהן חלה בטהרה לא יהו מדקדקין:

בחצירות וכו'. פי' ונוטלין חלה אף מהן:

מאן דתני מדקדקין. פי' שלא לגבל אצל אותן החצירות **מפני שמסייעין**. פי' שמסייע ידי עוברי עבירה:

מאן דתני אין מדקדקין. פי' אלא מגבלין אף באותן חצירות היינו טעמא לפי שמה שאסור לסייע ידי עוברי עברה הוא משום קנס כדי להבריח אותן מן העבירה והכא משו"ה לא קנסו דחיישינן שמא מכח זה יבא לידי איסור חמור דהיינו טבל בלא חלה כלל והוא בעון מיתה וזהו פי' **מבריחו מן הקלה** כו':

כתב יד ב

מבריחו מן הקלה. הא דאסור לסייע ידי עוברי עבירה כדי להבריח מן העבירה והכא אם תבריחו מן עבירה קלה יבוא לעשות עבירה חמורה:

כתב יד א

כיצד היא עושה. פי' למאן דתני אין מדקדקין כיצד הוא עושה בחלתן הא ודאי אסור לאוכלו דשמא היא של שביעית:

ומשני מביא כהן חשוד. פי' שאוכל פירות שביעית **ומאכילה לו**:

ומקשי ולא נמצא מוסר טהרות לע"ה. פי' דהרי הוא טמא והאיך מאכילין אותו חלה:

ומשני מביא כהן חשוד ומטבילו ומשמרו עד הערב כו'. ומקשי **ולא נמצא מחזיק ידי עוברי עבירה**. פי' דמשמע שעושה יפה מה שאוכל פירות כיון שאתה נותן לו בידים:

ומשני ר"ש וכו':

הלכה ב

כתב יד א

דר"מ היא. פי' דמשמע ליה כיון שהוא משליך כדי להקל ממשאו מסתמא הוא משליך הרבה והוה מדה גסה ואפ"ה קתני שצריך לעשר אלמא דאתיא כר"מ דאמר לא התירו כו' ולא למדה גסה:

ומשני אמר ר' יוחנן כו' שנייה היא שהזוכה זוכה בדקה. פי' דאף שהוא משליך הרבה מ"מ כיון שמי שזוכה הוא מלקט מעט מעט ומה שנוטל תחלה ביד הוא קונה תחלה הוי כמו מדה דקה וצריך לעשר לכ"ע:

ומקשי ולית הדא פליגי על דר"מ. פי' רבנן דהכא פליגי על סברת ר"מ דאמר **כיון שאדם מפקיר דבר ויצא מרשותו הפקרו הפקר**. פי' אף שעדיין לא זכה בהן שום אדם וא"כ מה איכפת לן שהזוכה זוכה בדקה כיון שבשעת זכיה כבר יצא מרשותו והוא הפקיר בגסה. ותיבת **ואין המפקיר מפקיר בגסה** מיותר:

ומשני שנייה היא כו' ואין המפקיר מפקיר בגסה . פי' שאף שהיא משליך הרבה מ"מ אינו משליך הכל ביחד אלא מעט מעט והוה כמו מדה דקה:

ומסיק דאתייא אליבא דכ"ע **ואפילו על דר' יוסי לית הדא פליגי** כו' פי' דר' יוסי סבר דאין ההפקר נגמר אלא כשבא ליד הזוכה ובשעה שהוא זוכה כבר השליך הכל והוי כמו מפקיר בגסה אפ"ה צריך לעשר דהא עיקר ההפקר נגמר כשבא ליד הזוכה והזוכה זוכה בצדקה לפיכך הוי כמו שמפקיר בדקה וצריך לעשר:

אין הפקרו הפקר מיותר:

ה"ג ואין הזוכה זוכה בגסה כצ"ל. פי' אף שהמפקיר נראה כמפקיר בגסה מ"מ כיון שהזוכה זוכה בצדקה ועיקר תלוי בזוכה:

כתב יד ב

דר"מ היא. דמשמע ליה המשליך כדי להקל משאו מסתמא הוא משליך הורבה והוא מדה גסה ואפ"ה קתני דצריך לעשר אתיא כר"מ:

ומשני א"ר יוחנן שהזוכה זוכה בדקה. שהזוכה מלקט מעט מעט והמעט שזוכה הוא קונה מיד והוי מדה דקה [וכ"ז אינו לפי גרסתו בירושלמי]:

ולית הדא פליגא על דר"מ כו'. כיון שיצא מרשותו הפקרו הפקר אף שעדיין לא זכה בהן שום אדם ומה נ"מ אם הזוכה זוכה בדקה. תיבות ואין המפקיר מפקיר בגסה מיותרים:

שניא היא כו'. אף שמשליך הרבה מ"מ אינו משליך הכל ביחד אלא מעט מעט הני כמו מדה דקה:

ואמר דאתיא אליבא דכ"ע:

ואפי' על דר"י לית הדא פליגי. הא ר"י קאמר דאין ההפקר נגמר אלא בשעה שבא ליד הזוכה ואם השליך את הכל והוי כמדה גסה ואפ"ה צריך לעשר משום דהזוכה זוכה בדקה הוי כמו שמפקיר בדקה:

אין הפקרו הפקר מיותר וצ"ל ואין הזוכה זוכה בגסה. ר"ל אף שהמפקיר נראה כמפקיר בגסה מ"מ כיון שהזוכה זוכה בדקה העיקר תלוי בזוכה:

כתב יד א

ה"ג אין מחוסר לבעלים אלא מנין. פי' אינו נקרא חסרון מה שמחסר מעט מן האגודה כיון שאינו מחסר המנין והוא פירוש מה דקתני במתני' שאינו מעושר אלא מנין דהא דקתני לא ישליך עד שיעשר היינו שנוטל מן העלין ומתקן כדמפרש כיצד הוא עושה ועל זה הוא נותן טעם מפני מה אינו אסור משום גזל ומפרש שאינו מחוסר לבעלים כו' וע"ז מייתי הדא דרב כהנא דדבר שאינו מקפיד אינו אסור אלא משום מדת חסידות:

כתב יד ב

אין מחוסר לבעלים אלא מנין. אין נקרא חסרון מה שמחסר מעט מן האגודה כיון שאינו מחסר המנין. וז"ש כיצד היא עושה נוטל מן העלין נמצא שאינו מחסר למוכר ואין בזה איסור גזל אלא משום מדת חסידות כהדא ר"ש בר' כהנא כו':

כתב יד א

ה"ג לא ר"ז צריך כ"כ אלא כו':

כיון שמשך קנה לא הוי חסר אלא ממני ליה. פי' שהוא מפרש דמתני' נותן טעם אמאי לא ישליך עד שיעשר אבל ממה הוא נותן לא מפרש מתני' ומפרש הירושלמי כיצד הוא עושה כו':

כתב יד ב

כיון שמשך קני לא חסר אלא ממני' ליה. הוא מפרש טעמא דמתני' דקתני לא יחזיר עד שיעשר משום דקני ליה. וא"כ כיצד היא עושה בהפרשת. המעשר ומפרש בגמ' נותן דמי אחד מהן כו':

כתב יד א

ולא נמצא עושה תקלה לבאין אחריו. פירש שמא יקח אחר ויעשר מזה על חבירו ונמצא מפריש מן הפטור על החיוב:

ומשני עושה אותן צבור לפניו. פירוש שהוא עושה אותן הפירות כרי בפ"ע ויכיר מי שיקח ולא יפריש מזה על חבירו:

ומקשי ויקבע אותן לתוך פירותיו. פי' אמאי צריך לעשות צבור לפניו יערב עם פירותיו של ע"ה ולא ניחוש לתקלה כדמייתי **ולא כן תני** כו' אי נמי אמאי צריך ליקח ממנו אגודה ויעשר עליהן ויקבע אותן המעשרות לתוך פירותיו שבביתו. ולא כן תני קובע אדם מעשרותיו של חבירו לתוך פירותיו פי' אם מכר דמאי לאחד מהן ושכח לתקן רץ אחריו ומגיעו ואם אינו יכול להגיעו קובע המעשרות לתוך פירותיו אלמא שמותר לקבוע המעשרות לתוך פירותיו אף שאינו מן המוקף ולא חייש נמי לתקלה כדפרי':

ומשני תקנו בלוקח כו':

כתב יד ב

עושה אותן צבור בפ"ע. משני כיון שעושה כרי בפני עצמו מכיר הלוקח ולא יפריש ממנו על חבירו:

ויקבע אותן לתוך פירותיו מקשה אמאי צריך לעשות צבור לפניו יערב עם פירותיו של המוכר ולא חיישינן לתקלה כדמייתי ולא כן תני כו':

א"נ ה"פ אמאי צריך ליתן דמי אחד מהן ומתקן יקבע אותן המעשרות לתוך פירותיו שבביתו ולא חיישינן לתקלה כדמייתי ולא כן תני:

קובע אדם מעשרותיו של חבירו כו'. היינו אם מכר דמאי ושכח לתקן רץ אחריו ומגיעו ואם אינו יכול להגיעו קובע המעשרות לתוך פירותיו אלמא שמותר לקבוע מעשרות בתוך פירותיו אף שאינו מן המוקף וגם לא חייש לתקלה:

כתב יד א

כיני מתני' היה עומד ובירר. פי' אפי' לקח אלא שהוא בורר איזה אגודה יקח כיון שעדיין לא משך מותר להחזירו:

אפילו מין אחר. פי' שנמלך ליקת מין אחר דהו"א לגבי מין אחר שלא היה דעתו מתחלה הוי כמו שלקח וצריך לעשר קמ"ל:

כתב יד ב

כיני מתני' כו'. אפי' לקח אלא שהוא בורר איזה יקח ונמלך ליקח מין אחר דהו"א לגבי מין אחר שלא היה דעתו מתחלה הוי כמו שלקח וצריך לעשר קמ"ל:

הלכה ג

כתב יד א

ה"ג ולענין נזקין לא שנייא בין הפכה על מנת לזכות בה כו' והכא את אמרת הכין. פי' גבי מעשר שאינו חייב לעשר אלא אם נטלן לאוכלן וגבי נזקין חייב אפי' לא נתכוין לזכות בה דממה שאינו אסור משום גזל לא קשיא ליה מנזקין דודאי אינו יכול לזכות בע"כ והוי הפקר אבל הכא קשיא ליה כיון דחשיב רשותא לענין נזקין נחשב נמי שלו לענין מעשר:

ומשני תמן כתיב כו':

בעל הנזק ישלם. פי' אפי' אינו שלו כיון שהוא גרם ההיזק אבל גבי מעשר אינו חייב אלא כשהוא שלו ואין אדם זוכה בע"כ:

כתב יד ב

והכא את אמרת הכין. כיון דחשיב רשותא לענין נזקין נחשב נמי שלו לענין מעשר אבל לא קשיא ליה בלא נתכוין לזכות שאינו אסור משום גזל דודאי אינו יכול לזכות בע"כ והוי הפקר:

בעל הנזק ישלם. אפי' אינו שלו אלא הוא גרם ההיזק אבל גבי מעשר אינו חייב אלא משלו ואין אדם זוכה בעל כרחו:

כתב יד א

ר' יוסי מתיר בודאי בין דקה כו' ואוסר בדמאי בדקה. פי' דבא לפרש דהא דקתני במתני' ר' יוסי מתיר בודאי היינו דוקא בודאי ולא בדמאי והיינו משום דלא יבוא להקל כ"כ בודאי כמו בדמאי שהוא ספק:

כתב יד ב

ואוסר בדקה. מפרש הא דאמר במתניתין דר' יוסי מתיר בודאי היינו דוקא ודאי מתיר אבל לא בדמאי שלא יביא להקל:

כתב יד א

מפני גידורו התירו למכור דמאי בגסה. פי' מפני דהוי דבר שאין הצבור יכול לעמוד בה:

ומייתי ראיה מהא דאפי' מדה דקה כשמוכר אכסרה פטור אלמא דלאו דוקא גסה התירו אלא כל שאין הצבור יכול לעמוד התירו:

כתב יד ב

מפני גידורו התירו. ר"ל דהוי דבר שאין רוב הצבור יכול לעמוד בו ומייתי ראי' מהא דמוכר אכסרה אפי' מדה דקה פטור הרי דלאו דוקא מדה גסה התירו אלא כל שאין הצבור יכול לעמוד בה התירו:

כתב יד א

שהוא ודאי שפירות קסרין ודאי. פי' ומדהודיע לו שזה האתרוג מקסרין משמע שלא תקן דאל"כ מאי נ"מ:

ולא מתני' היא כו'. פי' והיכא מוכח שלא בא בידו אחר דילמא היה בידו אחר ומה שלא תיקן היינו משום שא"צ כשמודיעו:

כתב יד ב

שהוא ודאי. מדהודיע שהיא מקסרין שפירות קסרין ודאי הם ולא תיקן דאל"כ למה הודיעו:

הלכה ד

כתב יד א

סירקי אי אפשר לה שלא להסתפק. פי' דודאי יום א' מסתפקים ממנו וכיון שהוחזק יום א' ולא ידעינן איזה יום:

ברם הכא לא הוחזק ע"ה להיות טוחן שם. פי' וכיון שאפשר לומר שלא טחן שם ע"ה כלל לכך אין לנו לאסור אלא כשיודע שטחן שם באותו יום ותיבת באותו יום מיותר:

כתב יד ב

לא הוחזק ע"ה להיות טוחן שם. ואפשר שלא טחן שם ע"ה ותיבת באותו יום מיותר. [וסביב הירושלמי לא הגיה בזה כלום]:

כתב יד א

מהו שיהא נאמן לומר נטלתיו כו'. פי' אם ע"ה נאמן לומר כך:

ומשני אם את מאמינו שנטל כו'. פי' דהוה הפה שאסר הפה שהתיר דנאמן במגו דאי בעי שתיק:

ומסיק כותי את מאמינו שנטל ואין את מאמינו שנתן. פי' דאפילו במגו אינו נאמן:

ומקשי מה אנן קיימין כו':

ומשני כמ"ד כותי כנוי. פ' ומשו"ה אינו נאמן אפי' אמר פלוני עישר לי:

כתב יד ב

אם את מאמינו שנטל כו'. דהוי הפה שאסר הוא הפה שהתיר דנאמן במינו דאי בעי שתיק:

כתב יד א

כאן קופה בקופות. פי' גבי טוחן איירי שנתתלפה קופה שלו בתוך קופות אחרות דהא ודאי אינו מוליך לטחון אלא זקופה ולפיכך לא חיישינן שמא נתערב בפירותיו של גוי דהא ניכר הוא אגב קופה ואפי' בקופה של גוי ודאי לא חיישינן שמא נתחלף שהרי ניכר הוא ובמזיד ליכא למיחש שמא חילף אלא דחיישינן כיון שהוא חשוד על הגזל אינו נותן דעתו להבחין איזה קופה של זה ואיזו של זה חיישי' שמא נתחלף בקופות עם הארץ לפיכך דמאי אבל כאן גבי מפקיד פירות חיישי' שמא עירב לתוך פירותיו כיון שלא נתן לו קופה כלל והוא אינו חייש לגזל ולכך כפירותיו:

כתב יד ב

כאן קופה בקופות. גבי טוחן איירי שנתחלפה קופתו בתוך קופות אחרות דהא אינו מוליך לטוחן אלא בקופה וניכר הוא אגב קופתו לכן לא חיישינן שמא נתחלף ובמזיד לא חשדינן ליה אלא מתוך שהוא חשוד על הגזל אינו נותן דעתו להבחין בין קופתו של זה לשל אחר וחיישינן שמא נתחלף בקופת ע"ה והוי דמאי אבל גבי מפקיד חיישינן שמא עירב לתוך פירותיו מאחר שלא נתן לו קופה כלל והוא אינו חייש לגזל לכן הוי כפירותיו:

כתב יד א

ר' ירמיה בעי קומי ר' זעירא. צ"ל ר' אחא בעי קומי ר' חנינא מה כפירותיו ממש. פי' ודאי פוטר כו' או לא הוי אלא ספק ולא הוי טבל אלא לחומר' אבל אינו פוטר טבלו במקום אחר:

א"ל ולכל דבר . פי' בתמיה וכי לכל דבר הוא כטבל והלא לא הוי אלא ספק:

ולא על יאות הוי ר' חנינא מתריס כו' פי' דשפיר קבעי:

כתב יד ב

א"ל ולכל דבר. בתמיה והא לא הוי אלא ספק:

ולא על יאות הוה ר"ח מתריס כו'. ר"ל שפיר קבעי ליה:

כתב יד א

לא אמר ר"ש. פי' דאמר דמאי פי' דמספקא ליה דשמא היא פירות ישראל או של נכרי לא על כל הפירות של נכרי אר"ש שהוא דמאי:

אלא כדי קופתו. פי' דהיינו אם נטל מן הנכרי כ"כ כמו שהפקיד אצלו ישראל אז אמרינן דהוי דמאי אבל אם נטל ממנו יותר ממה שהפקיד אצלו ישראל לא אמרינן דעל כל חדא וחדא איכא למימר שמא היא של ישראל והוה כל חדא וחדא דמאי אלא כיון שיש כאן יותר ממה שהפקיד ישראל הרי יש כאן פירות נכרי ודאי ולכך הוי כמו שהפקיד ישראל דמאי והשאר ודאי:

ה"ג נטלו ממנו שתים אחת דמאי ואחת ודאי כדפרישית:

כ"א יאחר מתקן. דכל אחד אומר זה שבידי הוא של ישראל:

נתנם לאדם אחד. פי' כל אותן המאה הרי יש אצלו פירות של נכרי ודאי ולכך **הראשונה דמאי והשאר ודאי** כצ"ל:

כבר נראו להיות ודאי. פי' שנתחייבו אצל ישראל ראשון ודאי:

ה"ג עשו פירות ישראל זה את פירות כותי זה דמאי. פי' דמשמע ליה כל הפירות של כותי זה:

ומשני עוד היא לא א"ר שמעון כו'. פירוש הא דקתני את פירות כותי זה לאו כל הפירות אלא כדי קופתו:

כתב יד ב

אלא כדי קופתו. אם נטל מן הנכרי כפי שהפקיד אצלו אז היה דמאי אבל אם נטל ממנו יותר ממה שהפקיד לא אמרינן על כל חדא וחדא שמא הוא של ישראל והוי כל אחד דמאי אלא כיון שיש כאן פירות נכרי בודאי הוי כמו שהפקיד ישראל אצלו דמאי והשאר ודאי:

נטלו ממנו שתים א' דמאי וא' ודאי:

ה"ג שם **כל א' וא' מתקן**. שמא בידו הוא של ישראל:

כבר נראו להיות דמאי. בידי המאה בני אדם:

את פירות כותי זה דמאי. ומשמע ליה כל הפירות של הכותי:

ומשני עוד היא לא אר"ש אלא עד כדי קופתו. ולאו כל הפירות:

כתב יד ב

ה"ג והדא שטהור כו' [ומוחק תיבת **אמרה**]:

גם זה למדתי מאוצרה של יבנה. [וסביב הירושלמי גרר על המחק]. וקיים כבפנים:

כתב יד א

ה"ג והדא שטהור אחד מזה על כמה טמאים. פירוש גם זה למדתי מאוצרה של יבנה:

ותנינן אצל הנכרי כפירותיו אמר ר"א חכמים שהן בשיטת ר"ש כצ"ל. פי' הני חכמים דסברי דאפי' ישראל אחד מטיל לתוכו דמאי הא דמקילין כולי האי היינו לפי דסברי

כר"ש דיש קנין ולכך אין פירות הנכרי חייבין אלא מדרבנן ולפיכך מקילין כשפירות ישראל מעורבין בתוכו אבל לרבנן דסברי שאין קנין א"כ פירות הנכרי חייבין מדאורייתא לא הוי מקילין כולי האי:

רבי יוחנן אמר חכמים ממש. פי' דמצי סברי אפי' כחכמים שאין קנין:

בעון קומיה מה טעם. פי' [מה טעם] הקילו כ"כ כיון שהן חייבין מדאירייתא:

א"ל כד תסבאון אימא לכון. פי' כשתזקינו ודחייה בעלמא היא:

מה הוי מימר לון עד שמואל בר אבא מיותר וכצ"ל שמעון בר וא בעי ניחא לטהרות לא אמר להון מפני גדר טהרות. פירוש אם היו שואלין בענין טהרות ולא הוי אמר לון הוה ניחא מפני גדר טהרות:

למעשרות לא אמר לון מפני גדר טהרות. פי' בתמיה אמאי לאי אמר להון טעמא דהקילו:

והשתא מקשה אילו הוי אמר לון מה הוי מימר לון. פי' באמת מפני מה הקילו דהא משמע שיש לו טעם אלא שלא רצה לומר:

ומשני מאליהן קבלו עליהן את המעשרות. פי' והוה מעשר בזה"ז דרבנן:

כתב יד ב

ה"ג ותני כן אצל הנכרי כפירותיו אר"א חכמים שהן בשיטת ר"ש. היינו הני חכמים דסברי אפי' ישראל א' מטיל לתוכו דמאי לפי דסברי כר"ש דיש קנין ואין פירות נכרי חייבין אלא מדרבנן לכן מקילין בשנתערב בשל ישראל אבל לרבן דאין קנין וחייבין דאורייתא לא הוי מקילין כולי האי:

רי"א חכמים ממש. היינו חכמים דס"ל אין קנין:

וע"ז בעון קומי' מה טעם. דא"כ למה הקילו כ"כ:

כד תסבאין. כשתזקינו ודחיה בעלמא היא:

למעשרות לא א"ל מפני גרד טהרות. בתמיה:

ומשני גבי מעשרות כו'. והוי מעשר בזמן הזה דרבנן:

כתב יד א

מודה ר"ש שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה. פי' קס"ד דקאי על האי מתני' דאמר ר"ש דמאי ע"ז אמר דמודה לר"ש שהוא מפריש מהלכה כמו ודאי:

כתב יד ב

מודה ר"ש כו'. קס"ד דקאי על מתני' דאר"ש דמאי ואמרו דמודה ר"'ש שהוא מפריש מהלכה כמו ודאי. ומקשה כיון דשניהם אמרו מפריש מה ביניהון:

כתב יד א

וע"ז מקשי כיון דשניהם אמרו מפריש מה ביניהון: ורצה לחלק דפליגי אם נוטל דמים

מן השבט: ומקשי דהא אפי' לרבנן דסברי שהוא ודאי אינו אלא מספק ומסתמא לא עדיף מתרומת ח"ל דנוטל כו':

ומשני דילמא על עיקר טבלו של גוי כו'. פי' דפליג ר"ש ארבנן במקום אחר וסבר דיש קנין וטבלו של גוי פטור מן המעשר ע"ז אמר דמודה ר"ש שהוא מפריש מהלכה ובהא איכא למימר שפיר דנ"מ אם נוטל דמים מן השבט או לא. או לענין דינא פליגי אי דאורייתא אי דרבנן ונ"מ לענין ספק אבל במתני' ליכא למימר דנ"מ לענין ספק דהא אף רבנן לא מחייבי אלא משום ספק וא"כ כשנולד ספק הוי ספק ספיקא וס"ס בדאורייתא כמו ספק בדרבנן:

כתב יד ב

ואפי' בתרומת חו"ל. מקשה אפי' לרבנן דסברי שהוא ודאי אינה אלא מספק ומסתמא לא עדיף מתרומת חו"ל דנוטל דמים:

דלמא על עיקר טבלו כו'. דפליג ר"ש ורבנן כדלקמן דיש קנין לגוי וטבלו פטור ועליה אמר דמודה ר"ש כו' דבהא שפיר איכא למימר דנ"מ אם נוטל דמים מן השבט או לענין דינא פליגי ונ"מ לענין ספק. אבל במתני' ליכא למימר דנ"מ לענין ספק.דהא אף רבנן לא מחייבי אלא משום ספק וכשנולד עוד ספק הוי ספק ספיקא וספק ספיקא בדאורייתא הוי כמו ספק בדרבנן:

הלכה ה

כתב יד א

רבי יוסי ורשב"ג אמרו דבר אחד. פי' במסכת מעשר שני אמר רשב"ג שא"צ לציין בשאר שנים לתקן את הרמאין שלא יאכלו מכרם רבעי דהלא הן אסורין לאכול משום גזל ואתיא כר' יוסי דהכא. בפרק ה' דמע"ש היא וגם שם הוא מביא האי מילתא:

ומשני מסתברא כיון דסבר ר' יוסי הכא שא"צ לתקן אף שהוא מוציא מרשות ידו דהיינו שהוא נותן לה כ"ש התם שאינו נותן בידינו כלל:

אבל רשב"ג לא יודי לר' יוסי. פי' דאפשר דסבר הכא שצריך [לתקן] מפני שהוא נותן לה ביידים כדמפרש שאין דרך חבר להיות מוציא מת"י דבר שאינו מתוקן:

הלכה ו

כתב יד א

אוף קדמיתא על דעתיה דר"י היא. פי' לאו ר"י נותן טעם אלא כולה מתני' כר"י היא דר"י חושש שמא תחליף כדמפרש מפני שהיא רוצה כו' אבל רבנן לא חיישי כלל כמו בנותן לשכנתו כו':

כתב יד א

ומבעיא ליה מה חמותו מן האירוסין כו'. פי' הא דחיישי' שמא תחליף אם אף בחמותו מן האירוסין או דוקא מן הנשואין **ומפרש נשמעינה מן הדא מודה ר"י כו' שנייא היא תמן בין מן האירוסין** כו' פי' דהא ודאי מה שאינה חשודה להאכיל את בתה שביעית היינו אף מן האירוסין ה"ה מה שחשודה להחליף היינו נמי אף מן האירוסין:

הדרן עלך מאכיליין

פרק ד

הלכה א

כתב יד א

הלוקח כו': **מפני כבוד שבת התירו** לאכול דמאי:

ומקשי למה לי שואלו:

ומשני ע"י עילה. פי' שיהיה במה לתלות:

אימת שבת עליו. פועל עם הארץ ולכך סמכינן על דיבור כי ירא לשקר בשבת:

ומקשי בזה הענין תנינן כו'. פי' כיון דאמרינן שהוא אומר אמת אמאי לא סמכינן גם במוצ"ש על זה:

מפני אחד שאין אימת שבת עליו. פי' דחיישינן שמא יש אחד שאין אימת שבת עליו הלכך בשבת דא"א לתקן סמכינן אבל בחול דאפשר לתקן לא סמכינן:

מאן דאמר מפני כבוד שבת. פי' והא דצריך לשאול היינו מפני עילה. קשה **אפי' שואלו בחול נמי** כו':

כתב יד ב

ע"י עילה. שיהי' לו במה לתלות:

ותנינן. היינו ותני כן:

כתב יד א

ומשני לא אמרו אלא שוגג הא מזיד אסור. והאי כיון דשואלו בחול הוי כמזיד הא דלא תיקן:

בשאין עמו תנאי. פי' אזי סמכינן על שאלתו:

אבל כשיש עמו תנאי סמכינן על תנאי. פי' אם התנה מאתמול מה שאני עתיד להפריש למחר כו' ומבעיא ליה **מהו שיאכל על שאילת חבירו**. פי' כדמפרש בסמוך שחבירו שאל על פירותיו ואמר שעישר אם סמכינן עליו אף על הפירות שלקח זה או לא. או

שלקח שני כלכלות פירות ושאל על אחת מהן ואמר שעישר אם סמכינן עליו אף לענין כלכלה השניה או לא:

כתב יד א

ופשיט האיך עבידא. פי' כלומר בין כך ובין כך לא סמכינן עליו כדמפרש דחיישינן שמא אלו עישר ואלו לא עישר:

חשיכה מוצאי שבת מעשר מזה ע"ז. פי' דהיינו כשלקח מאדם אחד שתי כלכלות ושאל על אחת מהן דלא יאכל מן השנייה אפ"ה קמ"ל דמוצ"ש מעשרין מזה ע"ז:

ומקשי מ"ד מפני כבוד שבת. פי' התירו לסמוך על דבורו משום עילה אבל באמת מחזקינן בדמאי לכך מעשרין מזה [על זה] דשניהם שוין:

אבל מ"ד מפני שאימת שבת עליו. פי' אמרינן מסתמא אומר אמת והא דצריך לתקן משחשיכה היינו חומרא כו' דילמא מפני אחד שאין אימת שבת עליו. קשה אמאי מעשרין מזה על זה הא הוי מן הפטור על החיוב או להיפך:

כתב יד ב

היאך עבידא. האי שאילת חבירו אם שאילת אדם חבירו או שאילת כלכלת חבירו ופשיט בין כך ובין כך לא סמכינן עליו:

שאימת שבת עליו למה מעשר מזה על זה. הא אמרינן דאומר אמת והא דצריך לתקן משתחשיכה הוא חומרא א' שאין אימת שבת עליו וכשמעשרין הוי מן החיוב על הפטור או מפטור על החיוב:

כתב יד ב

היצר תאב. שתאב לאותן הפירות ואיכא עונג כשאוכל ולכך התירו לו מפני כבוד שבת:

כתב יד א

יו"ט שהוא סמוך לשבת עד ר' יונה צ"ל קודם **עד כדון**:

עד שלא נראה לעשר בינתים. פי' ולכך התירו לסמוך על דבורו כמו שבת אחת. **ותי' עד** מיותר:

ותנינן צ"ל ותני כן:

ה"ג עד כדון כשאין לו מאותו המין אפי' יש לו מאותו המין היצר תאב. פי' לאותן הפירות ואיכא עונג כשאוכל ולכך התירו לו מפני כבוד שבת:

תיפתר מיותר וכצ"ל **מתני' בפירות שנסמכה דעתו עליהן מע"ש**. ואיכא צער כי לא אכיל להו ולכך התירו ומשום עונג:

אבל בפירות שלא נסמכה דעתו עליהן מע"ש לא בדא. פי' ואסור לאכול בשבת כיון שלא סמך על אלו מסתמא היה לו לצורך שבת פירות אחרים ומילתא באנפי נפשה היא שר' יונה מפרש מתני' כן:

ה"ג בשבת של פרוטגמיא בפירות שלא נסמכה דעתו עליהן מערב שבת ולא אמר אלא משום איכה. פי' אלמא דלא התירו בפירות שלא נסמכה דעתו דאי התירו למה לי טעמא דאיבה:

כתב יד ב

מפירות שנסמכה דעתו עליהן. מערב שכת ואיכא צער כי לא אכיל להו ולכך התירו משוס עונג:

אבל בפירות כו'. כיון שלא סמך על אלו מסתמא היה לו לצורך שבת פירות אחרים. ומילתא באנפי נפשה היא שר' יונה מפרש כן במתני' **דלא אמר אלא מפני איבה**. אלמא דלא התירו בפירות שלא נסמכה דעתו עליהן דאי התירו למה לי טעמא דאיבה:

כתב יד א

כההיא דשאיל חורין עלוי. פי' הא דשאיל בשבת אחר לסמוך עליו בשבת זה הוי כמו דשאיל אחר על פירותיו או הוא על פירות אחרים דאמרינן לעיל דלא סמכינן עליה כלל:

כתב יד ב

כההוא דשאל על נפשיה ברם הכא כההוא דשאל חורין עילוי. הא דשאיל בשבת אחר לסמוך עליו בשבת זה הוי כמו דשאיל אחד על פירותיו או הוא על פירות אחרים דאמרינן לעיל דלא סמכינן עליו כלל:

כתב יד א

ר' יונה בעי. פי' כמו אמר:

מהו שישאלנו. פי' האי שישאלנו דקתני במתני' איך יהיה השאלה:

ומפרש דרך עקלתון. פי' שלא ישאל לו בפירוש אם הן מעושרין דיהיה ירא לומר שאינן מעושרין דיהיה מוחזק בחשוד על המעשרות אלא דרך עקלתון:

כדמפרש ר' יונה כדעתיה דר' יונה כו' דבר חקולא. פי' בן כפר:

מה אנא חשיד ליה . פי' מה הנאה יהיה לו דיהוי חשוד על המעשרות בשבילך בחנם והודה שאינן מכושרין אלמא דדרך עקלתון יכול לידע:

כתב יד ב

מהו שישאלנו. האי ישאלנו דקתני במתני' היאך יהי' השאלה:

ומפרש דרך עקלתון. שלא ישאל לו ב"פ אם הן מעושרין ויהי' ירא לומר שאינן מועשרין שלא יהי' מוחזק חשיד על המעשרות כדמפרש:

דמר חקולא. בן כפר:

מה אנא חשיד ליה. מה הנאה יהי' לו שאהיה חשוד על המעשרות בשבילך בחנם והודה שאינן מעושרין אלמא דדרך עקלתון יכול לידע:

כתב יד א

ה"ג שלא למקומה אינה מדמעת דברי ר"א וחכ"א בין למקומה ובין שלא למקומה מדמעת רש"א בין למקומה כו':

ה"ג על ר' חגי ואמר אנא אמר טעמא דאמר משה למקומה מדמעת שהרי היא מתרת את השיריים לאכילה. פי' שהרי קודם שהפרישה היה אוסר משום טבל ועכשיו שהפריש התירה ואיך כשנפלה אח"כ לתוכה יהא מותר הא הוי כחוכא ואיטלולא מה בין הפרישה ללא הפרישה שהיה אסור מתחלה משום טבל אבל כשחזרה שלא למקומה שלא התיר אותן התבואה מעולם אינה מדמעת כיון שהיא של דמאי:

מאן דאמר אינה מדמעת צ"ל שלא למקומה אינה מדמעת כו':

והורי כר"ש שזורי. פי' שאף בחול שואלו ואוכל על פיו:

כתב יד ב

טעמא דאמר משה למקומה מדמעת. שהרי היא מתרת את השיריים לאכילה. שהרי קודם ההפרשה אוסרת כולו משום טבל ואחר הפרשה התירה ואיך תאמר כשחזרה ונפלה לתוכה יהא מותר ומה בין הפרישה ללא הפרישה אבל כשחזרה שלא למקומה ולא התירה אותן התבואה מעולם שפיר אינה מדמעת משום שהיא של דמאי:

מ"ד אינה מדמעת שלא למקומה אינה מדמעת כצ"ל:

והורי כר"ש שזורי. שאף בחול שואלו ואוכל על פיו:

כתב יד א

ה"ג הפריש תרומת מעשר ונשרפו הפירות. פירוש דחיישינן שמא נשרפו קודם שהפריש דהוי התרומה בטיבולה ומשום הפסד שלו התירו להיות אוכל על שאלת פיו משום דאימת תרומה על עם הארץ דכיון שקרא שם תרומה עליה יראו לשקר לומר שתקנו ותאכל התרומה על ידו לזרים:

לא דמיא ההיא שאילתא להיא קדמייתא. פי' אותן השאלות דהכא שהוא צריך לומר לו שהפריש אלא שחזר ונתערב ולעיל שואל אותו לכתחילה אם תיקן או לא ובשניהם צריך לשאול לו דרך עקלתון:

ומפרש האיך יהיה השאלות:

תמן. פי' השאלה דלעיל היה כן:

לא בגין חשוד לך. פי' שאין אני חושד אותך כו':

מתקנן הוויין. פירוש דשואל אותו בתחלה אם היו מתוקנין או לא:

ברם הכא. פי' שצריך לומר לו כן שכבר תיקן אלא שנתערבו צריך לומר **בגין דחשדתיך**. פי' מחמת **דחמית אוכלסין עלך ותקניהן ואיתערבין מתקנין הוויין**. פי' השתא אני שואל אותך אם הם מתוקנים מתמת שנתערבו או לא. אי נמי דהכא א"צ כלל לשאול לו כלל דרך עקלתון כיון דסמכינן אהאי שאימת דימוע על עם הארץ אפילו אומר לו שהוא חושד אותו הוא ירא לשקר מחמת אימת דימוע עליו והשתא לפי זה הא דאמר לעיל לא דמיא ההיא שאילתא כו' היינו לפי ששאלה קדמיתא צריך לשאול דרך עקלתון כדמפרש וההיא א"צ לשאול דרך עקלתון אלא סתם כדמפרש בגין דחשדתיך כו':

תני בר קפרא. צ"ל ותני בר קפרא כן פי' כר"ש שזורי ומפרש טעמא משום אימת דימוע דהא משום הפסד הקילו:

כתב יד ב

ה"ז שואלו ואוכל על פיו. כיון שקרא שם תרומה עליה אימת התרומה על ע"ה וירא לשקר ולומר שתקנו וע"י תאכל התרומה לזרים:

לא דמיא ההיא שאילתא להיא קדמייתא. דהכא צריך לומר לו שהפריש אלא שחזר ונתערב ולעיל שואלו אם תקן לכתחלה ובשניהם צריך לשאול דרך עקלתון. אלא לעיל הוא אומר אין אני חושד אותך כו' מתקנן הוויין אם היו מתוקנין או לא ברם הכא אומר לו שכבר תיקן אלא שנתערב הרי דמוכרח לומר דחשדתיך אלא צריך לומר לו מחמי דחמית אוכלסין כו' מתקנן הוויין. השתא אני שואלך אם הם מתוקנין אי נמי דהכא א"צ לשאול לו כלל דרך עקלתון דסמכינן אהאי שאימת דימוע עליו לכן לעיל צריך לשאול דרך עקלתון והכא שואלו סתם בגין דחשדתיך כו':

ותני בר קפרא כן. כר"ש שזורי ומפרש טעמא משום אימת דימוע דהא משום הפסד הקילו:

הלכה ב

כתב יד א

ה"ג אם מפני דרכי שלום למה לי בשבת של פרוטגמיא . פי' כיון דאין השאלה נחשב לכלום אלא משום איבה התירו והשאלה משום עילה מה לי בשבת של פרוטגמיא אפי' שאר שבתות נמי בשלמא אי הוי סמכינן על שאלתו כמו לעיל בשכח לעשרן

איכא למימר מש"ה תני בשבת של פרוטגמיא שלא היה יכול אתמול לתקן אבל בשאר שבתות הוי כמו מזיד כדאמר לעיל דבשבת של פרוטגמיא הוי כמו פירות שלא נסמכה דעתו עליהם מע"ש אבל השתא דאמרת דטעמא דהכא משום איבה התירו ולא סמכינן אשאלתו כדמפרש לעיל דלא התירו לסמוך על שאלה בפירות שלא נסמכה דעתו אלא משום איבה א"כ מה לי שאר שבתות מה לי שבת של פרוטגמיא:

א"ר חסדא כאן שנינו שאסור לחבר שיאכל בסעודה שאין לה שם. פי' שאינה של מצוה פי' ולהכי תני פרוטגמיא שהיא מצוה להודיע לנו אגב גררא שאין החבר אוכל כו' ולא לענין מעשרות:

כתב יד ב

ה"ג אם מפני דרכי שלום ל"ל בשבת של פרוטגמייא . כיון דאין השאלה נחשב כלום רק עילה ומשום איבה התירו מה לי בשבת של פרוטגמייא אפי' שאר שבתות נמי. כשלמא היכי דסמכינן על שאלתו כגון בששכח לעשרן שפיר הני שבת של פרוטגמייא שלא הי' יכול לתקנן מאתמול משא"כ בשאר שבתות הוי מזיד כדאמרינן לעיל בשל פרוטגמייא הוי כמו פירות שלא נשתנה דעתו עליהן מע"ש. אבל הכא דלא סמכינן על שאלתו כדאמרינן דלא התירו לסמוך על שאלה בפירות שלא נסמכה דעתו אלא טעמא משום איבה למה לי בשבת וכו' בשאר שבתות נמי:

ומשני כאן שנינו שאסור לחבר כו'. לא לענין מעשרות תני של פרוטגמייא אלא מילתא אגב אורחי' קמ"ל שאסור לחבר שיאכל בסעודה שאינה שלו מצוה ולהכי תני פרוטגמייא שהיא מצוה:

ה"ג בחיבורו. תני ראו אותו מפריש שני הנאמן לשני נאמן לראשון כצ"ל. [ומוחק תיבת **הנאמן** הראשון וגורס תיבה **תני** ברישא ומוחק תיבת **תני** בסיפא:

הלכה ג

כתב יד א

האוכל פירות טבולין למעשר עני חייב מיתה כצ"ל:

מ"ט דר"א. פי' דאמר במתניתין שא"צ לקרוא שם למעשר עני של דמאי:

ומשני מכיון שהוא יודע כו'. פי' דתלינן שמסתמא הפריש הע"ה כמו תרומה גדולה:

בלא כן קורא שם כו'. פי' אפילו לא היה האי סברא שודאי יפריש ע"ה לא היה צריך להפריש אלא יקרא שם לבד שהרי מעשר עני מותר לזרים ואינן יכולין העניים להוציא ממנו דהמע"ה וא"כ מה בכך שיקרא שם אף עכשיו. כיון שא"צ להפריש:

כתב יד ב

מ"ט דר"א..דכשלמא טעמא דרבנן מסתבר מה ראשון שהוא נותן לכהן מפרש שני שמפריש לעצמו לא כ"ש שהפריש. אבל טעמא דר"א אסתפקא להו אי משום שאינו חשוד להקדים משום דאין אדם עושה מצוה בדבר עבירה ומסתמא כבר הפריש ראשון:

כתב יד א

ה"ג תני ראו אותו מפריש שני הנאמן לשני נאמן לראשון דברי ד"א וחכ"א כו' מה טעם דר"א כו'. פי' דטעמא דרבנן מסתבר הוא מה ראשון שהוא צריך ליתן לכהן הפריש כ"ש שני שהוא מפריש לעצמו אבל טעמא דר"א מיבעיא ליה מ"ט:

אי טעמא משום שאינו חשוד להקדים. פי' ומסתמא כיון שמפריש שני כבר הפריש הראשון דאל"כ לא היה מקדים ליתן מ"ש קודם לראשון דאין אדם עושה מצוה בדבר עבירה:

או משום שהפריש שני חזקה שהפריש ראשון כדמפרש **מה אם שני שאין לו תובעין הפריש. ראשון שיש לו תובעין לא כ"ש**. והאי תובעין היינו שהוא ללוי משא"כ שני שהוא עצמו נוטלן ולאו משום שאינו חשוד להקדים אלא מסברא אמרינן כן:

ופשיט מהאי מתניתין דתנינן רא"א אין אדם צריך לקרוא שם למעשר עני של דמאי. פי' דאמרינן מסתמא כבר הפריש כיון שהוא בעון מיתה כדפי' לעיל:

הא ראשון צריך. פי' צריך להפריש כצ"ל. פי' ואי טעמא דר"א משום שאינו חשוד להקדים אמאי צריך להפריש ראשון הא כיון דאמרינן דמסתמא הפריש שני ע"כ הפריש ג"כ ראשון כיון שאינו חשוד להקדים אלא ודאי טעמא דר"א דחזקה שהפריש ראשון כדפרישית וגבי עני ליכא למימר האי חזקה שהרי גם במעשר עני יש לו תובעין ולכך צריך להפריש ראשון:

וה"ג חזקה שהפריש ראשון מה אם שני שאין לו תובעין הפריש ראשון שיש לו תובעין לא כ"ש:

תנינן רא"א כו' הא ראשון צריך להוציא להם מ"ש מתוך ביתו כו' כצ"ל:

כתב יד ב

או משום שהפריש שני חזקה שיפריש ראשון. מה אם שני שאין לו תובעים הפריש ראשון שיש לו תובעין לא כ"ש:

[וכמו כן הי' נכתב סביב הירושלמי ואח"כ סגרו בין חצאי לבנה למחקו]:

ופשיט. תנינן רא"א א"צ לקרות שם למעשר עני של דמאי הא ראשון צריך. פי' צריך להפריש ואי אמרת משום שאינו חשוד להקדים אמאי צריך להפריש ראשון הא כיון

דאמרינן מסתמא הפריש שני ע"כ הפריש ג"כ ראשון דהא אינו חשוד להקדים אלא ע"כ טעמא דר"א משום חזקה כנ"ל וגבי מעשר עני ליכא למימר האי חזקה שהרי במ"ע ג"כ יש לו תובעין ולכן צריך להפריש ראשון:

ה"ג תנינן רא"א כו'. הא ראשון צריך להוציא לכם מ"ש מתוך ביתו. כצ"ל. ומוחק הוא"ו וההי"א של והתנינן [א?"ה. לא יכולתי לכוון הדברים]:

כתב יד א

מתני' דר"א היא. פי' הא דתני דאם אמר פדוי הוא נאמן דמשמע דא"צ להפריש אפי' ראשון אתיא כר"א:

ומשני ד"ה היא עשו אותו כתוספות ביכורים. פי' דעל המעשר שני עצמו לא פליגי דודאי פטור מן הדמאי אלא דפליגי אכל התבואה שראו שהפריש מהן מע"ש אם צריך להפריש מהן דמאי או לא:

כתב יד ב

מתני' דר"א היא. הא דתני [דאם אמר] פדוי הוא נאמן ומשמע א"צ להפריש אפילו ראשון אתיא כר"א:

ומשני ד"ה היא עשו אותו כתוספת בכורים. ועל המעשר שני עצמו לא פליגי דודאי פטור מן הדמאי אלא דפליגי אבל התבואה שראו שהפריש מהן מ"ש אם צריך להפריש מהן דמאי או לא:

כתב יד א

כיני מתני' לא יתננו בשבת. פי' לאו דוקא לא יטלם אלא אפילו נטל כבר לא יתנם לכהן בשבת ומייתי ממתני' דביצה דתני שם בהדיא שאין נותנין לכהן ביו"ט:

אין מוליכין חלה ומתנות כו' וב"ה מתירין ומייתי שם מתני' מ"ש מתרומה שאסור להוליך משמע דבתרומה כ"ע מודו שאין להוליך:

הדא ילפא מן ההיא. פי' דמפרש השתא דשתי המשניות צריכין דמההיא ילפינן שאפי' ביו"ט אסור להוליך ומן הדא ילפינן שכשלמודין מותרין לאכול אצלו:

והשתא מסיק למילתא אבל כשאין למודים משום הכי אסור דלא סלק על בר נש מיכול. פי' ומנכר מילתא שהוא אוכל המתנות כהונה והוי כמו שנותן המתנות לכהן ביו"ט:

כתב יד ב

כיני מתני' לא יתנום בשבת. הא דקתני מתני' לא יטלם הוא ל"ד אלא אפילו כבר נטל לא יתנם לכהן בשבת ומייתי ראיה ממשנה דביצה שאין נותנין לכהן ביו"ט:

הדא ילפא מן ההיא כו'. דשם מיירי מתני' בתרומה שאסור להוליך ומשמע דבתרומה כ"ע מודי שאין להוליך ושתי המשניות צריכא דמההיא ילפינן שאפילו ביו"ט אסור להוליך ומהא ילפינן כשלמודים מותרים לאכול אצלו אבל כשאין למודים אסור ומפרש כשאין למודים אסור משום דלא סליק על בר נש מיכל כו' לכן מוכח מילתא שהוא אוכל המתנות והוי כמו הנותן ביו"ט המתנות לכהן:

מהו בתקרובת ידע שהוא רחיץ. מיותר וצ"ל שאינו רוצה והוא מטרח עלוי. והוא גניבת הדעת וז"ש לא ירבה לו בתקרובות:

תיבת תני מיותר וצ"ל ואין מוליכין כו':

כתב יד א

מהו בתקרובת מיותר:

ידע שהוא רחיץ. צ"ל שאינו רוצה פי' דמפרש טעמא אמאי לא ירבה לו בתקרובת ומפרש ידע שאינו רוצה והוא מטרח עליו פי' והוי גניבת דעת:

הוי מפיך פילכא דשמאלא לימינא. פי' פילכא הוא חוט שבו קושרין הבית יד והפכו להיכר שכבר הן מבוקשין לאחד על הסעודה ולא יבקשו אותן אחרים משום גניבת דעת:

כתב יד ב

מפיק פילכיה. הוא חוט שקושרין בו הבית יד והפכו להכירא שהוא כבר מתבקש לאחד על סעודה שלא יבקשוהו עוד אחרים מפני גניבת דעת:

כתב יד א

תני אין מוליכין כו'. תני מיותר וצ"ל ואין מוליכין:

מפני שהוא טוענו טענת חנם צ"ל מפני שהוא תובעו טובת הנאה חנם פירוש דיסברו העולם שמראה היין כן ובאמת אינו אלא מכח הזכוכית:

כתב יד ב

מפני שהוא טוענו טובת חנם. כצ"ל היינו טובת הנאה חנם שאין היין טוב כמראהו אלא בסיבת הזכוכית:

כתב יד א

היה לנו להתיר ט"ס וצ"ל היינו מתירין ע"ז שלהם:

וברוך המקום שהרחיקנו מהם כצ"ל:

הלכה ד

כתב יד א

עד איתמר לו צ"ל עד שיאמרו לו קח ואני נותן מעות:

אחר קרוב מצא. פי' ועשה שלא כרצונו ולקח הימנו אבל כשאמר לו אני נותן מעות יתודע הדבר:

כתב יד ב

אתיא דר"א כר' יוסי. שניהם סוברין דחיישינן שמא לא עשה שליחותו:

שאם א"ל אל תקבלהו אלא במקום פלוני כו'. דהא התם ודאי לא חיישינן דאל"כ לא יהא גט כלל משא"כ בדמאי חיישינן אפילו אמר לו בפירוש אל תקח אלא מפלוני שמא אחר קרוב מצא לו ולקח ממנו מדקתני עד שיאמר לו קח ואני נותן מעות משמע דבאופן אחר אינו נאמן:

הלכה ה

כתב יד ב

מפני חיי נפש. שאינו מכיר שום אדם ואם יחשוש על כל אחד שהוא ע"ה ימות ברעב:

כתב יד א

דתנינן תמן צ"ל תמן תנינן התקבל כו':

אתיא דר"א כר"י. פי' דשניהם סוברין דחיישינן שמא לא עשה השליח שליחותו:

שאם אמר לו אל תקבלהו כו'. פי' דהא התם ודאי לא חיישינן דאל"כ לא יהיה גט כלל והכא בדמאי חיישינן אפי' אמר לו בפירוש אל תקח אלא מפלוני שמא אחר קרוב מצא ולקח הימנו מדלא קתני אלא עד שיאמר לו קח ואני נותן מעות משמע דבאופן אחר אינו נאמן:

אפי' א"ל מפלוני צ"ל אל תקח אלא מפלוני:

ועד אחד נאמן צ"ל וע"ה נאמן:

מפני חיי נפש. פי' שלא ימות ברעב כיון שאינו מכיר אדם שם ויהיה חושש על כ"א שמא הוא עם הארץ:

ה"ג הנכנס לעיר ותרומה בידו ואינו מכיר אדם שם או שהיה כו' . פי' ורוצה ליתן התרומה לכהן חבר:

אתיא דר' כר"מ דסבר שאין ע"ה נאמן אפילו על אחרים ורשב"ג סבר דנאמן הוא על של חבירו:

מה פליגין לחלק. פי' כשהוא רוצה לחלק תרומתו אז סבר רשב"ג דנאמן על של חבירו כדמפרש לקמן דקול יוצא לחילוק ויהיה ירא לשקר:

אבל ליקח אף רשב"ג מודה. פי' שאין עם הארץ נאמן אפילו על של חבירו לומר שהוא מתוקן:

כתב יד ב

תני נכנס בעיר ותרומה בידו. שהוא רוצה ליתנה לכהן חבר, אתיא דר' כר"מ דסבר אין ע"ה נאמן אפילו על אחרים ורשב"ג סבר דנאמן הוא על של חבירו:

מה פליגין לחלק. כשרוצה לחלק תרומתו אז סבר רשב"ג דנאמן על של חבירו כדמפרש דקול יוצא לחילוק וירא לשקר אבל לוקח מודה רשב"ג שאין ע"ה נאמן אפילו על של חבירו לומר שהוא מתוקן:

כתב יד א

ה"ג א"ל אחד אני אינו נאמן. פי' דאינו נאמן על עצמו:

א"ל שהוא נאמן. פי' שאחרים אמרו עליו שהוא נאמן ה"ז נאמן:

אמר להם נאמן הוא וא"ל שהוא נאמן. פי' שלא אמרו מעצמם אליו שהוא נאמן אלא שהוא שאל אותם אם הוא נאמן והשיבו שהוא נאמן לכך יש חילוק בין בפניו לשלא בפניו פי' שאף שאמרו עליו בפניו שהוא נאמן אינו נאמן דחיישי' שמא לא רצו לביישו לומר עליו שאינו נאמן:

בבן עיר בסיעת חברים. פי' האי ברייתא יכול לאוקמי בין בבן עיר בסיעת חברים דלבן עיר לא התירו להאמין לע"ה כדאמרן לעיל שלא התירו להאמין לע"ה אלא באכסניא מפני חיי נפש ולהכי צריך לאוקמי האי ברייתא אי מוקמת לה בבן עיר בסיעת חברים אבל באכסניא איכא לאוקמי אפי' בסיעת ע"ה:

ועליה חברין ואת אמרת בפניו אינו נאמן. פי' אי מוקמת לה בחברין היאך אתה חושש שיאמרו בפניו שקר:

כתב יד ב

אמר לו אחד אני איני נאמן. על עצמו אמר שאינו נאמן:

אמרו ליה שהוא נאמן. אחרים אמרו לו שהוא נאמן הרי זה נאמן:

אמר להם נאמן הוא ואמרו לו שהוא נאמן. שלא מעצמם אמרו לו שהוא נאמן אלא אחרי ששאל אם הוא נאמן השיבו שהוא נאמן לכן יש חילוק בין בפניו ובין שלא בפניו. בפניו חיישינן שמא לא רצו לביישו:

בבן עיר בסיעת חברים. דנוכל לפרש דהברייתא מיירי בבן עיר והסיעה דוקא חברים דהא לא התירו להאמין לע"ה אלא באכסניא משום חיי נפש:

ובאכסניא בסיעת ע"ה. אם תוקמי דברייתא מיירי באכסניא נוקמי אפי' בסיעת ע"ה:

חברין ואת אמרת בפניו אינו נאמן. אי מוקמת לה בחברין היאך אתה חושש שיאמרו בפניו שקר:

כתב יד א

מ"ט דר"י. פי' דאמר גבי חמרין נאמנין ולא חייש לגומלין:

ומפרש מפני חייהון כו':

הדרן עלך פרק הלוקח פירות

פרק ה

הלכה א

כתב יד א

אף על החלה. פי' מדתני א' ממאה ממה שיש כאן משמע מכל מה שיש כאי אפי' מן החלה הוא מפריש תרומת מעשר:

דע"ז מקשי **וחלה חייבת בדמאי**:

ה"ג כלום אמרו ב"ש אלא דבר שהוא לאכילה. פי' דהא אף בית שמאי דמחייבי חלה בדמאי היינו כשהחלה ראויה לאכילה דהיינו שהיא טהורה אבל בטמאה שאינה ראויה לאכילה אף ב"ש מודו שא"צ להפריש ממנה דמאי כדמייתי ראיה מהלוקח לזרע ולבהמה דלא פליגי עליה ב"ש שהיא פטורה מן הדמאי והכא ע"כ מחזקינן החלה בטומאה ואין לאוכלה דהא אמאי אנו מפריישין חלה מספק שהוטבל בידו ואי היה חבר היו מחזיקין ודאי שתיקן אלא ודאי שאנו מחזיקין אותו לע"ה או דאיירי כאן שעושה בטומאה כדאוקי ר"י לעיל וא"כ אף החלה אסור לאכול והוי כלוקח לבהמה שפטור מן הדמאי אפי' לב"ש:

ומשני אלא במגבל עיסתו במי פירות. פי' שלא הוכשר עדיין ולפיכך אפי' הנחתום הוא ע"ה מותר החלה לאוכלה כיוו שאינה מקבלת טומאה ולהכי לב"ש חייב בדמאי ולר"י דמוקי לעיל כשעושה בטומאה ה"נ כיון שלא הוכשר עדיין הלוקח נמי מפריש דלא חיישינן שמא יוכשר ויטמא דחששא רחוקה היא כיון שע"ה נאמן על הכשרות אף שאינו נאמן על הטהרות והאי שעושה בטומאה היינו שעושה בכלים טמאים דהיינו או שכבר נטמא או שעדיין לא הוכשר:

ומקשי לא כן א"ר יוסי בר חנינא דר"א בן יהודא איש ברתותא היא. פי' במסכת חלה פ"ב מ"ב על האי מתני' דקתני עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה ועליה קאמר ריב"ח דאתיא כר"א בן יהודא דסבר שמי פירות הוה חיבור לענין טבול יום ולפיכך הוי חיבור לענין חלה אבל לר"ע דסבר התם שאינו פוסל בט"י אלא מקום מגעו דלא הוי חבור

א"כ אף לענין חלה אינה חיבור ולדידיה עיסה שנילושה במי פירות אינו חייב בחלה כלל ולפי זה הכא דקתני שחייבת בחלה ליכא לאוקמה לר"ע במגבל עיסתו במי פירות: **וע"ז אמר הא כרבנן לא**. פי' שלרבנן דהיינו ר"ע א"א לאוקמי במי פירות כדפרישית:

ה"ג לא כר' יוחנן דר' יוחנן אמר כאן בעושה בטהרה כאן בעושה בטומאה. פי' דר"י מוקי לעיל הכי ולדידיה ודאי א"צ לתקן החלה דהא אינה נאכלת בין כשאירי בחבר ועושה בטומאה או שאירי בע"ה:

אלא כר"א דאמר. פי' לעיל כאן וכאן בעושה בטהרה וא"כ החלה נאכלת וצריך לתקן לב"ש:

תיבות **אלא במתארח אצלו** מיותר:

ומקשי לא כן תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות. פי' ואמאי צריך לתקן כלל דמאי כיון שאירי בחבר מסתמא אף המעשרות הפריש אע"ג דלעיל משמע דהכא אירי בחבר והא דצריך הלוקח להפריש היינו משום דהחיוב להפריש עליו אי משום שעושה בטומאה אי משום שמוכר במדה דקה וא"כ לפ"ז לא מקשי הכא כלום דאף דהוא נאמן על המעשרות מ"מ על הלוקח להפריש כיון שהוא מוכר בדקה. צ"ל דסוגיא דהכא סבר אי לאו דתני התם הנחתומין לא חייבו אותן תכמים להפריש דמשמע דאירי בנחתום חבר ומסתמא אירי שניהם בענין אחד כיון דבשניהם קתני סתמא הנתתום ולכך צריך לחלק ביניהם. אבל מתני' דהכא איכא לאוקמי דאירי כשהנחתום הוא ע"ה וכן משמע הכא מדלא מקשי הכא אמאי צריך הלוקח להפריש וכן איכא לאוקמי כל הסוגיא דהכא מוקי המתני' כן. וע"ז מקשי שפיר **לא כן תני הנאמן** כו' ותיבת **ותניתוה** מיותר:

ומשני רבי ינאי בר' ישמעאל כו'. פי' דאפי' הוא נאמן על הטהרות אינו נאמן לרבים לענין שיהיו רבים סומכין עליו ליקח ממנו בחזקת שהן מעושרין ולכך צריך הכא לתקן אף שהוא נאמן על הטהרות:

כתב יד ב

אלא דבר שהוא לאכילה. דהא דב"ש מחייב דמאי בחלה ע"כ אינו אלא כשהחלה ראויה לאכילה. דאי בשאינה ראויה לאכילה הא לא פליג ב"ש בהלוקח לזרע ולבהמה כו' שהיא פטורה מדמאי והאי חלה באה מידי ע"ה שאנו מחזיקין שעושה בטומאה. וחלה טמאה אסורה באכילה והוי כלוקח לזריעה ולבהמה דפטור מדמאי אפי' לב"ש:

אלא במגבל עיסתו במי פירות. משני דמיירי שלא הוכשר לקבל טומאה ואפי' הנחתום הוא ע"ה החלה ראויה לאכילה ולהכי הוא לב"ש חייב בדמאי. ולר"י דמוקי לעיל כשעושה בטומאה ה"נ כיון שלא הוכשר עדיין הלוקח נמי מפריש דלא חיישינן שמא

יוכשר ויטמא דחששא רחוקה היא כיון שע"ה באמן על הכשרות אף שאינו נאמן על הטהרות ואף שעושה בטומאה היינו שעושה בכלים טמאים והיינו או שכבר נטמא או שעדיין לא הוכשר:

דר"א בן יהודא איש ברתותא היא. הא דקתני בחלה פ"ב עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה קאמר דאתיא כר"א בן יהודא דסבר שמי פירות הוי חיבור לענין טבול יום ולכן הוי חיבור נמי לענין חלה אבל לר"ע דסובר התם שאינו פוסל בטבול יום אלא מקום מגעו בלבד דלא הוי חבור לענין חלה נמי אינו חיבור והנילושה במי פירות אינה חייבת בחלה כלל וז"ש הא כרבנן לא. רבנן היינו ר"ע א"א לאוקמי במי פירות כנ"ל:

אלא לא כר' יוחנן. היינו ר' יוחנן דמוקי לעיל כאן בעושי טהרה כו'. ולדידיה ודאי פטור מחלה דהא אינה נאכלת בין כשאיירי בחבר עושה בטומאה או שאיירי בע"ה אלא כר"א דאמר לעיל כאן וכאן בעושה בטהרה וצריך לתקן משום חלה לב"ש דהא נאכלת:

לא כן תני הנאמן כו'. וא"כ מיירי בחבר ואמאי צריך כלל לתקן דמאי ואע"ג דלעיל בפ"ב מתרץ לה או משום שעושה בטומאה ואי משום שמוכר במדה דקה אבל הסוגיא דהכא מפרש ליה למתני' דאיירי שהנחתום הוא ע"ה ולכן מקשה לא כן תני כו':

ואמר הדא דתימא במתארח אצלו. משני דאפי' הנאמן על הטהרות אינו נאמן לענין שיהיו רבים סומכים עליו ליקח ממנו בחזקת שהוא מעשר:

כתב יד א

שמע לה מן דבתרה. פי' אף דקתני הכא א' ממאה הוא לאו דוקא:

אלא חוץ מן הראוי ליקדש לשם תרומה כו'. פי' דבאמת א"צ להפריש דמאי על החלה והאי דקתני א' ממאה לבד מן החלה קאמר:

כתב יד א

תנינן חלה בין ראשון לשני. פי' והכא בעיסה היה צריך להפריש אף קודם לראשון דהא בחלה כתיב ראשית ואסור לזר האוכלה במיתה ואמאי מפריש ראשון תחלה:

חלה אין בה משום בל תאחר. פי' אפי' מאחר לה אין בכך כלום ולפיכך מותר להקדים ראשון:

אין משנה אמורה על הסדר. פי' ובאמת צריך להפריש החלה תחילה:

ומקשי ולא בדמאי אנן קיימין. פי' דהא הכא איירי בדמאי:

ולא כן א"ר בא בריה דר' חייא בשם ר' יוחנן מותר להקדים שני לראשון בדמאי. פי' וא"כ האיך מוכח מהכא שאין בחלה משום בל תאחר אף בודאי דילמא דוקא בדמאי דמותר להקדים אף שני לראשון:

ה"ג לא כן א"ר בא בריה דר"ח בר בא בשם ר"י מותר להקדים שני לראשון בדמאי והכא בדמאי אנן קיימין:

ומשני לא בדא אלא בדא דתני ר' חייא אף בודאי עליה ר' יונה בשם ר' זעירא כו'. פי' מניה מוכיח רבי זעירא שפיר שאין בחלה משום בל תאחר:

ור' יוסי אמר שאין משנה אמורה על הסדר אלא תקדים חלה לראשון. פי' באמת הוא מקדים חלה תחלה:

כאן צ"ל ר' מתני' אומר בדין היה כו'. פי' דבאמת צריך להפריש ראשון קודם החלה אף שבדין היה שמפריש החלה תחילה כדפרישית מש"ה צריך להפריש ראשון תחילה כדמפרש. **ולמה קדמה ראשון מפני שקדמה לגורן**. פי' שהחיוב של מעשר ראשון בא כשהיה בגורן אבל חלה לא נתחייבה עד שנעשה עיסה:

וכתיב בה ראשית. פי' שבראשון יש תרומת מעשר שנקראת תרומה ובתרומה כתיב ראשית ולכך בדין שיפרישו קודם לחלה:

ומקשי והרי שני קדמה לגורן. פי' ואמאי אינו מפריש אפי' שני קודם חלה:

ומשני שני אע"פ שקדמה לגורן אין כתיב בו ראשית. פי' אין בו דבר שיהא נקרא ראשית:

ועליה מקשי מעתה תהא חלה חייבת במעשרות כו'. פי' דכיון שהדין הוא שיקדים המעשר לחלה א"כ לא יהא המעשרות חייבין בחלה:

ומשני לא שכל הקודם את חבירו כו'. פי' אע"פ שהוא קודם לחבירו אפ"ה חבירו דהיינו הקודם מתחייב בו פי' אפי' במאוחר ושניהם חייבין זה בזה:

ומייתי ראיה **ולמה קדמה ראשון עד א"ר מתני'** מיותר:

א"ר מתניה צ"ל ר' מתני' אומר:

מן ר' מתני' ועד מתני' צ"ל למעלה קודם **מעתה תהא חלה** כו':

כתב יד ב

זאת אומרת חלה אין בה משום בל תאחר. דהא בחלה כתיב ראשית עריסותיכם והכא בעיסה היה ראוי להקדים חלה לראשון ואשמעינן מתני' אף אם מקדים ראשון אין בכך כלום:

ולא כן א"ר בא בריה דר' חייא בשם ר' יוחנן מותר להקדים שני לראשון בדמאי וא"כ איך תידוק ממתני' דאיירי בדמאי שאף בודאי אין בחלה משום בל תאחר:

לא בדא אלא בדא דתני ר"ח אף בודאי כו'. מיניה מוכיח שפיר שאין בחלה משום בל תאחר:

מעתה תהא חלה חייבת במעשר. היינו לפי גירסתו דקגריס לה האי מעתה אחרי שמסקינן שבדין הוא שיקדים המעשר לחלה וא"כ לא יהיו המעשרות חייבים בחלה:

לא שכל הקודם את חבירו משני אע"פ שהוא קודם לחבירו. חבירו הקודם מתחייב אפי' במאוחר ושניהם מתחייבין זה בזה:

ותני כן העושה עיסה כו'. מייתי ראיה דשניהם חייבין זה בזה:

תרומה לא תאכל עד שיפריש עליה חלה. ואע"ג דמדומע פטורה מן החלה וכ"ש תרומה זה אינו אלא כשקרא עליה שם תרומה עד שלא גלגלה ולא נתחייבה בחלה. אבל אחר הגלגול מיד כשנתחייב בחלה ואח"כ קרא עליה שם תרומה אינו מוציאו מידי חיוב חלה:

הלכה ב

כתב יד א

ומהחולין שיש כאן. פי' היינו האחד ממאה חולין שיש כאן:

כתב יד ב

ומאה חולין שיש כאן היינו א' ממאה חולין שיש כאן:

כתב יד א

זה שעשיתי חולין טבל. פי' דהשתא אין זה מסויים מה שאומר חולין שהרי יש שם עוד אחד ממ"ח חולין ולכך צריך לסיים ולומר זה שעשיתי חולין טבל:

עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה ומ"ש בצפונו כו' כצ"ל:

כתב יד ב

זה שעשיתי חולין טבל. לפי שיש כאן עוד א' ממ"ח חולין לכן צריך לסיים ולומר זה שעשיתי חולין טבל:

כתב יד א

חמש ברכות. היינו על תרומה גדולה ועל מע"ר ועל תרומת מעשר ועל חלה ועל מ"ש:

כתב יד א

עד כדון כהן. פי' שהכל שלו לכך הוא מברך כל החמש ברכות או אפי' לוי שמעשר ראשון שלו יכול לברך כל הברכות שהרי הוא ג"כ מפריש תרומת מעשר:

אבל ישראל אין יאמר תרומת מעשר כו' על שאינו שלו. פי' אלא יתן המעשר ללוי והוא יפריש לעצמו התרומות והאיך יכול לברך כל הברכות וגם מתני' משמע דהוא עצמו מתקן מעשר וגם תרומת מעשר ובישראל ליכא למימר הכי:

כתב יד ב

מפריש על דבר שאינו שלו כר' יוסי דאמר בעה"ב עושה ת"מ. אף שלא ברשות לוי: [ובהגהותיו סביב הירושלמי לא סיימוה עושה ת"מ]:

כתב יד א

ומשני אתיא כר' יוסי דאמר בעה"ב עושה תרומת מעשר. פי' אף שלא ברשות לוי:

מעשר ואח"כ תרומה עד א"ר יוסי ט"ס וכאן צ"ל מ"ש למטה **הרי הוא בצד זה חולין טבל** עד מתני'. וה"פ דמקשי ל"ל למימר שהאחד ממאה יהיה חולין טבל והשאר תרומה ואח"כ יהא צ"ל זה שעשיתי חולין טבל יהא מעשר יאמר בתחלה א' ממאה יהא מעשר כו':

וע"ז אמר ויאמר הרי הוא בצד זה מעשר. כלומר אחד ממאה יהא בצד זה מעשר והשאר תרומה:

ומשני נמצא מקיים. פי' מעשר לתרומה ובאמת צריך [להקדים] תרומה למעשר שהרי היא עצמה נקראת ראשית:

ומקשי ויאמר ה"ה בצד זה תרומה. פי' יאמר תחילה הרי הוא בצד זה תרומה ויסיים ואח"כ יאמר ה"ה בצד זה מעשר ואמאי צ"ל תחילה שיהא חולין טבל:

ומשני נמצא פוחת על התרומה כו'. פי' שכשיעשה תרומת מעשר באומד דהיינו שיאמר ה"ה בצד [זה] איכא למיחש שמא יוסיף או יפחות:

ומייתי ותני הפוחת ממעשרותיו מעשרותיו מתוקנים ופירותיו מקולקלים המעדיף על מעשרותיו פירותיו מתוקנים ומעשרותיו מקולקלים:

מתוך שהוא אומר כו'. פי' אבל השתא כשאומר א' ממאה יהיה חולין טבל והשאר תרומה ואח"כ עושה אותו הא' ממאה תרומת מעשר א"כ התרומת מעשר ודאי מצומצם הוא ומה שפיחת או הוסיף כשסיים הא' מל"ג ושליש הוא בתרומה גדולה שנטלת באומד דוקא ושם אין לחוש אם פיחת או הוסיף:

וע"ז אמר או פוחת על התרומה או מוסיף על התרומה אין בכך כלום א"ר יוסי סומך על תנאי ב"ד:

ומפרש מהו תנאי ב"ד עד מקום שהדעת טועה. פי' יהיה מעשרותיו מעשרות אף שפיחתו או הותירו היכא דלא אפשר אבל היכא דאפשר דהיינו כדלעיל שיאמר בתחילה א' ממאה לא סמכינן אתנאי ב"ד:

מהו תנאי ב"ד צ"ל עוד תנאי ב"ד:

כתב יד ב

מהו תניי ב"ד עד מקום שהדעת טועה. אף שפיחת והוסיף מעשרותיו מעשר היינו היכא דלא אפשר אבל היכא דאפשר כדלעיל שיאמר בתחלה א' ממאה כו' לא סמכינן אתניי ב"ד:

כתב יד א

כדי שיהא קובע מעשר ראשון כו'. פי' שיהא זה נמי חשוב קביעות מקום עוד תנאי ב"ד: **לכשיפדה מעשר שני שבעודף**. פי' אם פיחת תחלה המע"ש וכשפדה אח"כ אף העודף נפדה אף שלא כיון אליו כלל:

עד כדון ביבש. פי' יכול לסיים מקום ולומר בצפונו או בדרומו:

בלח. פי' האיך הוא מסיים שהרי אין כאן צפון ודרום כלל שהרי הוא מעורב:

ומשני כהדא דתנינן מזגו לו את הכוס. פי' דהוי מקום מסוים פיו ושולי הכוס:

כתב יד ב

כדי שיהא קובע מעשר ראשון. שיהא זה נמי חשוב קביעת מקום:

לכשיפדה מ"ש שבעודף פדוי. אם בתחלה פיחת המעשר שני ואחר כך כשפודה גם העודף נפדה אף שלא כיון לזה כלל:

עד כדין ביבש. יכול לסיים בצפונו או בדרומו אבל בלח היאך יכול לסיים ומשני כהדא דתנינן מזגו לו את הכוס ומפרש שם דפי ושולי הכוס הוו מקום מסוים:

כתב יד א

הרי הוא קבוע בתחלת כל עוקץ ועוקץ ומהלך כו'. פי' שלא יהיה כולה תרומה אלא יהא כ"כ בה מעשר עד שיהא מגיע לכל עשרה דהיינו לכ"א עשירית מן המעשר ולפי שאין כולה תרומה לפיכך צריך לסיים ולומר שתהא מתחלת מתחילת העוקץ והולך:

תיבת מסב מיותר או שהוא לשון נסב כלומר כי נסב:

אית בהון חדא תרומת מעשר. פי' שיש בכ"א כדי תרומת מעשר וכל שהוא חולין ולפיכך יכול ליקח לתרומת מעשר איזה שירצה:

הרי הוא קבוע מתחילת העוקץ ומסיים. פי' והוי התחלת העוקץ המסויים והוי התחלת המעשר מן העוקץ ואילך עד שמגיע כדי מעשר ונוטל הכהן שיעור תרומה מעשר מן העוקץ ששם ודאי הוא מעשר:

למקום אחד ב' פעמים מיותר כאן:

כתב יד ב

בתחלת כל עוקץ ועוקץ. שלא יהא כולה תרומה אלא כ"כ יהא בהמעשר עד שיהא מגיע לכל עשרה היינו לכ"א עשירית מן המעשר ולפי שאין כולה תרומה לפיכך צריך לסיים ולומר שיהא מתחלת מתחילת העוקץ ואילך ותיבת מסב או שהוא מיותר או שהוא לשון נסב כלומר כי נסב. **אית בהון הדא ת"מ**. היינו בכל א' יש בה כדי ת"מ וכל שהוא חולין לכן יכול ליקח לת"מ איזה מהן שירצה:

כתב יד ב

בתחלת העוקץ ומסיים ואומר לכהן כו'. והתחלת העוקץ המסוים הוי התחלת המעשר מן העוקץ ואילך עד שמגיע כדי מעשר ונוטל הכהן שיעור תרומת מעשר מן העוקץ כי שם הוא ודאי מעשר:

כתב יד א

הרי הוא בצד זה חולין טבל עד מתני' מיותר כאן:

כתב יד ב

בצד זה חולין טבל ויאמר כו'. מקשה ל"ל למימר שהא' ממאה יהי' חולין טבל והשאר תרומה ואח"כ אומר זה שעשיתי חולין טבל יהא מעשר מוטב שיאמר בתחלה א' ממאה יהא מעשר כו' ומשני נמצא מקדים מעשר לתרומה וגבי תרומה כתיב ראשית:

ויאמר ה"ה בצד זה תרומה מקשי בתחלה יאמר תרומה ואח"כ מעשר ולמה צריך לומר שיהא חולין טבל:

ומשני נמצא פוחת על ת"מ או מוסיף על ת"מ. היינו אם כשיאמר על ת"מ ה"ה בצד זה הנה הוא באומד איכא למיחש שמא יפחות או יוסיף ומייתי כהדא דתני הפוחת ממעשרותיו כו':

מתוך שהוא אומר ה"ה בצד זה כו'. אבל השתא כשאומר א' ממאה יהיה חולין טבל והשאר תרומה ואח"כ עושה אותו האחד ממאה תרומת מעשר א"כ התרומת מעשר ודאי מצומצם ומה שפיחת והוסיף כשסיים האחד מן ל"ג ושליש הוא נשאר בתרומה גדולה ושם אין לחוש דהא ניטלת באומד:

הלכה ג

כתב יד א

ה"ג ראשון ע"ג שני מין אחד שני ע"ג שלישי מין אחד ראשון ע"ג שלישי שני מינין הן. פי' ואין מעשרין מזה על זה:

כתב יד ב

שני מינים הן. ואין מעשרין מזה על זה:

כתב יד א

ולא אצלו היא נטבלת. פי' אצל הנתתום או הפריש על הכל או לא הפריש כלל שהרי הוא גיבל עיסתו:

ומשני אלא בשואל שאור לעשות עיסתו. פי' דחיישינן שמא שאל שאור שכבר הופרש עליה חלה ועשה בה מקצת עיסה:

ומקשי אפי' כן לא אצלו הוא טובלו. פי' שהרי גילגל העיסה אצלו אחר שנתן בה השאור וממ"נ יכול להפריש מא' על הכל דאם לא הפריש הוא אף שהפריש על השאור הרי הוא טבל כשנתערב בעיסת טבל ואם הפריש הוא מסתמא הפריש אף על השאור שהרי הפריש אחר גלגול שכבר השאור בתוכו:

ומשני אלא בשאל ככר למלאות תנורו. פי' דחיישינן שמא שאל ככר:

ותיבת טמא מיותר כאן והטועה דגרס טמא מחמת דאמרינן לקמן לא כר' יותנן דאמר כאן בעושה בטומאה משמע ליה דמאן דמוקי הכא בעושה בטומאה חייש שמא שאל שאור או ככר טמא ובאמת הוא ט"ס והא דאמר לקמן לא כר"י דמשמע דמעיקרא הוי מוקי כר' יוחנן היינו לפי דלמאן דמוקי בעושה בטהרה ודאי לא הוה חייש כלל לשמא שאל שאור או ככר מעם הארץ דהא הוי חייש לשמא הן טמאין:

ומקשי ואם כשואל ככר למלאות תנורו. פי' ואם אתה חושש לשמא שאל ככר למלאות כו':

העשר מכל ככר. ור' יהודה אינו אוסר אלא משל היום על של אמש אבל משל היום מותר להפריש מזה על זה:

ומשני לא כר"י דאמר מתירה כדי ליתן מה שבפנים לחוץ ומה שבחוץ לפנים והיינו כשהיא נראית מבחוץ יבשה אז מהפך אותה כדי שתהא נראית לחה אבל לא כשהן לחות עדיין ולכך מחלק בין לחה ליבשה אבל לכ"ע אין דרכה ליתור מעצמה כו':

כתב יד ב

לא אצלו היא נגבלת. הלא הנחתום הוא מגבל העסה אם הוא מפריש הרי הפריש על הכל ואם אינו מפריש הרי לא הפריש כלל. ומשני אלא בשואל שאור לעשות עיסתו וחיישינן שמא שאל שאור מחבר שהפריש עליה חלה ועשה בה מקצת עיסה:

אפי' כן לא אצלו היא נטבלת. אף אם הופרש על השאור ה"ה טבל כשנתערב בעיסת טבל שהרי מפריש אחר הגלגול שכבר השאור בתוכו:

ומשני אלא בשואל ככר כו'. וחיישינן שמא שאל ככר:

בשואל ככר טמא תיבת טמא מיותר. מחמת דאמרינן לקמן לא כר' יוחנן כו'. [אמר יעקב משה המסדר דעו ההעתקה שלפני כתוב השאיר רווח בין תיבת מיותר לבין תיבת מחמת להורות כי החסיר איזה תיבות כדרכו בכמה מקומות. ולענ"ד דכצ"ל תיבת טמא מיותר ומי שגרס תיבת טמא הוא מחמת דאמרינן לקמן לא כר"י דאמר כאן בעושה בטומאה משמע ליה דמאן דמוקי הכי בעושה בטומאה חייש שמא שאל שאור או ככר

טמא ובאמת הוא ט"ס והא דאמר לא כר' יוחנן לפי מאן דמוקי בעושה בטהרה וודאי לא הוי חיישינן לשמא שאל שאור או ככר מע"ה דהא הוי חייש לשמא טמאין הם עכ"ל):
מעשר מכל ככר וככר. פריך הא ר' יהודא אינו אוסר אלא משל אמש על של היום ואם אתה חושש לשמא שאל ככר א"כ ראוי לעשר מכל ככר וככר:
ומשני אלא לא כר' יוחנן כו'. דלדידיה מתני' דהכא בעושה בטומאה:
אלא כר' אליעזר כו':
בפלטר היא מתניתא. האי ר"ש אוסר בת"מ כו'. קאי אמתני' דפלטר והפלטר אינו מגבל עיסות אלא לוקח מן נחתום ור"מ חייש שמא קנה משני נחתומין כיון שהדפוסים מחולקין ורי"א כיון דשניהם של היום מסתמא לקח מנחתום א' ועליה קאמר ר"ש אוסר בתרומת מעשר משום שיש בו ב' חששות לאיסור שמא לקח משני נחתומין ונם שמא נחתום אחד לקח משני בני אדם מה שאין כן לגבי חלה שנגבל אצל נחתום אין כאן אלא חששא אחד לכן מתיר בחלה להפריש מזה על זה:
העושה בטומאה קיימינן. הא דמקשי לעיל לא אצלו היא נטבלת ומסיק דלא כר' יוחנן דאסר כאן בעושה בטומאה והוא מתרץ לה לכולם נוכל לומר דאיירי בעושה בטומאה ואצלו היא טובלת ולא קשיא אמתי פליג ר' יהודא דבאמת אף ר' יהודה מודי בה ותני כן ר' יהודה ור"ש אוסריו כו':
מאי בינייהו. כלומר ואי קשיא אם ר"י אוסר ור"ש אוסר מה ביניהון ומפרש דמפריש מן התנור כל התנור ביניהון דלר"ש אינו מפריש ולר' יהודא מפריש:

הלכה ד

כתב יד ב

רמ"א נחתום עושה טפוס א'. סבר דיותר יש לתלות שינוי הטפוסין מחמת ריבוי הנחתומין מלומר שנחתום א' עושה כמה טפוסין:

כתב יד ב

וחד מן דתרי. ואינו ידוע איזה הוא לכן על מי שיש לו טפוסין חיישינן שמא הן של שני נחתומין:

כתב יד ב

ר' יונה בעי. כמו אמר היו לפניו שני טפוסין הוכיח על עצמו שהם שניים כלומר תלינן שאותן השני טפוסין היא של שני נחתומין מעשר מאחד על הכל (אמר נכדו הצעיר. גם פה הניח הכותב ריוח [היינו בין תיבה נחתומין ובין תיבת מעשר יש ריוח בהכת"י].

ולענ"ד שלא ידע המעתיק לקרות והחסיר איזה תיבות. וכצ"ל הוא של שני נחתומין ואפי' ר' יודא מירי דמעשר מא' על הכל):

הושוו כולן לעשות טפוס א'. ואין בכל א' שני טפוסין וצ"ל ששני נחתומין עשו טפוס א' ואינו ידיע איזה הוא לכן מעשר מכל א' וא' דאכל ככר וככר חיישינן שמא הוא של שני נחתומין ומהטפוסין אין כאן הוכחה כיון דודאי שני נחתומין נעשו טפוס א':

ותרי מן דחד או תשעה מן דתשעה. אי אמרינן מסתמא אין פלטר קונה אלא מנחתום א' ותלינן הכא דב' פלטרין לקחו מנחתום א' אבל אין בפלטר א' משני נחתומין ולכן מעשר מא' על הכל או תלינן פלטר הנשאר לקח מכל הנחתומים מעט מעט וצריך לעשר מכל א' וא'. היינו מכל טפוס וטפוס או כשהשוו כולן לעשות טפוס א' מעשר מכל ככר וככר:

הלכה ה

כתב יד ב

עד כזיתים נבללין. אם אינו גדול מזיתים יכול להבלל:

פתר לה עד כזיתים. מיירי בחתיכות גרוגרות והתרים שאינם גדולים מזיתים. מתני' פליגא על ר' יוסי דאמר אין בלילה אלא ליין ושמן והכא תני בגרורות ותמרים בולל ונוטל. ומשני בדמאי הקילו שיהא בלילה אפי' לגרוגרות ותמרים:

כתב יד ב

רי"א אימתי בזמן שהמתנה מרובה. כלומר שיהא מתנת כ"א מרובה שיהא יכול להנות שבא המעשר מכל אחד וא' על שלו דהיינו שיש מכל אחד ואחד מאה מעשר שלהן אחד. (אמר נכדו הצעיר גם פה לא ידע המעתיק לקרות והניח ריווח [בין תיבת מאה ובין תיבת מעשר]. והנראה שצ"ל בכל א' וא' מאה נמצא תרומת מעשר שלהן אחד). וכשיש יו"ד פעמים מאה והוא מפריש עשר שפיר איכא למימר שהפריש מכל מאה אחד אבל בפחות ממאה ליכא למימר שמכ"א בא על שלו לא אמרינן שבולל ונוטל אלא יחתוך לחתיכות ואח"כ יבלול ודבי ר' ינאי מוסיף דצריך שיהא מתנת כ"א שווה:

כתב יד ב

היו הכל נותנין ממאה וא' מחמשים. צריך לעשר מכל חמשים דאם יעשר מכולן חיישינן דגם כל המעשר היה מן הרוב היינו אותן שהיו של מאה אבל כשמעשר מכל חמשים תלינן שכל חמשים היא מתנה של אחד:

כתב יד ב

א"ל מאינון איניין. והשביח בזה מקמו אפ"ה נאמן:

הלכה ו

כתב יד ב

וכר"מ מעשר מכל קלח וקלח. קס"ד טעמא דר"מ משום שדרכו להתיר האגודות ולערבן לעשות אגודות קטנות וניחיש שמא אגודה הקטנה היא משני אגודות של שני ב"א:

ומשני לעולם אין דרך לערב האגודות. והא דאמר מפני משקה הפה היינו משום שדרך אגודה להתיר מאליהן **והוא קושרה בפיו**:

ולרבנן אין דרך האגודה להתיר. מעצמה אלא כשמתייבש האגודה מבחוץ הוא מתירה כדי ליתן מה שבחוץ לפנים ומה שבפנים לחוץ אבל לא כשהן לחות עדיין ולכן מחלק בין לחה ליבשה:

הלכה ז

כתב יד א

אלא לצורך. פי' דהיינו אם נתערב טבלו בחולין שצריך לתקן ממקום אחר אז מוכרין לו אבל לא בענין אחר:

הלכה ח

כתב יד א

והארץ לא תמכר לצמיתות. פי' דסבר שהפי' שלא תהא מכורה אפי' אם מכר למי שיהיה לצמיתות דהיינו לנכרי:

א"ל כל גרמא אמרה דאם מכרה חלוטה היא. פי' מדזהירה התורה שלא תמכר משמע שאם מכרה שתהא חלוטה דאל"כ אמאי הזהירה כיון שאין יכול למוכרה כלל:

כתב יד ב

לא תמכר הא אם נמכרה חלוטה היא. משמע ליה הא לא תמכר היא אזהרה להמוכר ואם שאינה מכירה למה להזהיר לו. ור"מ מפרש דאם מכר שיהיה לו לצמיתות דהיינו לנכרי לא תהא מכורה:

כתב יד א

ר' חונא רובא דצפורין עד ר' זעירא אמר קומי צ"ל למטה קודם **ועוד מן הדא דא"ר זעירא**:

כתב יד א

ר' זעירא אמר קומי עד והא תנינן צ"ל למטה קודם **ר' יונה ור' סימון** וה"פ דמקשי על ר"מ **והתנינן לוקח ומביא בכורים מפני תקון העולם**. פי' היינו כשמכר שדהו לגוי:

ויביא בכורים דבר תורה. פי' אי אמרת אין קנין הרי היא כו' כמו שעדיין לא מכר וא"כ צריך להביא בכורים ד"ת:

ומשני ר' זעירא אמר קומי ר' אבוהו אע"ג כו'. מודה הוא דיש לו קנין נכסים:
א"ר בא ואוכל פירות. פי' וא"כ לא הוי כמו שלא מכר עדיין דלענין זה יש לו קנין שיהא יוצא משל ישראל אלא שאינו יכול לפוטרו מן המעשרות ולפיכך א"צ להביא בכורים אלא מפני תקון העולם:

כתב יד ב

ויביא בכורים דבר תורה. לר"מ פריך דאמר אין קנין לגוי וה"ה כמו שלא מכר ומחויב להביא דבר תורה:
ומשני ר' זעירא אמר קומי ר' אבהו כו':
א"ר בא אוכל פירות. ולפיכך אינו מביא בכורים אלא מתקון העולם:

כתב יד א

ר' יונה ור' סימון כו'. **ונותן לשבט ונוטל דמים מן השבט**. פי' דכיון שנגמרו ברשות נכרי אינו נותן לכהן אלא משום מראית עין:
והלוקח פירות מחוברין מן הגוי. פי' אף לר"ש דסבר יש קנין מודה הוא שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה ולכך אינו נוטל דמים מן השבט:
מה טעם. פי' על פירות תלושין שנוטל דמים מן השבט: ומייתי קרא **כי תקחו מאת בני ישראל מאת בני ישראל אתה מוציא ואין אתה מוציא מיד הלוקח מן הגוי**:
ומכירי כהונה. היינו שנתן לכהן דמים תחלה כדי שיקח אחר כך התרומות והמעשרות שלו לעצמו עד סך המעות שנתן להם:

כתב יד ב

ונותן לשבט ונוטל דמים מן השבט. כיון שנגמרו ברשות נכרי אין נותן לכהן אלא מפני מראית עין אבל הלוקח מחוברין מן הגוי אף לר"ש דאמר יש קנין מודה שהוא מפריש מהלכה ולכן אינו נוטל דמים מן השבט:
מיד מכירי כהונה ולויה. היינו הנותן דמים לכהן תחלה כדי ליקח אחר כך התרומות ומעשרות שלו לעצמו עד כפי סך המעות:

כתב יד א

על הר המלך לפוטרו מן המעשרות. פי' לפי שהיה בהן רוב כותים והיו סוברים שלמ"ד יש קנין פטור מן המעשרות לגמרי או שמא על הלוקח שם פירות תלושין רצה להתירו דהיינו שיהא נוטל דמים מן השבט:
אמרו יבוא ר' הושעיא כו':

כתב יד א

ה"ג ר"מ ור"ש הלכה כר"ש ר"מ ור"י הלכה כר' יהודא. פי' וכל שכן ר' מאיר אצל שניהם דאין הלכה כר"מ ולמה פסק הלכה כר"ש:

ומשני אלא בגין דתניא כו':

צא ולוקחם מן הגוי ועשר עליהן. פי' אלמא דסבר פירות של גוי הוי טבל מדאורייתא ואין קנין מדמעשרין מיניה על של ישראל:

ותני עלה ר"י ור"ש אומרים יש קנין כו'. ואם כן אסור לעשר מהן על אותן הטבל ואם כן ר"ט נמי פליג עלייהו בהא והוא"א דהוי ר"מ ור"ט תרי לגבי תרי אצל ר"י ור"ש:

לפום כן כו':

כאן צ"ל ר' הונא רובה דצפורן עד ר' זעירא אמר קומי ר' אבהו:

כתב יד ב

ר"מ ור"ש הלכה כר"ש. ור"מ ור"י הלכה כר"י. וכל שכן ר' מאיר לגבי ר"י ור"ש דאין הלכה כר"מ ול"ל למימר הלכה כר"ש. ומשני אלא בגין דתני כו':

וא"ל צא ולוקחם מן הגוי ועשר עליה. אלמא דר"ט נמי ס"ל אין קנין:

כתב יד א

ועוד מן הדא. פי' מן הדא נמי מוכח דהלכה כר"ש כמו שאפרש:

מאן יעבוד דא אלא אבוך. פי' שמשבח ליה שעשה דבר הגון כזה:

ומקשי מחלפא שיטתיה דריב"ל כו'. פי' דהכא משמע דסבר שאין קנין דהא מצריך ליתן לו מעשרות ולעיל אמר שנוטל דמים מן השבט והכא משמע בלא נטילת דמים דאם היה מצריך ליתן דמים מאי רבותא:

ומשני ר' סימון לא אמר כן כו' ליתן אלו דאבוך. פי' שהוא פליג וסבר שאין ליתן המעשרות לכהן בלא נתינת דמים אלמא דריב"ל סבר דהל' כר"ש וזהו הא דאמר לעיל ועוד מן הדא כו':

כתב יד ב

ועוד מן הדא. מוכח נמי דהלכה כר"ש כמו שמפרש והולך:

והכא הוא אמר הכין. דהכא משמע בלא נטילת דמים דאם היה מצריך ליתן דמים מאי רבותא:

לית איליין דאבוך. שהוא פליג וסובר שאין ליתן המעשרות לכהן בלא נתינת דמים אלמא דריב"ל סבר הלכה כר"ש וזה שכתב לעיל ועוד מן הדא:

כתב יד א

ג' שהן מעשרין שלא ברשות זה שנתערב טבלו בחולין. פי' לפי שזכות הוא לו שהרי

צריך ליקח טבל ולעשר עליו ואין מוכרין טבל לעם הארץ אפילו הוא לצורך לכך ניחא ליה שיעשר עליו אחר ממקום אחר:

וזה שלקח בח"ל וזה שלקח [מפסקיה] של כותים . פי' דבשניהם הוא נוטל דמים ואם כן לפ"ז אין היזק לבעל הבית במה שעשה זה תרומה וכן איתא לעיל דתרומות חו"ל נוטל דמים מן השבט:

ה"ג זאת אומרת שנוטל דמים מן השבט דאם אתה אומר שאינו נוטל דמים מן השבט הרי שלא ברשות תרם. פי' דמייתי מכאן נמי ראיה דריב"ל סבר כר"ש שהוא נוטל דמים כו':

כתב יד ב

זה שנתערב טבלו בחולין. וקשה לי' ליקח טבל דאין מוכרין טבל לע"ה לכן ניחא ליה שיעשר עליו אחר ממקום אחר:

וזה שלוקח מחוץ לארץ וזה שלוקח מפסקי' של נכרים. דבשניהם הוא נוטל דמים מן השבט ואין הפסד לבעה"ב במה שזה הפריש תרומה:

את אמרת שאינו נוטל דמים מן השבט. הרי שלא ברשות תרם ומכאן נמי ראיה דריב"ל סבר כר"ש שהוא ניטל דמים כו':

כתב יד א

טעמא דר"א. פי' שאוסר משל של כותים היינו **כשם** [**שעשו**] **פירות א"י דמאי אחר רובן**. פי' לפי שרובן ישראל ופירות ישראל הוי דמאי משום דרוב ישראל אין מפרישין אלא תרומה גדולה ואפילו הכי אין תורמין ומעשרין מזה על זה ולא אזלינן לענין זה בתר רוב אלא דחיישינן שמא אחד עישר ואחד לא עישר:

כן עשו פירות כותי ודאי. פי' אף עשו פירות כותי ודאי משום דאזלינן אחר רובא ורוב כותים אין מעשרין אפ"ה לא אזלינן לענין זה בתר רובא דלימא דהוי ודאי גמור ומעשרין מזה ע"ז אלא חיישינן שמא אחד עישר ואחד לא עושר:

כתב יד ב

טעמא דר"א. שאוסר של כותים על של כותים:

דמאי אחר רובן. ואף על פי כן אין תורמין מזה על זה משום חד דלא עישר הכי נמי פירות כותי ודאי דרוב כותים אין מעשרין ואעפ"כ אין תורמין מזה ע"ז משום חד דמעשר:

כתב יד א

ה"ג עציץ שאינו נקוב עשו אותו ספק . פי' אי הוי כגדולי קרקע או לא ולהכי אזלינן לחומרא בכל גווני כדתנן במתני' מן הנקוב על כו' כצ"ל:

כתב יד ב

ה"**ג עציץ שאינו נקוב עשו אותו ספק**. אי הוי כגידולי קרקע ולכן אזלינן לחומרא בכל גווני כמ"ש במתני' מן הנקוב על כו':

כתב יד א

ה"**ג ויאמר אף מן הדמאי על הדמאי כן**. פי' כמו שאנו חוששים מן [הודאי] (הדמאי) על הדמאי שמא הוא מן הפטור על החיוב דקתני תרומה ויחזור ויתרום ה"נ ניחוש שמא הוא מן החיוב על הפטור ונימא תרומה ולא תאכל כו' כמו כן מן [הדמאי] (הודאי) על הדמאי. **ספק דימוע עד הפרק ט"ם וכצ"ל ספק תרומת [מעשר] של דמאי כספק דימוע ופטור מן הדמאי**. פי' דהאי תרומת מעשר של דמאי שתרם מן הדמאי על הדמאי הוי ספק אי הוי תרומת מעשר שנתרמה על החיוב או דהוי כמו שהיה דהיינו שנתרמה על הפטור ולכך פטרו מדמאי מספק כמו ספק דמוע שפטרו מן הדמאי:

הדרן עלך פרק הלוקח מן חנחתום

כתב יד ב

ויאמר אף מן הדמאי על הדמאי כצ"ל. פי' כדרך שחוששין שמא הוא מן הפטור על החיוב דקתני תרומה ויחזור ויתרום הכי נמי ניחוש שמא הוא מן החיוב על הפטור ונימא ג"כ תרומה ולא תאכל כו':

ת"מ של דמאי כספק דימוע ופטור מן הדמאי. דהאי שתרם מן הדמאי על הדמאי הוי ספק אי הוי תרומת מעשר שנתרמה על החיוב או שאינו אלא כמו שהיה שנתרמה על הפטור ולכך פטרו מדמאי מספק כמו ספק דימוע שפטרו מן הדמאי:

פרק ו

הלכה א

כתב יד א

ה"**ג תני החוכר שדה מן הכותי מעשר ונותן לו אם חזר הכותי ונתגייר או שמכר לישראל מעשר ונותן לו. רש"א תורם ונותן**. פי' דכיון שנתגייר הוי כישראל ותורם: **מעשר ונותן לו**. דאפילו מישראל ממשר:

כתב יד א

ה"**ג ותני כן המקכל שדה מן הגוי** כו':

ה"**ג שלא לתרום פירותיו אינו רשאי הא אם רצה תורם כו**'. פי' אלמא דיכול ישראל להעשות שליח לגוי מדתורם פירותיו:

כתב יד א

א"ר בא במאמין על ידו. פי' דאיירי שהנכרי מקיים תרומתו והוי כמו שהנכרי בעצמו תורם:

מה בין שוכר לחוכר החוכר בפירות. פי' שפוסק עמו ליתן לו כך וכך פירות לשנה דהוי פירות גדילין ברשותו ולהכי אין צריך לעשר:

כתב יד ב

שלא לתרום אינו תורם הא אם רצה תורם. ומדתורם פירותיו של גוי אלמא דישראל יכול להעשות שליח לגוי:

במאמין על ידו. משני דמיירי שהנכרי מקיים תרומתו והוי כאלו הנכרי תורם בעצמו:

כתב יד א

והשוכר במעות. פי' שחייב ליתן לו מעות ועכשיו כשנתן לו פירות הוי כמו שנותן לו הפירות בעד החוב שהוא חייב לו ולכך חייב דהוי כפורע חובו ממעשר:

המקבל למחצה כו'. **עד כדון נכרי. כותי**. פי' דבמקבל אין חילוק בין ישראל לנכרי וכותי אבל בחוכר יש חילוק דהיינו בישראל תורם ובנכרי מעשר מבעיא ליה בכותי מאי דינא:

כתב יד ב

ה"ג תני החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו. אם חזר הנכרי ונתגייר או מכר לישראל מעשר ונותן לו. רש"א תורם ונותן. פי' כיון דנתגייר הוי כישראל ותורם:

[אמר נכדו הצעיר גם כאן תראה כי חיבורו זה הוא לו מהדורא קמא בנוסח אחר]:

שכר ממנו שדה. ואפילו נתגייר מעשר ונותן לו דאפילו מישראל מעשר:

החוכר בפירות. שפוסק ליתן להמחכיר כך וכך פירות והוי הפירות גדילין ברשותו לכן א"צ החוכר לעשר:

והשוכר והשוכר במעות שפוסק ליתן לו מעות וכשנותן לו פירות הוי כפורע חובו במעשר:

כתב יד א

ה"ג בקבלה לגוי ולכותי אף עד שלא הניע לעונת המעשרות מעשר על ידו. פי' כשהגיע [עונת] המעשרות היה ברשות הגוי אפילו הכי צריך לעשר על ידו דקנסו כדי שלא יתן לגוי:

ולמי שאינו נאמן על המעשרות עד שלא באו לעונת המעשרות כו'. פי' דאז יש חילוק בין בא לעונת המעשרות ברשותו או לא אלמא דגוי וכותי כי הדדי נינהו והוא הדין גבי חוכר נמי אין חילוק בין גוי לכותי:

במקום שישראל מצויין. פירש דהוי ליה ליתן לישראל בקבלה במקום שאין ישראל מצוין מיבעיא ליה אי קנסו או לא:

שאל לרבי יוחנן כו'. פי' על מקום שאין ישראל מצויין אי קנסו או לא:

א"ל כו'. פי' אפילו אין ישראל מצויין אסור להשכיר לגוי:

שאל לריב"ל ושרא ליה מינה את שמע להשכיר כר' יוסי כצ"ל. פי' דמדשרי ריב"ל אלמא סבר שאינו אסור להשכיר אלא בתים ולא שדות דאית תנא דאוסר להשכיר לגוי אפילו אינו בית דירה כלל כמו שדות:

סבר ריב"ל מקום שאין ישראל מצוין כהדא סוריא צריכין לעשר על ידיהן או לא. פי'. דמיבעיא ליה אליבא דריב"ל אם התיר דוקא כשאין ישראל מצויין כלל אבל כשישראל מצויין כמו בסוריא שאינו מצוי הרבה ישראל מקרי מצויין וצריך לעשר על ידיהן או לא דאפי' כמו סוריא מקרי נמי אין מצויין:

ופשיט נשמעינה מן הדא ר' חגי כו'. פי' [**עשתור**] הוי כמו סוריא שאין ישראל הרבה מצויין אבל מצויין ישראל מעט ואפילי הכי התירו שלא לעשר על ידיהן:

ה"ג א"צ לעשר על ידיהן ועוד מן הדא כו'. ותיבת מינה את שמע להשכיר כר' יוסי מיותר כאן וצ"ל למעלה קודם סבר ריב"ל:

ה"ג והורין ליה להשכיר כר' יוסי לעשר על ידיהן שאינן מעשרין על ידיהן כו'. ותיבת הא מיותר:

כתב יד ב

כותי נשמעינה מן הדא. דבחוכר מחלק בישראל תורם ובנכרי מעשר מבעי ליה בכותי מאי דינא:

ה"ג אע"פ שלא הגיע לעונת המעשרות. דמשהגיע עונת המעשרות היה ברשות הגוי אפילו הכי צריך לעשר משום קנס שלא יתן לגוי. אלמא דגוי וכותי כהדדי נינהו וה"ה בחוכר נמי אין חילוק בין גוי לכותי:

במקום שישראל מצוים. קנסוהו כדי שיתן לישראל בקבלה ובמקום שאין ישראל מצוים מבעי ליה אי קנסו או לא:

ה"ג מכא את שמע להשכיר כר' יוסי. מדשרי ריב"ל אלמא סבר שאינו אסור אלא שכירות בתים ולא שדות:

ה"ג כהדא סוריא צריכין לעשר. מבעי ליה הא דשרי ריב"ל מקום שאין ישראל מצויין היינו שאין מצויין כלל אבל כמו סוריא שנמצאו ישראל מעטים נקרא מצויין או לא:

נשמעינה מן הדא [אמר נכדו הצעיר לא ידע המעתיק לקרות והניח ריווח [לאחר תי' הדא] והנראה שצ"ל דבר עשתור הוי כמו סוריא שאינו מצוים ישראל כ"א מעט ואין צריך לעשר על ידיהם]:

כתב יד א

קבל ממנו שדה לקצור בחיטין. פי' שקיבל ממנו שדה זרועה ליתן לו חטין ויקח לו בשכר קצירה חלק ממנה דהיינו מחצה או שליש או רביע:

ענבים לבצור כו'. מעשר ונותן לו. פי' אם קבל כן מן הגוי:

ומקשי איתא חמי עד שלא זרע חולק. פי' דאם קבל מן הגוי קודם שזרעה שגדל הכל ברשות ישראל קתני במתני' דחולק:

משזרע מעשר. פי' דהשתא שנזרעת ברשות הגוי מעשר ותיבת תורם צ"ל חולק:

ומשני ר' חנינא ה"**ג שרה לקצור בשבלין**. פי' ליתן לו חלקו כשהן עדין שבלים קודם גמר מלאכה:

ענבים לבצור כו'. לפיכך מניח כמו שהן. פי' שלא בא החיוב תרומה עדיין כשהיה בידו:

כתב יד ב

קבל ממנו שדה לקצור בחיטים. קיבל מן הגוי שדה זרועה לקצור ויטול שכר הקצירה מחצה מהחיטין או שליש ורביע ושאר החיטין יתן להגוי מעשר ישראל החיטים ונותן לו לגוי:

עד שלא זרע חולק. דאם קיבל מן הגוי שדה קודם הזריעה וגדל הכל ברשות ישראל אמרינן דחולק והשתא שנזרעת ביד הגוי תאסר במעשר:

שדה לקצור בשבלין. שיתן לו חלקו בשבלין קודם גמר מלאכתן למעשרות לפיכך מניחן כמות שהוא:

כתב יד א

שכר ממנו שדה פי' אפילו נתגייר:

הא מאותו המין כו'. פי' דדייק מדקתני בזמן שנתן לו מאותו השדה ומאותו המין אלמא דתלי דוקא בשניהם שיהא מאותו השדה ומאותו המין וכן קתני בהדיא במתני' אלא דניחא ליה למידק מרישא אף דקתני בסיפא בהדיא:

תני ר' חייא כו'. מעשר ונותן לו. פי' שאינו תלוי אלא באותו שדה דהיינו אם הוא מאותה שדה תורם ואם לאו מעשר בין שהוא מאותו המין או לא:

ה"ג מתני' כר' יהודה. פי' מה דדייק ממתני' היינו כר' יהודה דר"י אמר כן במתני' **ומה דתני ר"ח כחכמים ופליג כצ"ל**. פי' והיה צריך לומר דמה דתני ר"ח היינו כחכמים וע"ז

אמר ופליג פי' מי פליגי חכמים אר' יהודה והא כל אימתי לפרש ומשני דבאמת לא פליגי אלא **מתני' במקום שנהגו לעשות שעורין כפלים בחטין**. פי' לפיכך יש חילוק בין אותו המין למין אחר כיון שחלוקין זה מזה הרבה וכיון שנותן לו בעד ט"ו סאה חטין ל' סאה שעורין נראה כפריעת חוב ומה דתני ר"ח כו':

ותיבת ופליגי אתינן מתני' במקום פלוני נהגו מיותר וצ"ל אלא מתניתין במקום שנהגו כו':

כתב יד ב

הא מאותו המין שלא מאותו שדה. וכ"ה בהדיא במתני' אלא דניחא ליה למידק מרישא אף דקתני בסיפא:

בין באותו המין בין ממין אחר מעשר ונותן לו. ואין הדבר תלוי אלא אם הוא מאותו שדה או משדה אחרת:

ה"ג מתני' כר' יהודה מה דתני ר"ח כחכמים ופליג. הא דדייק לעיל ממתני' הא מאותו המין שלא מאותו השדה כו' הוא כר' יהודה דר' יהודה אמר כן במתני' ואם כן הא דתני ר"ח היינו כחכמים וע"ז אמר ופליג כלומר מי פליגי חכמים על ר' יהודה והא כל אימתי הוא לפרש:

מתני' במקום שנהגו לעשות שעורים כפליים כחיטים. משני לכן מחלק במתני' בין אותו המין למין אחר כיון שהוא נותן עבור סאה חיטים שני סאים שעורים נראה כפריעת חוב:

כתב יד א

הכא את אומר תורם כו'. פי' דמקשי מפני מה במקבל אין חילוק בין ישראל לגוי ובחוכר חילקת דבישראל תורם ובנכרי מעשר:

ה"ג ולא תפשה מדת הדין בחוכר מישראל. פי' דמן הדין אפי' בחוכר מישראל היה צריך לעשר אלא שהקילו בכוכר מישראל:

כתב יד ב

הכא את אמר תורם. מקשי מפני מה במקבל אינו מחלק בין ישראל לגוי ובמוכר הוא מחלק גבי ישראל תורם ובנכרי מעשר:

כתב יד א

מתני' מסייעא לחברייא צ"ל לר' לא:

החוכר שדה מן הגוי צ"ל מן הישראל:

תורם ונותן לו כו'. **ה"ג הא רבנן אמרין קנסו חכמים בחוכר מן הגוי כו' ורמ"א קנסו חכמים אף בחוכר מישראל ויש קנס בישראל**. פי' אי תימא דטעמא דמעשר בחוכר מן

הגוי משום קנס אם כן לר"מ צ"ל דאף בישראל קנסו וע"ז מקשי וכי יש קנס בישראל **אלא כיני רבנן אמרין תפשה מדת הדין בחוכר מן הגוי ולא תפשה מדת הדין בחוכר מישראל ר' מאיר אומר אף תפשה מדת הדין בחוכר מישראל כצ**"ל. פי' דהשתא דמן הדין הוא מעשר אלא דלרבנן הקילו ולר"מ לא הקילו שפיר:

מתני' מסייעא ליה לר' לא צ"ל לחברייא החוכר שדה כו':

אית בר נש דימר הדא מילתא. פי' דהקילו לו בחוכר מן הגוי יותר מדין תורה:

אלא כיני קנסו כו' רש"א אף לא קנסו חכמים בחוכר מן הגוי. פי' והעמידו על דין תורה:

לישראל אחר מותר צ"ל תורם. פי' הוא סיום הברייתא דלעיל ואתיא לרבנן דכשחזר הנכרי ונתגייר או מכרן לישראל לכ"ע תורם ומפריש הכא דהך סיפא ניחא בין למ"ד תפשה ובין למ"ד קנסו דלמ"ד תפשה הכא כיון שנתגייר או מכר לישראל הקילו ולמ"ד לא כנסו אלא בידו פי' כשהוא בידו של נכרי ולא כשמכרה לישראל או נתגייר:

כתב יד ב

ולא תפסה מדת הדין בחוכר מישראל. דמן הדין אפילו מוכר מישראל צריך לעשר אלא שהקילו בחוכר מישראל:

ה"ג הא רבנן אמרין. קנסו חכמים בחוכר מן הגוי ור"מ אומר קנסו חכמים אף בחוכר מישראל ויש קנס מישראל. כלומר אי תימא טעמא דמוכר מן הגוי מעשר משום קנס א"כ לר"מ אף בישראל קנסו וכי יש קנס בישראל:

ה"ג ר' מאיר אומר אף תפשה מדת הדין בחוכר מישראל. דהשתא הוא מעשר מן הדין אלא דלרבנן הקילו ולר' מאיר לא הקילו:

איתי בר נש מיימר הדא מילתא. דבמוכר מן הגוי הקילו יותר מדין התורה:

ומשני אלא כיני קנסו חכמים. דאין זה אלא משוס קנם ורש"א אף לא קנסו והעמידו על דין תורה:

כתב יד א

ה"ג לא קנסו אלא בידו. מן המסיקין שנו. פי' האי המקבל שדה אבותיו היינו שנגזל מאבותיו לפיכך קנסו אותו כדי שיפדה אותו כי לא יניח אותו ביד הכותי מחמת חביבת שדה אבותיו:

כתב יד ב

מ"ד תפסה ניחא. מפרש דהאי סיומא דברייתא דלעיל שנתגייר או מכר לישראל הקילו ולמ"ד לא קנסו אלא בידו היינו כשהוא בידו של נכרי ולא כשמכרה לישראל או שנתגייר:

מן ניחא בין למ"ד תפסה ובין למ"ד קנסו דלמ"ד תפסה הכא כיון המסיקין שנו. האי המקבל שדה אבותיו היינו שנגזל מאבותיו יקנסו אותו שיעשר כדי שיפדה אותה ומחמת חביבות שדה אבותיו לא יניח ביד הכותי:

שם **ה"ג אוף הכא סתמא נעשה כאומר.** וז"ש במתני' שע"מ כן באו ושניהם ידעו מזה הוי כאלו התנו:

הלכה ב

כתב יד א

מתיבין כו'. במה קנו. פי' דמקשי על מתני' דקתני שע"מ כן באו על זה מקשי שאפי' באו על מנת כי במאי קנו:

ה"ג אמר להם אין אתם מודים לי שאם התנו ביניהם שהמעשרות שלהן אפי' התנו במה קנה אלא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה שתקנה לך מעשרותיו אוף הכא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה (שתקח) [שתקנח] לך מעשרותיו. פי' כיון דעל מנת כן באו שניהם ידעו מזה הוי כאלו התנו:

כתב יד א

חולקין במעשרות למינ צרכה כו'. פי' דרבנן סברי דאפילו מישראל חולקין במעשרות אלא דהכא אשמעינן דאפי' לר"א דאמר גבי ישראל המעשרות שלהן מודה הוא גבי כהן מכהן שחולקין כו':

מעשר שלהן צ"ל המעשרות שלהן:

כתב יד ב

חולקין למעשרות למי נצרכה לר"א. דאילו לרבנן הא אמרי אפילו מישראל חולקין במעשרות אלא לר"א דאמר מישראל המעשרות שלהן מודה בכהן מכהן שחולקין:

או שלי ושלך מותר. דמה"ד המעשרות לבעלים וכשהכהן נותנן לישראל בעד טרחתו מותר:

כתב יד א

או שלי ושלך מותר. פי' דמן הדין הוי המעשרות לבעלים דהיינו הכהן וכשהכהן נותן לישראל בעד טרחתו מותר:

ה"ג שלך מותר שלי אסור שלי ושלך אם קבלה ממנו כדרך המקבלין כו'. פי' דמן הדין בכהן שקבל שדה מישראל חולקין במעשרות ולפיכך כשנותן הכל לישראל מותר אבל אם נותן הכל לכהן הוי כמו כהן המסייע בבית הגרנות שהוא נותן לו המעשרות בעד

טרחתו לפיכך אסור ואפי' בשלי ושלך אינו מותר אלא כשקיבלה ממנו כדרך המקבלין פי' שאינו נוטל בשביל הטרחא:

ומקשי בלא כך אין המעשרות שלהם. פי' הא מן הדין חולקין במעשרות ואמאי מחלק אם קבלה כו' כיון שהדין כן:

ומשני אלא כיני כצ"ל:

שלך שלי ושלך. פי' בין אם נותן הכל לישראל ובין כשחולקין מותר דהכהן אינו נוטל כ"א מדינו ול"ל שהוא מסייע בבית הגרנות שלו:

אם קבלה ממנו כדרך המקבלין כו'. פי' דהיינו כשהכל לכהן אז יש חילוק בין אם קבלה כי היכי דלא יהא הכהן מסייע בבית הגרנות:

כתב יד ב

ה"ג שלי אסור ושלך מותר שלי ושלך אם קיבלה כו'. ממה"ד חולקין במעשרות לפיכך כשהכהן נותן הכל לישראל מותר אבל אם נותן הכל לכהן אסור דהוי ככהן המסייע בבית הגרנות כו' ואפילו בשלי ושלך אינו מותר אלא כשקבלה כדרך המקבלין שאינו נוטל כלל בשביל הטרחא:

בלא כך אין המעשרות שלהן. מקשי הא מן הדין חולקין במעשרות ואמאי מחלק אם קבלה כיון שהדין כן:

ומשני אלא כיני שלך שלי ושלך. בין אם נותן הכל לישראל ובין כשחולקין מותר דהכהן אינו נוטל כ"א מדינו ול"ל שהוא כמסייע בבית הגרנות:

שלי אם קבלה ממנו כדרך המקבלים. וכשהכל לכהן אז יש חילוק בין אם קיבלה וכו' [ללא קבלה וכו'] שלא יהא ככהן המסייע בבית הגרנות:

כתב יד א

ה"ג המעשרות של זה אסור ישראל שקיבל שדה מישראל אמר ע"מ שאטלם אני ואתה ואתנם לזה מותר:

ומקשי ולא דא היא קדמיתא. פי' כיון דשניהם איירי בישראל שקיבל מישראל אמאי ברישא אסור וכאן מותר:

ומשני א"ר אחא קדמייתא בכהן. פי' ולפיכך אסור דהוי כמו מסייע בבית הגרנות כיון שנוטל הכל ונותנם למי שהוא רוצה:

א"ר יוסי הא דתימר מותר כו'. פי' ושניהם איירי בישראל שקיבל מישראל ואפילו הכי אסור כשלא קבלה ממנו כדרך המקבלים כו' כדמפרש שאין הישראל רשאי ליהנות מכח מעשרותיו שהוא נותן לכהן והכא הרי נהנה אם לא קבלה ממנו כו':

יתנם לכל מי שירצה. פי' להכי הוי שלו שמותר ליתן לאיזה שירצה אבל לא בטובה:

כתב יד ב

ולא דא הוא קדמייתא. הא שניהם איירי בישראל קיבל מישראל:

ה"ג א"ר אחא קדמייתא בכהן. לפיכך אסור כיון דנוטל הכל ונותן למי שרוצה הוו כשמסייע בבית הגרנות:

א"ר יוסי הדא דתימר מותר. משני דשניהם איירי בישראל שקיבל מישראל וכשלא קיבלה כדרך המקבלים אסור דאין הישראל ראוי להנות מכח מעשרותיו שנותן לכהן והרי נהנה:

כתב יד א

יטלו בע"כ פי' אלמא דנוטלן אף שלא בטובתו:

ומשני באומר אי אפשי כו'. פי' כיון שאינו רוצה כלל ליתן לכהן יתן בע"כ אבל כשרוצה ליתן לכהן יתן למי שירצה ואיכא למימר אפי' בטובתן:

ומייתי ראיה תדע כו'. **הילך סלע זה כו'**. פי' אלמא דמותר ליקח הסלע מישראל ליתן לפלוני כהן אלמא דמביא מעשרותיו בטובת הנאה:

ומשני פתר לה ברוצה ליתנו כו'. פי' דכיון דבלא זה היה נותן לו אלא דהשתא נותן לו כולו אינו ניכר הדבר ומותר ליקח סלע אבל אם לא היה נותן לו כלל בהא סבר ר' יוחנן דאסור ליתן לו בטובת הנאה:

כתב יד א

ה"ג כהדא כהן לישראל מה ריב"ח אמר. פי' דהא חזינן דר' יוחנן אוסר אפילו אם ישראל נותן לישראל סלע כדי שיתן לבן בתו כהן והיכא דבלא"ה היה נותן לו אלא שהיה נותן לו חצי והוא נותן לו סלע כדי שיתן לו כולו מותר ה"ה לריב"ח שאסר בכהן ליתן לו סלע כדי שיתן לו המעשרות מותר הכהן ליתן לו סלע כיון שהוא נותן לו בלא זה חצי המעשרות ואינו ניכר מה שנותן לו שהוא בשביל המעות כמו בישראל לישראל לר' יוחנן או לא:

ולא אגיבון. פי' שלא השיבו כלום:

למה הוא אסור כו' אף ר' יוחנן כו'. פי' וכיון שאוסר מפני מראית עין בישראל לישראל ואפילו הכי כשאנו ניכר מותר הכי נמי לר"י בר"ח בכהן לישראל כשאינו ניכר מותר:

א"ר בון חילול קדשים יש כאן כו'. פי' ואם כן אפילו כשאינו ניכר אסור:

ועוד מן הדא. פי' מן הדא נמי שמעינן שאפילו אינו ניכר אסור **דתני הכהנים** כו':

כתב יד ב

כהדא כהן לישראל מה ריב"ח אמר. כמו לר' יוחנן דאוסר אפילו בישראל נותן לישראל

סלע כדי שיתן לבן בתו כהן וברוצה ליתנו לשניים מתיר ה"ה לריב"ח שאסור הכהן ליתן לו סלע כדי שיתן לו המעשרות מתיר ברוצה ליתנו לשניים או לא:

אוף ר' יוחנן אית ליה ישראל לישראל מפני מראית העין. ואפילו הכי ברוצה ליתנו לשניים שאינו ניכר מותר הכי נמי לריב"ח בכהן לישראל כשאינו ניכר מותר:

חילול קדשים יש כאן כו'. ואם כן אפילו כשאינו ניכר אסור ועוד מן הדא נמי שמעינן שאפילו אינו ניכר אסור דתני הכהנים:

כתב יד א

הרי זה מקודשת אפילו ישראל. פי' אלמא דמותר הישראל ליתן מעשרותיו למי שירצה בטובת הנאה ולפיכך הוא מקודשת דהוי כמו דמים שלו דאם לא כן שאין לישראל בה אפילו טובת הנאה אמאי מקודשת:

ומשני פתר לה בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן. פי' דההיא ודאי שלו שמותר למוכרה וליטול הדמים שלו לעצמו:

כתב יד א

המעשרות שלו. פי' דשיורי שיירי המעשר לעצמו:

ומיבעיא ליה מהו שימכרם לכהן. פי' אם יכול ישראל למכור מעשר שדותיו לכהן או לא:

ופשיט נשמעינה מן הדא כו':

והאיך אפשר עד כהן שמכר שדה לישראל מיותר. ואפשר דשייך למעלה (בדף כ"ו ע"א) אחר **התנו במה קנו** וכנ"ל **אפילו התנו במה קנו**. והאיך אפשר לאדם למכור מעשרות שדהו לחבירו:

וע"ז משני והאיך אפשר לאדם למכור אויר חורבתו לחבירו אלא תיפתר באומר תלכי מן החורבה הזה שתקנה לך אוירה והכי נמי באומר תלוש מן הקרקע הזה שתקנה לך מעשרותי אוף הכא סתמא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה שתקנה לך מעשרותי:

כתב יד א

ואפילו ביורשין שאינן מד"ת. פי' נמי המעשרות שלהן כיון דאמר ליורשי מסתמא אכל יורשיו אמר בין שהן מד"ת או לא:

כתב יד ב

ואפילו ביורשין שאינן מד"ת. נמי המעשרות שלהן כיון דאמר ליורשי על כל יורשיו אמר בין מד"ת או אינן מד"ת:

כתב יד א

ה"ג שיהא המעשרות שלו כל זמן שהוא לפניו. פי' כל זמן שהוא לפניו המעשרות שלו:

מכרה לאחר אין לו במעשרות. המגרש את האשה והחזירה כו':
ה"ג מ"ד לכתובה ולתנאין יש לו במעשרות. פי' דהוי כמו שלא מכרה כלל:
מ"ד לכתובה ולא לתנאין אין לו במעשרות. גופה נעשית ישראלית אפילו הכי כיון שחזרה להיות כהנת דהיינו שנתארמלה הוי כלקחה והמעשר שלה וקשיא לר' חייא:
ומשני כאן שמשרה כו'. פירוש דהתם איירי שמכר השדה לאחר אלא שהתנה עמו שיהא המעשרות שלו כל זמן שהוא לפניו ולפיכך כשמכר לאחר שפסק זכותו מן השדה אף כשלקחה ממנו אחר כך אין לו במעשרות אבל הכא איירי שלא מכרה הכהנת שדה זו אלא שקבל ישראל ממנה ואם כן הוי כל שנה קבלה בפ"ע דהיינו כשהיא כהנת הוי כמו שקיבל ישראל מכהן וכשהיא ישראלית דהיינו שנשאת לישראל הוי כמו ישראל לישראל:
ומקשי והתני ר' חייא מכרה. פי' האי דינא גופא תני **במכרה** דהיינו שמכרה הכהנת את השדה לישראל שיהא המעשרות שלה ואחר כך נשאת לישראל שאינה ראויה למעשרות ואין המעשרות שלה ואחר כך נתארמלה דחזרה לתחילתה ומינה קשיא לר"ח דהא הוי דומיא דמכר לאחד וחזרה ולקחה הימנו:
ומשני תמן יצאה מרשות שניהן כו'. פי' דהתם איירי שהלוקח התנה עם המוכר שיהא המעשרות שלו כל זמן [שהוא] לפניו ומכר הלוקח דאין השדה השתא לא ברשות לוקח ולא הוו המעשרות ברשות מוכר אבל הכא אף שהכהנת מכרה ונשאת לישראל יצתה אותה השדה מרשות הכהנת ולכך אינו מחויב ליתן לה המעשרות כל זמן שהיא נשואה לישראל אבל עדיין היא ברשות הלוקח שלא יצאה ממנו מעולם ולפיכך כשנתארמלה שחזרה (לרשות) [להיות] כהנת חזרה לתחילתה וחייב הלוקח ליתן לה המעשרות:

כתב יד ב

בין לתנאים יש לו במעשרות. דהוי כמו שלא מכרה כלל:
[אמר נכדו הצעיר הנראה שכצ"ל נשאת לישראל חולקין במעשרות דגופה נעשית ישראלית אפילו הכי כשנתארמלה וחזרה להיות כהנת הוי כלקחה והמעשרות שלה וקשיא לר' חייא]:
ומשני כאן שמכר כאן שקבל. דהתם איירי שמכר השדה לאחר אלא שהתנה עמו שיהא המעשרות שלו כ"ז שהוא לפניו לפיכך כשמכר לאחר פסק זכותו מן השדה אף כשחזר ולקחה ממנו אין לו עוד במעשרות אבל לא מכרה כהנת השדה אלא שישראל קבלה ממנה וכל שנה הוי קבלה בפ"ע כשהיא כהנת הוי כמו קיבל ישראל מכהן וכשהיא ישראלית היינו שנשאת לישראל הוי כמו קיבל ישראל מישראל:

תמן יצאת מרשות שניהם. דאין השדה השתא ברשות לוקח ולא המעשרות ברשות המוכר אבל בכהנת אף שנשאת לישראל ויצאתה השדה מרשות הכהנת אבל עדיין הוא ברשות הלוקח לכן כשנתארמלה חזרה לתחלתה וחייב הלוקח ליתן לה המעשר:

כתב יד א

יכול הוא למחות בידו. פי' שהוא מפקיע מן המעשרות אבל כשאמר לו שיהא העשרות שלו לעולם יכול הוא ליקח בשאר השנים אי נמי כשהתנה עמו שיהא המעשרות שלו לעולם היינו טעמא שאינו יכול למחות בידו דא"כ לא יוכל ליזרע קנים לעולם אבל כשאמר לו ד' או ה' שנים יכול ליזרע אחר כך:

כתב יד ב

לעולם אינו יכול למחות. דהא יוכל ליקח המעשרות בשארי השנים א"נ טעמא דאינו יכול למחות דא"כ לא יהיה יכול לזרוע קנים לעולם אבל כשאמר לו ד' וה' שנים יכול לזרוע אח"כ ישראל שמכר שדה לכהן כו' מותר. דגבי כהן הוי כשאר דמים שלו מותר ליתן המעשרות לכל מי שירצה:

כתב יד א

על מנת שיהא המעשרות שלי כו'. דהיינו שהכהן יתן לישראל המעשרות מותר דכהן מותר ליתן המעשרות למי שירצה דהוי אצלו כשאר דמים שלו:

לעולם אסור. ומפרש טעמא **שאין כהן עושה כהן**. פי' דהוי כמו שהוא עושה אותו כהן כיון שהוא נותן לו המעשרות לעולם והוי גנאי:

כאן זיכהו בדבר שהוא ברשותו. פי' שהמעשרות אצל הכהן וזכה בהן לפיכך מותר ליתן אפילו לישראל אבל כשמכר השדה לישראל שהמעשר הוא אצל ישראל ואין הכהן עצמו זוכה בהן לפיכך אינו יכול לזכות נמי לישראל:

כתב יד ב

כאן שזיכהו בדבר שהוא ברשותו. שהמעשרות ברשות הכהן והוא זוכה בהן לכן מותר ליתן אפילו לישראל אבל כשהכהן מכר לישראל המעשר הוא ברשות ישראל ואין הוא עצמו זוכה בהן עדיין ואיך יכול לזכות זה להישראל:

הלכה ג

כתב יד ב

בגמ' ה"ג צריך הקרתני לעלות. (מוחק תיבת יכול) שאין מוכרין מ"ש ואפילו אם יסדה אותן צריך להעלות הדמים לירושלים:

כתב יד א

ה"**ג ברם הכא צריך הקרתני לעלות וכו'**. פי' לפי שאין מוכרין מעשר שני ואם יפדה אותן צריך להוליך המעות:

הלכה ד

כתב יד א

מעתה אין יסבור מיותר וכצ"ל ר' יהודא כחכמים דאי כר' אליעזר האמר המעשרות שלהן שעל מנת כן באו. פי' ואפילו בכהן מישראל והאיך אמר הכא ישראל שקבל מכהן ומלוי משמע דוקא בכה"ג ולא בכהן מישראל:

וע"ז אמר והכא כהן ולוי כו':

כתב יד א

ה"**ג והשוכר באחריות הנותן**:

כתב יד א

ה"**ג אמר לו המעשרות שלי פחתו או הותירו שלך**. פי' שהכהן התנה עם ישראל שיתן לו המעשרות ופחת או הותיר לישראל בעד טרחתו לפיכך מותר שאין הכהן עושה לו מאומה בעד המעשר שנותן לו ואין בזה משום מסייע בבית הגרנות וגם משום ריבית אין בו כיון שאין הישראל יכול ליקח מעות ליתן לאיזה כהן שירצה שהרי טובת הנאה אסור לישראל לפיכך אין בזה משום ריבית:

ישראל שנתן מעות לכהן כו'. פי' דכיון שהכהן נושא ונותן במעות ישראל בעד המעשרות הוי כמסייע ולכך אסור עד שיקבל כדרך המקבלין:

ה"**ג זיתים ששים לוג טבל אמר לו פי' הכהן תנם לי** כו':

במרויח לו. פי' שאינו נותן לו תיכף אלא בשכר המתנה הוא נותן לו המעשרות לפיכך אסור משום ריבית מה שנותן לישראל חצי מעשרות:

ומשום בזיון קדשים פי' מה שנושא ונותן במעשרות ולא דמי למאי דאמרינן לעיל כשהכהן נוטל המעשרות שאין בזה משום ריבית דהתם שהישראל נותן לכהן דאין זה נחשב דמים כלל לכהן אבל כשהכהן נותן לישראל דהוי אצלו כשאר דמים לפיכך הוי ריבית כשמרויח לו:

כתב יד ב

ה"**ג והמעשרות שלי מותר**. דהא הכהן אינו עושה מאומה לישראל בשביל המעשרות שנותן לו ואין בזה משום כהן המסייע כו' וגם אין בזה משום רבית דהא הישראל אינו רשאי ליקח מעות כדי ליתן לאיזה כהן שהרי טובת הנאה אסור לישראל:

ישראל שנתן מעות לכהן. הוי כמסייע בבית הגרנות לכך אסור עד שיקבל כדרך המקבלין:

כאן במרויח לו. הזמן שאינו נותן לו מיד ונמצא בשכר כמתנת מעות נותן לו המעשרות והוי רבית אבל מישראל לכהן והכהן נוטל המעשרות לא הוי רבית דאין זה נחשב דמים לכהן:

הלכה ה

כתב יד א

ה"ג טעמא דבית הלל אני אומר שיאכל עטונין. פי' בלא הכשר:

ומקשי וכי דרך בנ"א לאכול עטונין:

ומשני ע"י עילה. פי' כדמפרש גבי פרה חורשת שמתיר למכור בשביעית שאני תולה שהוא קונה אותה לשחיטה אף שאין דרכו בכך:

ה"ג תורא רדיא אלא ע"י עילה:

אף שיודע שאינו עושה אותו בטהרה. פי' דתלינן שיאכל אותו קליות וזה דרכו בכך לפיכך לא פליגי כלל:

כתב יד א

ה"ג שוין שאין מוכרין עביט של ענבים כו'. ותיבות **גדיש של חיטין** מיותר:

ה"ג ועביט של ענבים לא תורה היא ודכוותה מעטן של זיתים תורה היא לית הדא פליגי כו'. פי' דהא ודאי הא דאין מוכרין עביט של ענבים היינו מן התורה שהרי משקה של ענבים מכשירין מן התורה. ודכוותיה מעטן של זיתים כו' פי' מדתני שניהם כאחד משמע ששניהם שוים שמכשירין מן התורה ועל זה אמרו **לית הדא פליג על הדא דר"י דר"י אמר כשם שקטן חומרן**. פי' קטן שנמצא בצד העיסה שתכמים מטמאים אינו אלא מכח חומרא שמן הדין היה מעמיד עיסה על חזקתו כך מעטן של זיתים וסבר הגמרא דקאי על הא דמשקה היוצא ממעטן של מכשירין אינו אלא מדרבנן:

ומשני ר' חזקיה אמר בשם ר' ירמיה מה פלגין בחיבורין. פי' הא דאמר ר"י שאינו מן התורה היינו לענין חבורין דהיינו שאין המשקה היוצא מן הזיתים מחברין דקתני במתני' אם נגמרה מלאכתן נפלו עליהן משקין טמאין טימאן פי' בכולו דהוה חיבור על זה אמר שאינו תורה:

הא הכשירן תורה. פי' דמה שיוצא ממעטן של זיתים מכשיר מן התורה:

ומפרש טעמא לפי שבכל מקום נשוך חיבור. פי' בעיסה אינו חיבור אלא אם כן הוא נשוך:

אבל מעוך כלומר שנדבקין זה אצל זה אבל לא נשוך דהיינו שאם מפריד האחד אינו נפרד מחבירו כלום ואפילו הכי הוי חבור מחמת המשקה שמחברן על זה אמר שאינו מן התורה אבל הכשירן מן התורה:

ה"ג אמר ליה אין א"ר מני אפילו הכשרן הן חומרין. פי' אפילו מה שמכשירין המשקה של הזיתים אינו אלא חומרין ולא מן התורה:

ומקשי מהאי ברייתא ושוין שאין מוכרין עביט של ענבים ומעטן של זיתים כו'. פי' משמע ששניהם שוין כמו שעביט מוכשר מן התורה אף מעטן כן וקשיא לר' מנא דאמר גבי מעטן שהכשירן חומרן:

ומשני מאי פריך תיפתר כר"מ. פי' האי ברייתא דתני מעטן של זיתים בהדי עביט של ענבים דהוי תורה אתיא כר"מ דאמר המוהל כמשקה ולפיכך הן מוכשרין מן התורה אבל לרבנן דאמרו שאינו כמשקה אינן מוכשרין אלא מדרבנן ור' מני דאמר הכשרן הן חומרין היינו אליבא דרבנן:

כתב יד ב

(דף כ"ח ע"א) **גדיש של חטין**. מיותר:

[אמר נכדו הצעיר. בתוך הירושלמי גרר על המחק ומקים כבפנים]:

כתב יד א

ה"ג טעמא דב"ש אין דרך חבר להיות [**מוכר**] **אלא במעשר כו'**. פי' דקשיא ליה על בית שמאי אמאי אינו מזכיר כלל מעשר דהיינו שלא ימכור אלא לחבר ולמעשר ע"ז אמר דסתם חבר הוא מעשר לפיכך לא הזכיר:

כתב יד ב

ה"ג טעמא דב"ש אין דרך חבר להיות [**מוכר**] **אלא המעשר**. משום דקשיא ליה לב"ש למה לא אמר לחבר ולמעשר ומשני דחבר ודאי הוא מעשר לפיכך לא הזכירו:

כתב יד א

ה"ג וחלקו בכ"מ שהוא וחצי חלקו שביד חבירו משלו דמאי. פי' כיון דאמרינן שאין ברירה לכך אמרינן שמה שבידו הוא החצי משלו וחצי משל חבירו ומה שביד חבירו גם כן החצי של חבירו וחצי שלו ולכך צריך לתקן מה שבידו ודאי והחצי שביד חבירו משלו דמאי ומזה מוכיח ר"א דאתיא כרבי מאיר דקשיא אמאי צריך לתקן דמאי הרי הוא נתן לו במדה גסה שהרי נתן לו כל החלק שלו בבת אחת אלא ודאי דאתיא כרבי מאיר דלא התירו למכור אלא לסיטון. וזהו פי' **הוא פתר לה** כו' פי' דמכח שפתר לו כן הוכיח דאתיא כר"מ:

וע"ז מקשי ר' יונה מוכר ודאי ומתקן דמאי. פי' האיך יכול להיות דמה שמתקן דמאי קאי על החצי שלו שביד חבירו הרי הוא אצלו ודאי שהוא יודע ודאי שלא תיקן וכיון שאינו יכול להוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן צריך לתקן עליה ג"כ והאיך הוא מתקן דמאי כיון שהוא יודע שהוא ודאי וע"ז אמר **אין לך** כו'. פירש דהשתא מצי לאוקמי אפי' כרבנן והא דמתקן מה שביד חבירו משלו אף שמכר במדה גסה היינו לפי שהוא ודאי:

וה"פ המעשר מעשר שלו ודאי היינו החצי שבידו וחצי שביד חבירו משלו **וחצי חלקו שבידו משל חבירו דמאי**. פי' לפי שאינו יודע אם תיקן חבירו או לא:

וה"ג וחלקו בכל מקום שהוא וחצי חלקו שבידו משל חבירו דמאי:

כתב יד ב

ה"ג אלא לסיטון בלבד הוא פתר לה. ממשמע שפתר לו כן מוכיח דאית כר"מ:

המעשר מעשר את שלו ודאי. היינו החצי שבידו וחצי שביד חבירו משלו:

וחצי חלקו שבידו משל חבירו דמאי. לפי שאינו יודע אם תיקן חבירו או לא:

הלכה ו

כתב יד א

ה"ג כטבל וכמעשר מעורבין זה בזה. פי' שאין ברירה וחלקו של גוי פטור ושל ישראל חייב ובכל מעט אמרינן דחציה של גוי וחציה של ישראל היא:

דברי רבי רשב"ג [אומר] **חלקו של ישראל כו**' פי' דיש ברירה כו':

ה"ג אבל אם חלקה עומרין. פי' היינו אחר שקצרה אף רשב"ג מודי לרבי שכל קלח וקלח של שותפות הן. פי' דאז אמרינן שמא נתערב חלקו של גוי עם של ישראל:

ה"ג א"ר יונה כו' מה פליגין כשחלקו עומרין אבל כשחלקו גדיש. דהיינו אחר עומרין **אף רשב"ג מודה לרבי**:

ומקשי ע"ד דר' יונה מה בין גדיש ומה בין עומרין. פי' כיון ששניהם איירי בתלוש מ"מ בגדיש מודים יותר מבעמרים:

ומשני בקוצר כל שהוא ומניח לפניו. פי' האי עומרין איירי שאינו מזיז ממקומן כלל אלא כ"ש שקצר הניח לפניו במקומו שאינו מתערב כלל לפיכך הוי כמו קמה:

ה"ג האחין השותפין מחלוקת רבי ורשב"ג האחין השותפין לא לחלק הן. פי' דודאי מעיקרא לחילוק עומדין ואפ"ה פליגי:

כתב יד ב

ה"ג אבל אם חלקו עומרין אף רשב"ג מודה. [אמר נכדו הצעיר סביב הירושלמי היה נ"ב ונגרר הכתב והמחק]:

ה"ג מה פליגי כשחלקו עומרין אבל כשחלקו גדיש אף רשב"ג כו'. [אמר נכדו הצעיר ה"נ נגרר ההגהה כנ"ל]:

בקוצר כל שהוא ומניח לפניו. שאינו מזיזן ממקומן כלל אלא כל שהוא שקצר הניחו לפניו במקומו ולא התערב כלל והוי כמו הקמה:

[אמר נכדו הצעיר גם זה לפי המהדורא קמא כו']:

הלכה ז

כתב יד א

דמי ע"ז. פי' היינו מה שנפל לו מאביו דמים שהיה יודע שהן דמי ע"ז היה משליך לים המלח:

דמי חלקו של ע"ז. פי' אותו החלק שנטל כנגד ע"ז לא רצה להנות ממנו והוליך לים המלח:

ע"ז עצמה הוליך לים המלח, פי' שנתן כנגד הע"ז לאחיו כדי שיפול הע"ז לחלקו והוליך לים המלח:

ומפרש טעמא בשביל לעקור ע"ז. פי' שלא היה צריך לכך אלא שרצה לעקור ע"ז מבית אביו כו' ותיבת אלא מיותר:

כתב יד ב

דמי עבודה זרה. דמים שהיה יודע שהן דמי ע"ז ביד אביו:

דמי חלקו של ע"ז. דמים שנטל כנגד חלקו של ע"ז:

ע"ז עצמה. נתן לאחיו דמי חלקו של ע"ז ונטל הע"ז לחלקו כדי להוליכה לים כמלח ומפרש לא שהיה צריך לכך אלא שרצה לעקור ע"ז מבית אביו:

הלכה ח

כתב יד א

ע"ה שאמר לחבר כו'. כל המתני' צ"ל למטה קודם מתני' דר"י היא:

כתב יד א

תמן תנינן נאמנין כו'. **וכא את אומר הכין**. פי' שאם ידוע שיש לו שדה בסוריא אינו נאמן:

ומשני תמן שתיקתו פטור ברם הכא שתיקתו חייב. פי' דהתם גבי לקט הוי שתיקתו דהיינו אפילו שתק ולא אמר ליה ולא מידי נמי בחזקת פטור הן דאמרינן מסתמא הן של לקט אבל הכא כשיש לו שדה בסוריא דאמרינן מסתמא מאותו השדה הוא וחייב במעשר והוי שתיקתו חייב ולפיכך אינו נאמן:

ה"ג ותני כן את ששתיקתו פטור נאמן אף להקל שתיקתו להחמיר ופירושו להקל אינו נאמן:

כתב יד ב

והכא את אמרת הכין. הכא במתני' אמרת אם ידוע שיש לו שדה בסוריא אינו נאמן:

כתב יד א

ה"ג פירות עזיקה הן פירות ערלה הן נטע דבעי הן אינו נאמן. פי' דאמרינן שהוא אומר כן להשביח מקחו דהיינו שהן מאילנות הנטועין מקרוב שפירותיהן משובחין מאוד:

מגוי פלוני הביאותים. פי' שאמר שהגוי פלוני [הביא] הפירות הללו ואנו יודעין שהפירות של אותו הגוי הן של ערלה:

נאמן להחמיר כו' וחכמים אומרים כו' ט"ס וצ"ל רשב"ג אמר דברי הגוי כו':

ה"ג ר' יודן בעי היה מסיח לפי תומו. פי' אם נאמן במסל"ת או לא:

ה"ג ר' יודן בעי כותי כגוי. פי' אם כותי כגוי או לא:

ופשיט איתפלגון כו':

מתני' פי' דקתני לוקח סתם ופטור כר' יוסי:

כתב יד ב

ה"ג אינו נאמן שמשביח מקחו. דאילנות הנטועין מקרוב פירותיהן משובחין:

מגוי פלוני הביאותים. ואנו יודעין שהפירות של הגוי הן של ערלה:

ר' יודן בעי. אם נאמן במסיח לפי תומו אם לא:

ר' יודן בעי אם כותי הוא כגוי אם לא:

כתב יד א

שיהא רוב מכנסו שלו. פי' אז אמרינן שמסתמא הן משלו ואם אמר מעושרין הן אינו נאמן דהוי שתיקתו להחמיר אבל אם אין רוב מכנסו משלו לא הוי שתיקתו להחמיר ונאמן:

כתב יד א

אני אומר מן השוק לקח. פי' ולא חיישינן שמא לקח מן השדה שהוא אריס בה דמסתמא לא יקח שלא מדעת בעה"ב:

ה"ג לא סוף דבר כשאין לאריס מאותו המין בתוך שדהו. פי' דלא חיישינן שיקח מפירות בעל הבית שלא ברשותו:

אלא אפילו יש לאריס מאותו המין בתוך שדהו מכיון כו'. פי' דלא חיישינן שיקח האריס אפילו מחלקו בלא רשות בעל הבית ולכך תלינן שמן השוק לקח כיון שאותו המין מצוי בשוק:

כתב יד ב

אני אומר מן השוק לקח. ולא חיישינן שמא לקח מן השדה שהוא אריס בה דמסתמא לא יקח שלא מדעת בעה"ב:

כתב יד א

דתני (**ר' יוסי אומר**) **הלוקח סתם צריך לעשר דברי ר' יהודא ר' יוסי אומר אין צריך לעשר** כצ"ל:

שלוחו הוא. פי' ופשיטא דפטור. פי' דהשתא מפרש האיך אומר לו עם הארץ:

ומסיק דאיירי בסתם פי' שע"ה א"ל סתם והוא לקח ג"כ סתם ופליג אם נתכוין המוכר לזכות ללוקח דהיינו השליח או לבעל המעות דהיינו העם הארץ:

וכא את אמרת הכין. פי' של שניהם לא ליהוי אלא של עם הארץ:

ומשני כאן ע"י מעותיו של זה כו'. פי' דהכא כשנתן א' יתירה לא מספקא לן דודאי נתן לשליח אלא דמספקא לן אם לא נתן אלא לשליח או שנתן גם כן לבעל המעות ואם כן ע"י מעותיו של זה וע"י רגליו של זה שניהן חולקין:

כתב יד ב

מתני' דר' יוסי. הא דקתני לוקח סתם ופטור אתיא כר' יוסי:

מה אנן קיימין. בשעה שאומר הע"ה איך אמר לו:

כתב יד א

ה"ג אם החליף את המעות צריך לעשר. פי' דהוי כמו שלקח במעות שלו ונותן להם שוודאי חייב לעשרן:

ואבדו חייב באחריותן. פי' ולפיכך הוי כשלו והוי כמו שלוקח בשבילו ונותן לעם הארץ דודאי צריך לעשר דהוי המעות אצלו כמלוה והוי כפורע חוב מדמאי:

כתב יד ב

והחליפן ואבדו חייב באחריותן. וא"כ הוי כשלו דלכן צריך לעשר דהוי המעות אצלו כמלוה והוי כפורע חובו מדמאי:

כתב יד א

שמואל אוסר במחליק בידו. פי' הא דקתני במתני' דאם אמר זה שלי וזה של חברי ונתערבו חייבת היינו כשמחליק בידו דחיישינן שמא נתן בעד שלו לחבירו אבל אם לא נתן לו החבר אלא שעם הארץ לקח מעצמו תלינן שנטל הככר שלקח בשבילו מתחלה כיון שלא נתן לו בידים:

והוא שנטל חלקו בסוף. פי' שנתן תחילה לעם הארץ אז חיישינן שמא נחלף אבל אם נטל חלקו מתחלה אמרינן מה שנשתייר הוא של עם הארץ ולפיכך אין צריך לעשר:

כתב יד א

נותן לך נותן לך. תי' לך מיותר:

כתב יד ב

פטרני. ולא איכפת ליה במה שיפטור אותו לכן לא הוי כמו לוקח ומה ששוקל בשבילו הוא שוקל:

אבל אם אמר נשקול הוי כשלוחו. ואם שקל יין נסך אסור:

כתב יד א

פרשני פרשני צ"ל פטרני פטרני. פי' דכשאמר לו פטרני לא איכפת ליה במה יפטור אותו ולכך לא הוי כשלוחו ומה ששוקל בשבילו הוא ישוקל אבל אם אמר ישקול הוי כשלוחו ולפיכך אם שקל יין נסך אסור:

הדרן עלך פרק המקבל שדה

פרק ז

הלכה א

כתב יד א

המזמין:

כתב יד א

ה"ג לית יכיל דתנינן היו דמאי. פי' משמע הא רישא בודאי ואפילו הכי הוא מתנה:

ומשני מה דאמר ר' יוחנן בדמאי לא בודאי לא אמר אלא מתניתא בדמאי. פי' דבאמת אפילו בודאי נמי מותר להתנות מה שאני עתיד להפריש למחר וגרסינן לפי זה במתני' דהיו לו תאנים של טבל מה שאני עתיד להפריש למחר ואין חילוק בזה כלל בין דמאי לודאי אלא דמתני' לא מצי איירי אלא בדמאי כדמפרש דבודאי אינו יכול להתנות על דבר שאינו ברשותו:

כתב יד א

ה"ג מירחמית מיקל ותלוי ביה א"ל עתיד אתה להנהיג שררה על ישראל כו'. פי' דסומך עליו אפילו לקולא:

א"ל עתיד כו'. פי' משום ברכה:

כתב יד א

דיתקן לילא. צ"ל **דיתקן לה**:

ולא הוי זבדי בר לוי צריך מזכי כו'. פי' דליהוי שלו:
ה"ג ר' זעירא אמר אי בשיש לו תנאי עליו ועל אחרים. פי' דהיינו שהתנאי היה לתקן שלו ושל אחרים לא היה צריך לזכות ואי בשאין לו תנאי אלא עליו ולא על אחרים:
צריך לזכותו בירקא. פי' דליהוי שלו:
ה"ג משום ר' אבוהו אמר. כצ"ל ותי' **איתתבת** מיותר:
ולא זכי זבדי בן לוי כו'. פי' כי היה המעשה אלמא שהיה התנאי עליו ועל אחרים ולא פליג ר' אבוהו על ר' זעירא אלא שהיה אומר האיך היה המעשה:
כתב יד א
ה"ג וצריך להלחיש בשפתיו. פי' התנאי:
כתב יד א
ה"ג אדחי תנא. פי' כמו סמי דהיינו דבאמת אין צריך להלחיש:
מפני אובדן אוכלין. פי' דמסתמא מה שיפריש למחר הוא מאבדו כדי שלא יאכלו אחרים:
א"ל מפררו כל שהוא. פי' על פחות מכזית שאינו אסור משום איבוד אוכלין:
כתב יד א
אלא דלא בעי דיחשדוני. וכיון שהוא רוצה שיהא להן נחת רוח לא איכפת לן מה שאינו רוצה שיחשדו אותי ולא הוי גזל:

הלכה ב

כתב יד א
לענין מזיגת הכוס. פי' דהכל מעורב ואיך יסיים המקום ועל זה אמר בפיו ושולי הכוס:
כתב יד א
ה"ג תנא נוטל תרומת מעשר ומניחו במקום המוצנע אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה. ועליה מקשי **ולא נמצא מטלטל תרומה טמאה בשבת**:
עם יציאתו מן הכוס קדיש. פי' וקודם שקדיש מותר לטלטל שהרי יכול לשתות כשיתקן כיון שיש עליו תנאי מאתמול:
כתב יד א
ה"ג אמרו לו לר' מאיר אי אתה מודה שמא תבקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרע ומקשי והדא מתני' לא כר"י ולא כר"ש היא פי' דלא חייש הכא לשמא יבקע הנוד:
ומשני הכל מודים כו' שהוא על אתר. פי' כיון ששותהו תיכף לא חיישינן לזמן מועט שמא יבקע:

תמן תנינן מי שנתן סאה לבן לוי וסאה לעני מפריש עליה שמונה סאין ואוכלן ר"א בשם ר' הושעיא עשו אותן כפועל שאינו מאמין לבעל הבית. פי' כמו שהתירו גבי פועל לאכול על סמך התרומת מעשר שהפריש כבר ואמרינן כל מה שאוכל הוברר הדבר שעליה קאי האי תרומת מעשר. כן התם נמי במי שנתן סאה לבן לוי [וסאה לעני יש] לו להפריש שמונה סאין ולומר שיהא אותן הסאין קאי על אותן השמונה:

הלכה ג

כתב יד א

ה"ג ונשרפו התרומה הפירות בטיבולן לכשיאכלו הפירות קדשה תרומה למפרע:

כתב יד א

מהו חשך. פי' דקתני במתני' וחשך:

ומפרש מן מיכליה הוא מפיק תרומת מעשר. פי' שאוכל אחד פחות:

ומקשי והתני לא יפרוש כו'. אלמא שאסור להרעיב א"ע והאיך הוא חשך מן מיכליה:

כתב יד א

ומשני תנאי בית דין הוא שיהא תרומות מעשר משל בעל הבית ומע"ש משל פועל. והאי חשך היינו שחשך גרוגרות א' מגרוגרת בעל הבית ומפריש ממנה תרומת מעשר:

משל פועל משל בעל הבית. צ"ל להיפך **משל בעל הבית משל פועל:**

הלכה ד

כתב יד א

ה"ג א"ל לר' מאיר אי אתה מודה שמא תבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע לא כטעמא הדין כו'. דמה שאוסרין אינו מפני טעם א' אלא זה אוסר מפני טעם אחר וזה אוסר מפני טעם אחר:

ומפרש טעמא דר' יוסי שיהא מסוים. פי' שצריך לסיים וכאן אינו מסיים כלל אלא מה שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה:

טעמא דר"ש כו':

ה"ג מ"ש שבחביות זה יהא מחולל על הסלע שבכיס זה חילל:

מ"ט דר"י צ"ל ומודה ר"י שאם אמר על הסלע הישנה כו'. פי' סיים ומ"ש אי אתה מודה שמא תבקע הנוד היינו שאמרו כן לר"מ אפילו [אם] אין אתה חושש לאלו היה לך לחוש שמא תבקע הנוד:

כתב יד א

הדא מתני' לא כר"י ולא כר"ש. פי' דהן חוששין שמא יבקע הנוד ובמתני' קתני שמכחיש עליהן בחזקת שהן קיימין ולא חיישינן שמא נאבדו:

ומשני א"ר זעירא כו' תמן הכא צ"ל להיפך הכא תמן. פי' דכאן גבי הלוקח יין **למפרע נתקלקל**. פי' אם יתקלקל שתה טבל למפרע ולא יוכל להועיל כלום אחר כך לכך חיישינן אבל הכא דאם יתקלקל דלא חיישינן למפרע אלא שהיה לנו לחוש שמא הפריש אחר שנתקלקל להא לא חיישינן דאמרינן מסתמא קלא אית ליה ואם היה נאבד היה יודע שאנו מעמידין על חזקתו שעדיין הוא שלם:

כתב יד א

ה"ג וחכ"א על כולן לא מעל בספק ועל האחרונה מעל בודאי. פי' שעל הראשונה לא מעל אף בספק:

בשהיו לו עשר. פי' שאותה הפרוטה בטל ברוב מדאורייתא ולכך לא מעל אף בספק:

אבל אם היו שתים. פי' שלא בטל ברוב דהוי ספק דאורייתא אפילו חכמים מודים שעל הראשונים מעל בספק:

מה בין האומר בכיס זה ומה בין האומר מן כיס זה. פי' דקתני התם בסיפא ומודה ר"ע לחכמים באומר פרטה מן הכיס זה הקדש שלא מעל עד שיוציא את כל הכיס וע"ז מקשי מפני מה ר' עקיבא מחמיר טפי באומר בכיס מבאומר מן הכיס:

וכאן צ"ל כאן תלוי בהפרשה וכאן אין תלוי בהפרשה. פי' דכשאומר בכיס זהו אין תלוי בהפרשה ולפיכך אף על הראשונה מעל בספק אבל כשאומר מן הכיס אינו קדוש עד שיפרישנה וכל זמן שלא הפריש אינו קדוש כלל לפיכך לא מעל על הראשונה:

ומקשי ר"ל עליה אפילו הוציא את כל הכיס לא ימעול. פי' כיון שתלוי בהפרשה כיון שלא הפריש אפילו הוציא את כל הכיס לא ימעול שהרי לא קדיש עדיין כלל:

ומייתי ראיה מהלוקח יין כמה דתימר הכא למפרע טבל. פי' גבי הלוקח יין שתלוי בהפרשה אמרינן כל זמן שלא הפריש טבל שתה הכי נמי באומר פרוטה מן הכיס נימא נמי הכי דכ"ז שלא הפריש אינו קדוש כלל:

כאן צריך להיות א"ר יונה כאן וכאן אין תלוי בהפרשה. פי' דאפילו כשאמר מן הכיס נמי אין תלוי בהפרשה ומה שמודה הכא ר"ע טפי שעל הראשונה לא מעל בספק היינו שנעשה כאומר אל יצא הכיס הזה מידי פרוטות הקדש ולפיכך כל הכיס הוי חולין עד האחרונה והאחרונה הוי הקדש אף שלא הפרישה:

מחלפא שיטתיה דר"ל תמן הוא אמר מועלין בפרוטה לפי חשבון ג' לוגין. פי' דהיינו גבי ניסוך המים דקתני במס' מעילה המים שבכד אין מועלין בהם וקאמר עליה ר"ל שאין מועלין בכלן והיינו שאם שתה מאותו המים שבכד לא מעל דשמא לא מאותן הג' לוגין של הקדש שתה אבל לפי חשבון ג' לוגין מועלין. פי' דהיינו אם שתה כ"כ עד שיבוא לכל ג' לוגין פרוטה מועלין דאמרינן שמאותן ג' לוגין של הקדש גם כן נהנה כדי פרוטה אלמא דסבר שאותן הג' לוגין קדוש אף שעדיין לא הפריש והכא משמע דסבר שתלוי בהפרשה וכל זמן שלא הפריש לא קדיש כלל דקאמר אפילו הוציא את כל הכיס לא ימעול:

ומשני מן דאצרכה חזר ופשטה. פי' דבתחלה היה סבור שתלוי בהפרשה דוקא והקשה אפילו הוציא את כל הכיס לא ימעול וכיון שפשט לו ר' יונה שאין תלוי בהפרשה אלא גבי מעשר והכא גבי פרוטה שאמר אל יצא כו' א"כ גבי ניסוך המים תיכף קדוש ולפיכך מועלין בפרוטה לפי חשבון כו':

כתב יד א

ה"ג ואין אדם עומד בחול ואומד הרי זו כו':

ה"ג אף אין אדם עומד בע"ש כו':

ה"ג אם אמר הרי זו תרומת מעשר משתחשך ה"ז תרומה. פי' דכשחל שם תרומה עליו כבר העריב שמשו על הלגין:

ואם אמר ה"ז עירוב לא אמר כלום. פי' דקניית עירוב הוא מבעוד יום אלמא שעכ"פ יכול להתנות שיהיה תרומה אחר כך ולר' יוסי בר בון דאמר שאף בע"ש אין אדם מתנה קשיא:

לשעבר. פי' בדיעבד אם אמר אבל לכתחלה לא יאמר:

ומקשי והתני ר' חייא אומר. פי' דמשמע אפילו לכתחילה:

וחזר בה. פי' ר' יוסי בר בון וסבר דמותר להתנות מערב שבת:

הלכה ה

כתב יד א

ה"ג תני מטלטלה אחד תרומה טהורה וא' תדומה טמאה מאי כדון. פי' האיך מתנה:

ומפרש היתה תרומה טהורה מכבר לכשאוכלנה. פי' דצ"ל לכשאכלנה כדי שלא יהא מדומע אבל מותר לטלטלה דתרומה טהורה ראויה לאכילה:

היתה תרומה טמאה מכבר לכשאניחנה בקרן זויות. פי' דתרומה טמאה אסור לטלטלה אלא דאייר שאמר מכבר לכשאניחנה בקרן זוית דכשמטלטל עדיין לא היה עליה שם תרומה ולפיכך מותר לטלטל:

ומדייק מיניה ר' זעירא דטבל שיש עליו תנאי מותר לטלטלה. דאל"כ קשה האיך הוא מותר לטלטל תרומה טמאה דאפילו אמר לכשאניחנה הרי הוא טבל אלא ודאי כדפרישית:

מכבר לכשאפרישנה הגע עצמך מיותר **שהיתה שהיתה** צ"ל **היתה היתה**:

הגע עצמך מיותר:

הלכה ו

כתב יד א

נוטל מן השניה שני תאנים כו'. אי גרסי' הכי צ"ל דלא קאי אלא אתרומת מעשר דתרומה גדולה א"א לגורן שתעקר אא"כ נתרמה ממנו תרומה גדולה ואיירי הכי שכבר נתרמה ומעשר ראשון יעכב לעצמו כי אף הזר יכול לאכול אלא שצריך ליתן המעות ללוי ומע"ש יכול לפדות ואם כן אין צריך להפריש דווקא אלא תרומת מעשר וכאן כשאמר מעשרות של זו בזו הרי הוא רוצה לתקן כלכלה אחד בחברתה ולהפריש המעשר עליהן מלבד ואם היה בכל כלכלה מאה תאנים הרי הוא רוצה לתקן מאה ממקום אחר ואם כן הרי הוא צריך להפריש על תשעים עשרה ועל תשעה א' ועל א' הנשארת עדיין צריך להפריש עליה ג"כ על תשעה תלקים ממנה חלק עשירית ועדיין נשאר חלק עשירית מתאנה שלא עישר עליה כלום כמו שאפרש לקמן דהיה צריך להפריש עליה חלק תשיעית וא"כ הרי המעשר של כלכלה א' י"א ועשירית וכן לכלכלה השניה אף שבכלכלה השניה כבר חסר מה שצריך ליטול המעשרות על כלכלה ראשונה מכל מקום כיון שעירב כ"א ואמר אחר כך ושל זו בזו משמע שרוצה להפריש מעל שניהם שוה דהוי כמו המרבה במעשרות דבכדי שהדעת טועה נתפס עליהן שם מעשר ולפיכך צריך לעשר על שניהם שוה דהיינו כ"ב ושני עישורין של תאינה ולפיכך הוא נוטל מן שניה כדי שני עישורים כדפרי' והאי קרא שם דקתני במתני' היינו שלא יעשה פעולה אלא שקרא עליה שם לענין שלא יהא מפריש לא מעליהן על אחרים ולא מאחרים עליהן אבל על אותן הכלכלות יכול להפריש מאיזה כלכלה שירצה דהיינו המעשרות של שני הכלכלות דהיינו כ"ב תאנים ושני עישורין ואם כן הוי התרומת מעשר מהן שני תאנים ושני עישורין ועישורן של עישור דהיינו על כל עישור יהיה עישור של עישור תרומת מעשר וזהו פי' **ותני עלה ונוטל מן השניה שני תאנים** כו'. פי' דקאי על הא דקתני של זו בזו דהראשונה מעושרת ולפיכך מה שאמר אחר כך ושל זו בזו לאו כלום היא ולפיכך נוטל מן השניה כדי שני מעשרות כדפרישית:

ואם קאי נמי אמעשר ראשון ומעשר שני צריך לגרוס הכי **שני פעמים שני עישורין ועישורין ועישורין**. וכן משמע לעיל סופ"ק וכבר פי' שם עיי"ש:

שמואל אמר לא מצי תניתיה. פי' דקאי על הלשון של הברייתא דקתני ועישורין ועישורו של עישור ע"ז אמר דבעשורי לא מצי לאפוקי ידי מעשר דכבר פי' שלתשעה חלקים צריך חלק עשירית וא"כ נשאר חלק עשירי אחר שעדיין אינו מעושר וצריך לחלוק אותו החלק עשירית לעשרה חלקים דהיינו לחלוק מאות וצריך להפריש על תשעה חלקי מאה חלק א' ממאה והיינו אין **יסב חדא לעשר צריך מיסב חדא למאה**. ועדיין נשאר חלק מאה א' שלא נתעשר עליה וצריך לחלק אותו החלק גם כן לעשרה דהיינו לחלקי אלפים ומפריש על תשעה חלקי אלפים חלק אלף אחד והיינו **אין יסב חדא למאה צריך מיסב חדא לאלף**. ועדיין נשאר חלק אלף א' שלא עישר עליה ואם תחלק אותו לעשרה צריך להפריש עליה א' לעשרת אלפים וכן לעולם אלא היה צריך לומר שני תאנים ושני תישועין ותו לא כו':

למאתים למאתים צ"ל למאה למאה:

כתב יד א

ה"ג אין את תופס אלא ראשון בלבד דתנינן תמן כו':

אבל בתוך כדי דבור לא. פי' אפילו ר' מאיר מודה ששניהם חלים:

מן מה דאמר ר"א דר' מאיר היא הדא אמרת כו'. פי' מדמי ליה תמורה לענין מעשרות וגבי מעשרות אפילו בתוך כ"ד מינו תופס אלא ראשון כדמפרש:

כתב יד א

דתני מעשרותיהן כו'. פי' מדלא הוציא אלא כשאמר מעשרותיהן שקבע שניהם כא' משמע בזה אחר זה אפילו בתוך כדי דבור אינו תפוס אלא ראשון:

ה"ג אמר רבינא מודה ר' מאיר לחכמים באומר בהמה זו תמורה תחת שני זבחים אלו שחלו שניהם מפני שקבע שני שמות כאחד. פי' דמדמי תמורה למעשרות: והשאר עד **לא כן** מיותר:

ומקשי לא כן א"ר שמואל בר יצחק כו' חוזר בו בתוך כדי דבור. פי' ואם כן כיון שיכול לחזור בו אמאי כשאמר אחר כך תמורת שלמים לאו כלום הוא להוי כמו שחוזר בו:

ומשני כאן במתכוין לחזור וכאן במתכוין להוסיף. פי' דהיינו כשמתכוין לחזור יכול לחזור אבל הכא איירי שאינו רוצה לחזור ממה שאמר תחלה תמורת עולה אלא שרוצה להוסיף אחר כך ואמר תמורת שלמים לפיכך לא אמר כלום שאינו יכול להוסיף:

ה"ג **מה בין הקדש לתרומה**, פי' מ"ש דמהקדש יכול לחזור בו ובתרומה אינו יכול לחזור בו אפילו בתוך כדי דבור:

ומשני אדם נשאל על הקדשו ואין אדם נשאל על תרומתו. פי' אין דרך לשאל על תרומתו דכששואל על הקדש יהיה שלו אבל כששואל על התרומה יהיה טבל ויהיה צריך להפריש עליה תרומה אחרת ואינו מרויח בכך וכיון שאין דרכו לישאל עליה מסתמא אם עשה תרומה גמר בדעתו שיהיה זו תרומה ולפיכך אינו יכול לחזור בו אפילו בתוך כ"ד אבל אם הוא רוצה לישאל נשאלין אף על התרומה כדתני מערבין לישראל בתרומה ואמר עליה דמגו דאי בעי מיתשל עליה וכו':

כתב יד א

כיצד הוא עושה. פי' דקאי אאם אמר מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה שעירב שניהם ביחד והוי כמו שמפריש מלגאו ולפיכך מפריש דא"צ ליטול אלא עשרים תאנים:

ה"ג **וכל עשרים דנסב אית בהן תרומת מעשר**. פי' דיכול ליטול שתים לתרומת מעשר מאיזה מהם שירצה:

ה"ג **אם לשם מאתים הוא נוטל עשרים ושתים** דהיינו י"א לכל מאה:

היה בזו מאה ובזו אלף אם לשם מאה הוא נוטל אחת עשרה. פי' אי מן האלף נוטל על המאה נוטל י"א:

ואם לשם אלף הוא נוטל. פי' שהוא נוטל מן מאה על אלף:

אפי' הוא נוטל את כולה לא השלים שהרי צריך לטול על האלף מאה ועשר דהיינו י"א לכל מאה:

כתב יד א

שני תישועין ותישוע של תישוע. פי' היינו כשמתקן מלבר שצריך להפריש על כל תאנה כן ויהיה התישוע והתישוע של תישוע מעשר והיינו עשרה והתישוע השני מעשר שני:

ה"ג **עשרים ושלש תאנים וארבע תישועין ותישוע של תישוע**:

הלכה ז

כתב יד א

[**מתני'**] **מאה טבל ומאה חולין נוטל מאה ואחד**. פי' דהאי מתני' קאי על מתני' דלעיל שאמר מעשרות כלכלה בחברתה שאינו יכול להפריש עליהן ממקום אחר אלא מניה וביה והשתא חיישינן על כל א' שמא היא של חולין לכך צריך לטול מאה ואחד כדי שיהא כדי תרומת מעשר ודאי משל טבל דעל המעשר לא איכפת לן דהרי אף הזר יכול

לאוכלן ואם הוא קורא שם בכ"מ שהם ומשלם אותו ללוי ואותן המאה ואחד נותן לכהן ונוטל דמים ממנו חוץ מדמי סאה אחד שבהן:

מאה טבל (**ומאה טבל**) **ומאה מעשר** כבר פי':

לא הפסיד כלום. מפרש הירושלמי היינו שהמעשר לא הפסיד כלום וכבר פי':

כתב יד א

[**גמ'**] **ה"ג דאיתפלגין תרומת שני כריים באחד מהן ר' יוחנן אמר קידשו מדומעין**. אף שאינו יודע איזו היא התרומה אפ"ה קידשו ונעשה מדומע:

ור"ל אמר לא קידשו. פי' כיון שאינו ניכר המעשר ולפיכך הכי נמי לר"ל צ"ל דהיינו שיהא המעשר מפורש יותר ולפיכך צריך לכפול ולעשות המעשר מטבל לעצמו ותרומת מעשר ממעשר לעצמו ור' יוחנן לא מצריך כלל לפרש: **חולקין על ר"א בן ערך כו' ויעלה באחד ומאה**. פי' ואם כן הכא גבי מאה טבל ומאה חולין אמאי נוטל אחד ומאה יקרא שם ויעלה באחד ומאה:

כתב יד א

ומשני תיפתר בדברים שאין להם עליה. פי' דהיינו שאיירי שהטבל הוא מדברים החשובין שאינן בטלים כלל:

ומקשי ויפצע. פי' משום שלא יהיה דבר חשוב ותיבטל:

ומשני וכי מותר ליפצע לא כן תני נתפצעו. פי' דמשמע דיעבד ולא לכתחילה:

כתב יד א

ה"ג כל זמן שהטבל מרובה על המעשר מעשר לא הפסיד כלום. פי' דבמתני' קתני דכשמאה טבל ומאה מעשר מעורבין דנוטל מאה ואחד מפני שמטבל יוכל להפריש תרומת מעשר על המעשר אלא שממעשר לא יוכל להפריש תרומת מעשר על הטבל משום דהכא איירי שאמר תחילה על שני הכלכלות דהיינו של תרומת מעשר ושל טבל מעשרות כלכלה בחברתה וכלול כל המעשר כאחד לכך אמרינן שלא היה דעתו שיפריש ממעשר על הטבל שהרי לא יכול להפריש מן המעשר על הטבל מעשר אלא אמרינן שמסתמא היה דעתו שיפריש או מן הטבל אף על המעשר או מן הטבל על הטבל ומן המעשר על המעשר לכך צריך להפריש כדי תרומת מעשר של טבל יתירה על המעשר דהיינו מאה ואחד שודאי יש כאן אחד מן הטבל ולפיכך כשהיה טבל מרובה מן המעשר הרי לא הפסיד המעשר כלום שהרי נשאר בידו יותר ממה שהיה תחלה מעשר בעצמו ואפילו לא היתה טבל יתירה רק אחד הרי אין צריך להפריש רק כדי המעשר ואחד יתירה ואם כן נשאר בידו כדי מעשר:

כתב יד א

אתפלגון כו' עושה אותה שני למקום אחר. פי' דקא סלקא דעתך דקאי על מתני' דקתני נוטל מאה ואחד. ומפרש מה עושין במותר שהרי אין צריך ליתן לכהן גבי מאה טבל ומאה מעשר אלא י"א ומפרש דעושה את המעשר שני למקום אחר:

וחורנא אמר עושה כולו שני. פי' כל המאה ואחת:

למקום אחר ומפריש עליו ראשון ממקום אחר:

ומקשי מה אנן קיימין. פי' האיך יכול להיות דקאי על מתני' האיך יכול לעשות משני ראשון ועוד דאם יכול להפריש עליהן ראשון ממקום אחר למה ליה כלל לטול מאה ואחת יפריש עליהן ממקום אחר:

ומשני דקאי על הברייתא וה"ג מאה טבל תשעים טבל נוטל מאה ואחד חסר עישור אחד כדי שיהיה גם כדי שיעור תרומת מעשר מן טבל השניה יותר מן טבל האחת:

תשעים טבל ושמונים טבל נוטל מתשעים ואחד חסר שני עשרונים דהיינו כדי תרומת מעשר על השמונים:

שמונים טבל ושבעים טבל נוטל שמונים ואחד חסר שלשה עשרונים:

הלכה ח

כתב יד א

[**מתני'**]: **אמר שורה החיצונה אחת מעשר**. פי' מעשר כלכלה בחברתה דקאי נמי על מתני' דלעיל ולפיכך אינו יכול להפריש ממקום אחר על אותו השורה אלא צריך להפריש עליה מניה וביה:

וא"י איזו היא נוטל שתי חבית לוכסן. פי' דודאי כדי מעשר של אותו השורה יש כאן מאותה השורה גופה ושאר השמונה נוטל מכל מקום שירצה ונותן לכהן:

חצי שורה החיצונה כו'. צריך ליטול מארבע הזויות כדי שיהיה מכל חצי שורה החיצונה כדי מעשר ממנה גופה ושאר הששה נוטל מאיזה שירצה ונותן לכהן:

שורה אחת מעשר. פי' מעשר כלכלה בחברתה:

נוטל שורה אחת לוכסן. כדי שיהא מעשר לכל שורה מאותה השורה גופה:

חצי שורה אחת מעשר כו' נוטל שתי שורות לוכסן. דהיינו כדי שיהא לכל חצי שורה מעשר ממנה גופה ונותן לכהן ונוטל דמים כדי עשר חביות:

חבית אחת מעשר. פי' שאמר מעשרותיה בתוכה צריך לטול מכל חבית וחבית כדי מעשרות שלה בפ"ע ונותן לכהן:

כתב יד א

[**גמ'**] **ויטול שתים עד תני היו לפניו**. צ"ל קודם מתני' [בה"ח] דמקשי עליה [על ה"ז] כיון דאיירי בשניהם טבל א"כ למה לי דקתני יטול מאה וא' יטול שתים כדי תרומת מעשר על שניהם ותו לא:

ומשני ר' כהן כו' כשהפריש חציין ממקום אחר. פירוש דאותו הטבל היה מכרי שהפריש עליו חציה והיינו ממקום אחר כלומר מכרי שבמקום אחר שהפריש עליו שם חציה דאינו רשאי להפריש מאותו הטבל על מקום אחר כדקתני המפריש מקצת תרומות ומעשרות מוציא ממנו עליו אבל לא למקום אחר דהוי כמו מן הפטור על החיוב ואיירי הכא ששני הטבלים היו באותו ענין המאה והתשעים ולכך צריך ליטול כ"כ כדי שיהא מכ"א תרומה עליו. והא דאינו מפריש עליהן ממקום אחר איכא למימר דאיירי הכא שאמר תחלה קודם שנתערב השני כלכלות אמר על שניהם מעשרות כלכלה בחברתה דכבר קרא שם המעשרות בתוכו ואין להפריש ממקום אחר עליהן. והא דמוקי כשהפריש חציין היינו כדי שלא יקשה אמאי אינו מפריש מא' על חבירו ועליה קאי האי איתפלגון דפליגי בהאי אי מותר להפריש ממקום אחר עליהן כשאמר מעשרות של זו בזו ולפיכך ר' דוסתאי בר' ינאי סבר כההיא ברייתא שאין מפריש עליהן ממקום אחר ולפיכך צריך לטול מאה וא' ומפריש דעושה את השאר שני למקום אחר דהכא יכול לעשות שני מהם דהא הכא איירי בטבל וכדמפרש לעיל שטבול לראשון ולשני ולפיכך יכול לעשותן שני. וחורנא פליג עליו וסבר דאף כשאמר מעשר כלכלה בחברתה יכול להפריש ממקום אחר עליהן ולפיכך א"צ לעשות את השאר שני אלא עושה את כולה שני ומפריש עליו ראשון ממקום אחר. וה"ה דהוה מצי למימר שא"צ לעשות אותו שני אלא אוכלן דכיון שהוא מפריש עליו ראשון ממקום אחר יכול להפריש עליהן שני נמי ממקום אחר ואוכלן אלא משום דרבי דוסתאי אומר שעושה אותו שני אמר נמי בהאי לישנא אבל דוחק הוא דליהוי חורנא פליג על מתני' דכל מתני' דהכא סברי שאין מעשרין עליהן ממקום אחר כשאומר מעשרות כלכלה בחברתה דכיון שקבע המעשרות בתוכה שוב אין יכול להפריש ממקום אחר דהוי כאלו הפריש מן החיוב על הפטור שהרי כבר קבע המעשרות בתוכו ולפיכך צריך לטול מאה וא' ואינו מפריש עליהן ממקום אחר. ואין לומר דמתני' איירי שאין לו טבל אחר א"כ גבי מאה טבל ומאה מעשר אמאי מפריש מאה ואחד היה לו להפריש י"א ותו לא שהרי גם מן המעשר יכול להפריש תרומת מעשר על הטבל. א"נ איכא למימר דאיירי הכא שלא אמר מעשרות כלכלה בחברתה ופליגי במפריש מקצת תרומות ומעשרות אם מותר להפריש ממקום אחר עליהן או לא.

דר' דוסתאי סבר כיון שהתחיל להפריש ממנה מקצת הוי כמו שקבע נמי שאר המעשר בתוכו ולפיכך אינו יכול להפריש ממקום אחר עליו. וחורנא פליג עליו. ודוחק דבמתני' לא קתני אלא שאינו מפריש ממנו למקום אחר משמע דממקום אחר מותר להפריש עליו:

כתב יד א

וחוזר ומגביה. תי' **וחוזר** מיותר:

ה"ג אם זהו טהור הרי הוא עשוי תרומת מעשר על שתיהן ואם לאו לא עשה כלום וחוזר ועושה כן בשני. פי' דא"כ הוי כאן חולין טמאים ומעשר טהור באותו הלגין ולפיכך שותה וטובל ושותה:

ה"ג ושותה וטובל ושותה דברי רבי:

ה"ג אני אומר שלא שתה משקין טמאין עד לבסוף:

ה"ג אלא כי אנן קיימין כהדא מתני' מ"ט דרבי. פי' שכששותה ספק משקין טמאין מותר לשתות אפי' תרומה ודאי א"כ אמאי מצריך רבי טבילה דהא הכא לא הוי אלא ספק משקין טמאין:

ומאחר שעל ידי זה וע"י זה נתברר הטומאה טעון טבילה. פי' מפני שסופו להיות טמא ודאי לפיכך טעון טבילה וכי אמרינן שמותר לאכול אפילו תרומה ודאי היינו כשאינו מתברר לעולם:

מ"ט דראב"ש בשותה פחות מרביעית. פירוש שפסול גויה אינו פוסל אלא ברביעית:

מ"ט דר' שלא יבוא לידי רביעית. פי' לפיכך טעון טבילה משום גזירה שמא יבוא לידי רביעית:

ה"ג וראב"ש אומר אני אומר שלא שתה משקין טמאין עד לבסוף:

הדרן עלך פרק המזמין וסליקא לה מסכת דמאי